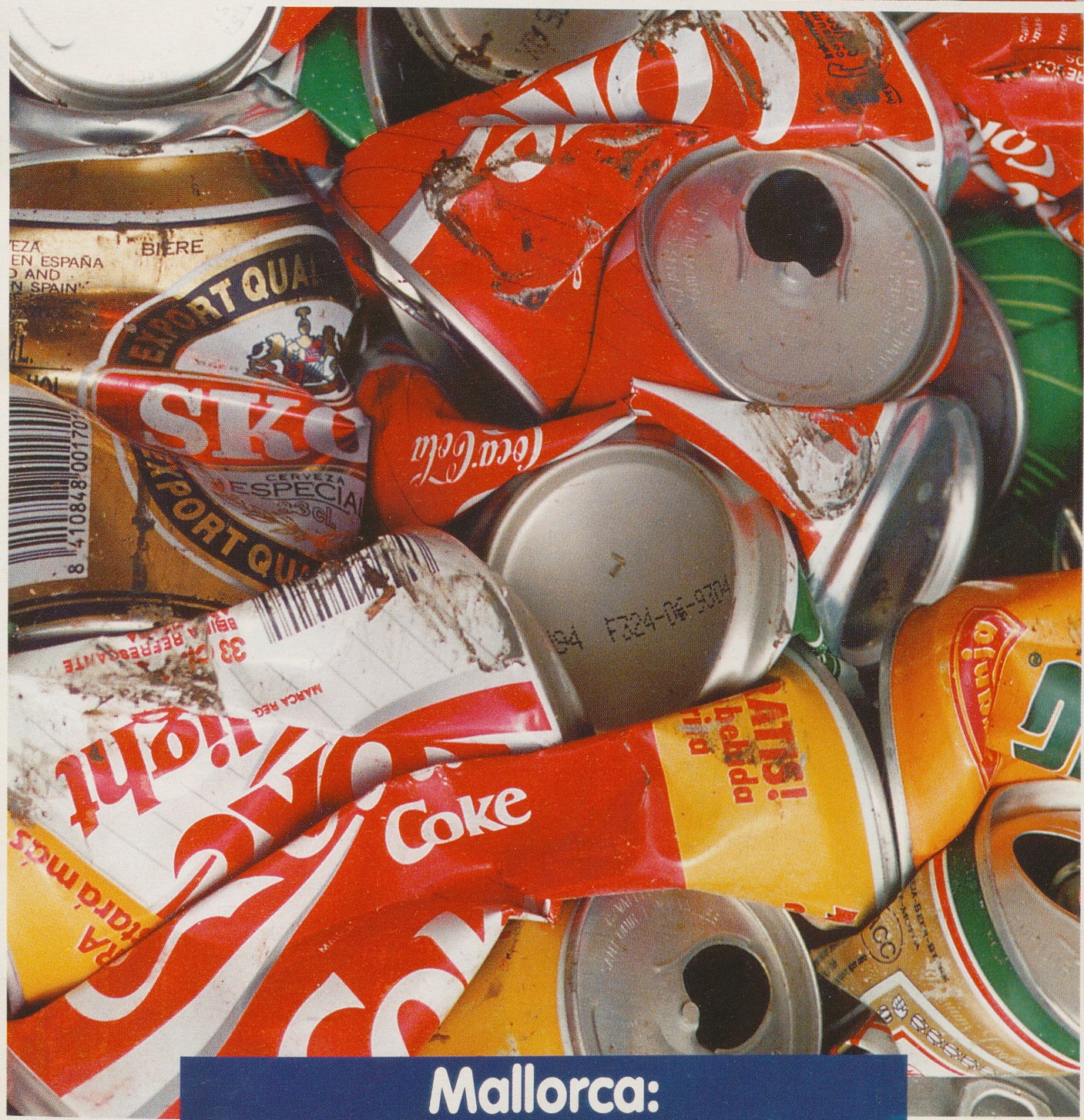

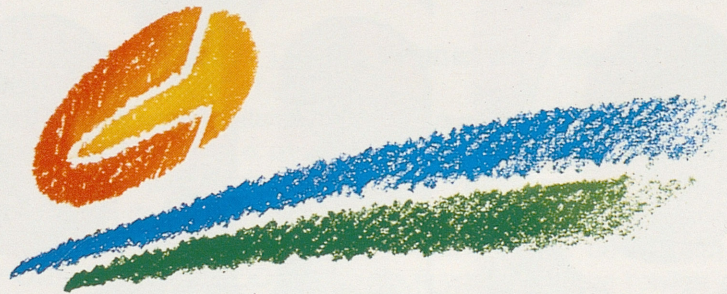
onda

Quadern de debat

18 març 1994 - 400 ptes.

**Mallorca:
300.000 mil tones de fems**

CALVIÁ 2000 S.A.

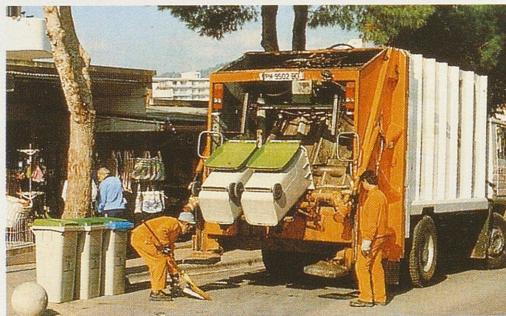
Empresa Municipal de Serveis

*Necesitamos tu más
limpia colaboración*

-AGUA POTABLE
(Tel. 69 36 52)

-ALCANTARILLADO
-DEPURACION DE AGUAS
(Tel. 69 01 16)

-LIMPIEZA VIARIA -LIMPIEZA DE PLAYAS
-RECOGIDA DE TRASTOS
-RECOGIDA DE BASURAS
(Tel. 69 44 90)

-EMERGENCIA PARA TODOS LOS SERVICIOS
(Tel. 69 01 16)

TELEVISION POR CABLE

(Telf. 69 36 52)

24 Canales de Televisión más 7 emisoras de FM:
17 Canales vía satélite, en alemán, inglés, francés, holandés y español.
6 Canales nacionales.

PARA MAS INFORMACION: C. Lisboa, 6- Edif. Jardín de Luz Tel. 69 36 52 - Fax: 69 35 07

07180 - SANTA PONÇA (CALVIA)

ona

Quadern de debat

nº 18, març 1994

Edita: Fundescoop - Balears.

Directora-Delegada: Sinfo García Gómez.

Assessor Jurídic: Juan A. González.

Director: Sebastià Verd.

Consell assessor: Empar Rocabruna (economista),
Pere Mascaró (economista), Antoni Fleixes (economista),
Jaume Garau (psicòleg), Mateu Carrió (arquitecte),
Pedro Calvo (administratiu), Josep Forteza Rey (empresari),
Juan González (advocat), Sinfo García (directora Fundescoop).

Secretària de redacció: Magdalena F. Mulet.

Redacció i col·laboradors: Constanza Forteza, Gina Garcías,
Antoni Llompart, Miquel Massutí, Caterina Ortega,
Joana M. Roque.

Disseny: A. Caro

Realització: Hoesgraf, S.L. Tel. 27 81 05

Impressió: Grafinsa. Tel. 29 32 61, Palma.

Administració i Publicitat: Fundescoop-Balears.
Sant Miquel, 68 A, 5. Tel. 72 72 58. Fax 71 40 21.
07002-Palma de Mallorca

Dipòsit legal: PM-608-1992

Preu: 400 pessetes

Subscripció: 3.500 ptes. per any (10 números)

(Miquel Massutí és l'autor de totes les fotografies no signades)

La societat de la deixalla

És indiscutible que vivim una cultura de la deixalla. La societat actual, a diferència del que passava fa només trenta anys, desaprofita la major part dels seus recursos o en fa un ús abusiu. Això és el que ens succeeix amb els residus. Més de tres-centes mil tones de fems són un malson per a les institucions de Mallorca que han de fer front al dilema d'incinerar-les o de reciclar-les. La incineració pot ser perjudicial per a la salut i per al medi ambient, com també ho són els múltiples abocadors incontrolats que existeixen, però el reciclatge no sembla factible econòmicament, si més no, en el cent per cent. La polèmica ha provocat un greu conflicte polític que enfronta els partits majoritaris del Consell de Mallorca amb els grups ecologistes, però ha servit, si més no, perquè prenguéssim força la consciència que és possible treure un profit de bona part d'allò que llançam als abocadors. La primera pedra cap a una nova societat ja s'ha posat en marxa, però el camí és encara molt llarg i ple de revolts.

La situació és conflictiva, perquè es tracta d'una controvèrsia que afecta els hàbits de la societat. Cada any augmenta el volum de residus sòlids urbans i el d'altres deixalles, a pesar de la creixent consciència ecologista, la qual cosa fa que la seva eliminació, o en el seu cas la reutilització, sigui un greu problema encara sense resoldre. Són: *"Paper, pedaços, ferro vell i tres-centes mil tones de fems"* (pàgs. ...) que han de ser tractades o eliminades. Amb el president del Consell de Mallorca, Joan Verger, hem parlat de *"Reciclar el futur"* (pàgs.), per precisament, *"Salvar el fems"* (pàgs.) que és la conclusió a la qual hom pot arribar després d'assistir a la taula rodona a la qual hi participaren Francesc Triay, Àngel Fernández, Mateu Picornell, Magdalena Mayol i Ignasi Rotger o d'escollar les paraules del dirigent ecologista, Miquel Àngel March: *"D'un verd perseverant"* (pàg.)

Per completar aquest debat ONA ha volgut entrevistar un geògraf, Antoni Ginard, expert en la problemàtica hídrica de Mallorca, que ens ha parlat de *"L'aigua, un recurs escàs però reciclable"* (pàgs.). També Antoni Pons, responsable de la fundació Deixalles: *"Deixalles, allò que no s'ha de perdre"* (pàgs.). I, finalment, Joan Alba, *"L'home del ferro"* (pàgs.) un empresari dedicat a la compra i exportació de ferro vell, propietari d'un dels molts de cementiris de cotxes que podem veure a Mallorca i que donen fe del que dèiem al començament: vivim una cultura de la deixalla contra la qual cal lluitar per transformar la societat i fer-la més harmoniosa amb el seu propi entorn.

ona
Quadern de debat

Tarja de subscripció

En
Adreça
Ciutat Tel
C/c. Banc o Caixa d'Estalvis

Signatura

Paper, pedaços, ferro vell i 300.000 tones de fems

per Sebastià Verd

"Paper, pedaços, ferro vell... tot se compra!!!" Encara ressonen aquestes paraules que els pedacers cridaven pels carrers d'una Palma de fa trenta o quaranta anys. No més enllà. Era a començament dels anys seixanta, quan el turisme avisava que prest esdevendria un "boom" i el problema dels residus sòlids urbans no existia, si més no a les Balears, on la "societat de la deixalla" no s'havia manifestat, perquè els pedacers compraven a domicili tot allò que els era aprofitable, és a dir, tot el que podien vendre i els femeters recollien els fems per aprofitar-lo com a adob de foravila. Fins i tot a les escoles es feien recollides massives de botelles després de les festes de Nadal i gairebé no hi havia ni plàstics ni bosses en els supermercats. No n'hi havia de supermercats. A les Balears la societat conservava molts de trets de societat rural. No es tudava res i a moltes cases, fora de la ciutat, n'hi havia prou amb el femer i el pou negre. Una situació a anys llum de l'actual, quan els residus s'han convertit en un maldecap social de primer ordre, en un greu problema ecològic que ningú no sap com resoldre. Ja mai ningú no parla de trobar la solució ideal sinó de posar-hi remei amb els mínims perjudicis possibles. Només a Mallorca, on el problema ha esclatat amb especial virulència, es produeixen anualment més de tres-centes mil tones de residus sòlids urbans que, en la seva totalitat, van a parar a abocadors, molts dels quals il·legals i fora de

qualsevol control sanitari. Un estudi oficial fet per encàrrec del Consell Insular ens diu que els mallorquins produeixen 1,2 quilos de fems per persona i dia, la qual cosa suposa que cada any es podrien omplir d'escombraries "dotze camps de futbol amb dotze metres d'altària". Una situació que cada vegada és més greu, perquè els residus sòlids lluny de reduir-se s'incrementen. A Palma i Calvià hi ha abocadors

controlats, però la major part de municipis no disposen d'instal·lacions idònies. Segons la conselleria d'Indústria més d'una tercera part dels residus sòlids urbans produïts a Mallorca s'aboquen sense control a grans femers situats a Maria de la Salut, Ses Salines, Felanitx, Son Servera, Manacor, Muro, Llubí, Sóller, Andratx, Binissalem i Santa Margalida o a molts d'altres petits abocadors que proliferen per onsevulla.

UNA SITUACIÓ INSOSTENIBLE

La situació és preocupant perquè tots aquests abocadors incontrolats són causa d'un greu deteriorament mediambiental. L'acumulació de fems provoca una emissió de gasos contaminants a l'atmosfera, així com altre tant de líquids que es filtren a la terra i que poden afectar els aqüífers, la mesura dels quals és pràcticament incalculable. Tres-centes mil tones situen Mallorca al capdavant de la producció de fems de tota Espanya, on els residus domèstics per persona i dia se situarien entre els sis-cents o nous-cents grams, segons les diferents fonts consultades. En aquest sentit, el conjunt de les Illes Balears enregistraria un nivell de residus urbans similar al de països molt desenvolupats com El Japó, Holanda i els països nòrdics, per sobre de la mitjana de França i d'Itàlia i només es veuria amplament superat per Canadà, Austràlia i els Estats Units. Cal dir, això no obstant, que aquestes xifres poden enganyar estadísticament a causa del turisme, que no és tengut en compte a l'hora d'elaborar les taules de producció per càpita, però baldament això, és inqüestionable que el volum global de residus no engana ningú i que causa un fort impacte sobre un territori d'escassa extensió com és l'insular. A més, als residus sòlids urbans caldria afegir els industrials, que relativament no són molt importants, però que signifiquen un altre problema a resoldre. El Ministeri d'Obres Públiques considera que les Illes Balears generen anualment onze mil tones mètriques de residus considerats tòxics i perillosos, que haurien de rebre un tractament diferenciat. També s'haurien de sumar milers de tones de ferro vell (cotxes, electrodomèstics...) que han creat una imatge degradada de l'entorn de les Illes per mor de múltiples abocadors que hi ha a les cunetes de les carreteres, la qual cosa va ser denunciada no fa gaire en el Parlament pel president del grup socialista, Francesc Triay. I, finalment, entre d'altres deixalles, cal esmentar els residus hospitalaris que tanta actualitat han tengut a ran de la polèmica sobre el forn crematori de Son Dureta.

TRENTA ANYS DE RESIDUS SÒLIDS

El problema del fems a Mallorca va començar a ser greu a mitjans dels anys seixanta. Palma va municipalitzar el servei i transportava el fems a una possessió del terme municipal d'Inca, la qual cosa motivà la protesta dels veïnats i la posterior prohibició per part de l'ajuntament del Raiguer. Emaya es va veure obligada a cercar una nova ubicació a correu dins del seu terme municipal i adquirí la propietat de Son Reus per construir-hi un abocador controlat i una incineradora, que va funcionar fins fa tres anys quan va ser evident que havia quedat obsoleta i que la seva xemeneia era un focus de contaminació. Altres ajuntaments, com Calvià, també adoptaren mesures per eliminar els residus. Durant anys un puig situat prop de la vila va ser conegut com el volcà, perquè allà hi cremaven constantment els milers de tones de fems que es recollien de les zones turístiques del terme. Calvià compta ara amb un modern abocador controlat, però no és el cas de la resta de l'illa. Ja en els anys vuitanta la mancomunitat del Pla de Mallorca va ser creada per solucionar el problema del fems que, per primera vegada a la història, començava a llevar la son dels batles de la contrada. Això no obstant, les mesures adoptades pels municipis forans varen ser posar el servei en mans privades que evitaren fer les costoses inversions que requereix un adequat

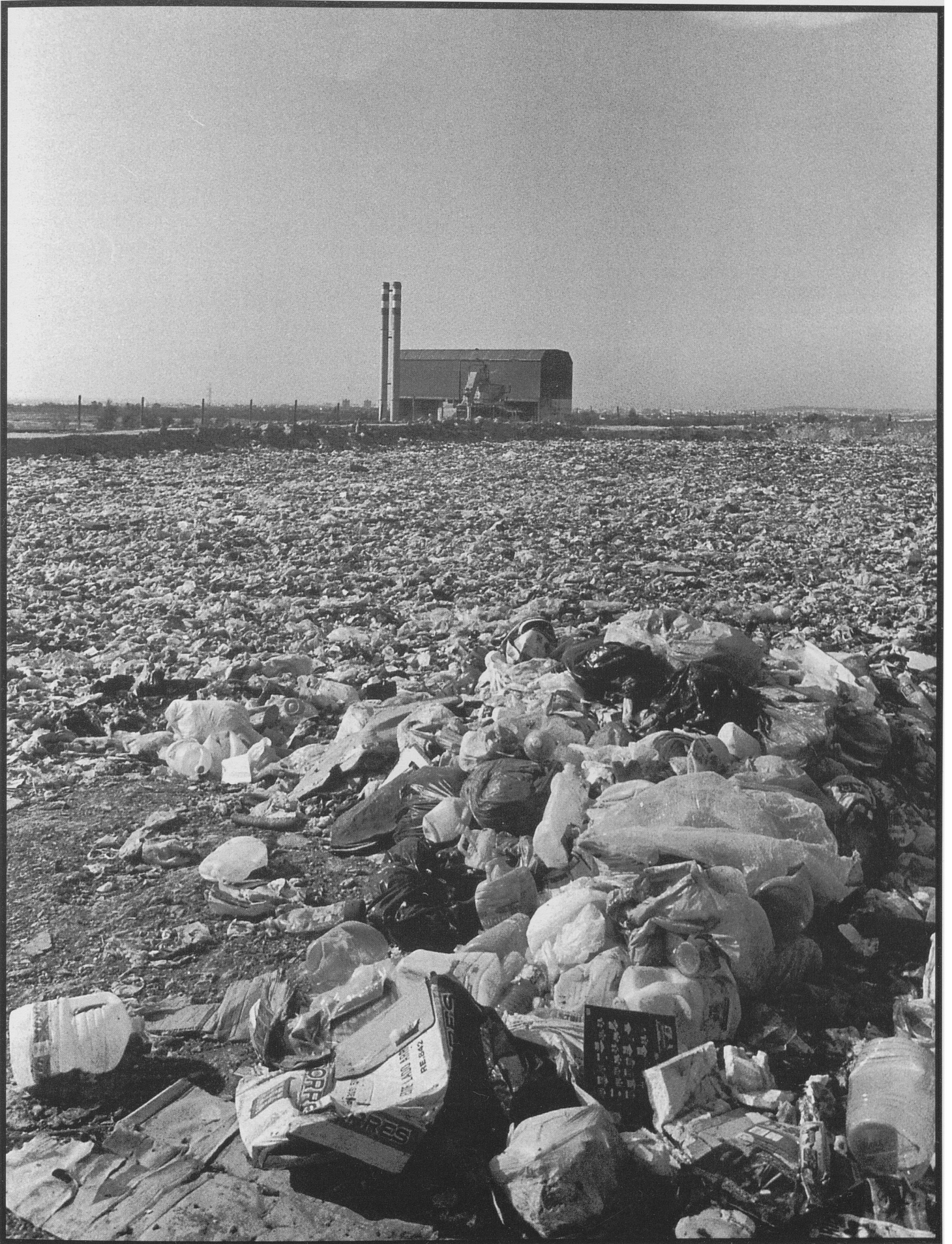
tractament. El resultat va ser un descontrol absolut, al qual el Consell Insular de Mallorca va decidir posar-hi remei després que el Parlament balear aprovàs els criteris que havien de regir el Pla director per a la gestió de residus sòlids.

QUATRE ANYS DE DEBAT

Era el novembre de 1989, però encara hagué de passar un any fins que el setembre de 1990 el Govern balear dictà el decret mitjançant el qual es responsabilitzava els consells insulars. D'aquesta manera el CIM convocà un concurs per adjudicar el servei de tractament dels residus sòlids que, segons les bases, havia de ser mitjançant el procediment d'incineració amb producció d'energia elèctrica. Altres alternatives com el compostatge varen ser rebutjades per considerar que l'agricultura mallorquina no era un mercat suficient i que, a més, podia ser atès amb l'obtenció de compost procedent dels fangs de les depuradores d'aigua residual. La resolució del concurs va ser polèmica perquè hi participava Emaya, que des del 92 ja era presidida per un home del Partit Popular, però finalment el president del CIM, Joan Verger va poder fer front a les pressions polítiques del seu propi partit i decantà la balança cap a Tirme, una empresa amb participació de GESA. La decisió final, que ha merescut el suport majoritari del Consell de Mallorca -només hi ha votat en contra el PSM- preveu una xarxa d'estacions de transferències ubicades a Alcúdia, Binissalem, Campos, Manacor i Sóller i una planta de tractament, una incineradora, a Son Reus de Palma.

UNA INCINERADORA DISCUTIDA

La nova planta incineradora de Son Reus podria començar a funcionar l'any que ve. Una vegada en marxa generarà el set per cent de l'electricitat que actualment consumeix l'illa, amb la qual cosa podrà pal·liar l'altre greu problema existent: el de la producció d'energia. Segons les dades facilitades pel director de Tirme, Àngel Fernández, la planta permet transformar cada metre cúbic de residus sòlids en 73 quilovats, la qual cosa significa que cada poal de fems bastarà per mantenir encesa una bombeta durant trenta-dues hores. Per tant les autoritats presenten la incineradora com un projecte tecnològicament avançat i ecològic, pel fet d'aprofitar el fems en substitució de combustible fòssil (carbó o petroli), que no suposa cap perill per al medi ambient. En aquest sentit, Fernández afirmà que el projecte compta amb totes les mesures per filtrar els elements contaminants més enllà, fins i tot, de la normativa comunitària que ja de per si és prou exigent. Un sistema de control mesurarà continuament l'emissió de gasos tòxics, de manera que en el cas hipotètic d'una pana, l'ordinador central provocaria una aturada automàtica de les instal·lacions. La nova planta incineradora de Son Reus no és, en qualsevol cas, cap instal·lació nova, sinó que es tracta d'un sistema prou experimentat al qual s'hi han introduït els darrers avanços tecnològics. A Europa hi ha més de sis-cents plantes similars, moltes de les quals estan situades al centre de les ciutats per evitar les despeses de transport, sense que en cap cas no es coneguin ni problemes sanitaris per a la població, ni pudors ni fums. La ubicació no és, segons Tirme, cap obstacle i, per tant, només queda solucionar la dificultat que plantegen les escòries i cendres que resten després de la combustió del fems. Àngel Fernández assegura que les escòries són material inerte sense

Son Reus, una incineradora obsoleta.

Al servei de les Balears amb totes les nostres energies

Gesa
Gas y Electricidad SA

cap perill que pot ser emprat per a obres públiques, com són ara carreteres i que les cendres només representen un tres per cent de tots els residus finals de Son Reus. Aquestes seran traslladades a un abocador, presumiblement Son Nuviet de Petra, i prèviament seran cimentades, la qual cosa impedirà que contaminin la zona.

OPOSICIÓ RADICAL DE L'ECOLOGISME

Tot fa pensar, per tant, que el problema dels residus sòlids de Mallorca és, després de molts anys, en vies de solució oficial. Si més no, la fórmula adoptada compta amb una ampla majoria parlamentària, de la qual només s'han separat els nacionalistes, però -en canvi- totes les branques de l'ecologisme mallorquí duen a terme una forta campanya d'oposició. El GOB ha editat un fullet on explica la seva postura contrària a la incineradora. Segons aquest grup ecologista la producció d'energia elèctrica a la planta de Son Reus només és una excusa per justificar la incineració, perquè la producció que se obtindrà com a resultat de la combustió dels residus no compensarà l'estalvi que es podria aconseguir reciclant els materials incinerats. Segons els ecologistes una planta incineradora no fa desaparèixer els residus, sinó que els transforma en gasos contaminants i cendres tòxiques, perquè els fems passen simplement de l'estat sòlid, sempre més controlable, a l'estat gasós, tot expandint la contaminació a una àrea més extensa. En aquest sentit denuncien que els fums resultants de la incineració són extremadament perillosos per a la salut de la població, atès que entre les substàncies que s'emeten a l'atmosfera es troben les dioxines, que és un dels compostos més tòxics que es coneixen: poden provocar càncers, alteracions del sistema reproductor, disminució de les defenses... etcètera. També emeten metalls pesats, gasos àcids i, endemés, la incineració només redueix a la meitat el pes dels

residus: cada dia Son Reus generarà 500 tones de cendres i escòries que hauran de ser traslladades a un abocador, Son Nuviet, on seran dipositades. Les cendres, segons les dades que manegen els ecologistes, contenen més de trenta diferents compostos cancerígens. Tot plegat va fer que un col·lectiu de 228 metges mallorquins signassin un manifest contra la incineració.

EL RECICLATGE, SOLUCIÓ IDEAL

Els ecologistes aposten decididament pel reciclatge com a fórmula idònia per acabar amb els residus sòlids. Pensen que invertir onze mil milions de pessetes, quantitat per la qual va ser adjudicat el projecte, significarà un enorme sacrifici per a tots els mallorquins que veuran incrementades les tarifes de recollida de fems i que, a més, aquests doblers podrien ser emprats més eficaçment per reciclar els residus sòlids. El GOB, Greenpeace, els Verds, la coordinadora de Son Nuviet, els metges homeòpates, el PSM i una llarga llista d'entitats i col·lectius ciutadans rebutgen la incineració i defensen el reciclatge i la reutilització de les deixalles domèstiques. En aquest sentit el fullet del GOB demana que els ciutadans prediquin amb l'exemple: "redueix les deixalles que es generen a ca teva -recomanen als ciutadans- evitant comprar productes d'usar i tirar, utilitzant productes de llarga durada, adquirint productes que no tinguin un embalatge excessiu, rebutjant les bosses de plàstic dels supermercats (...) reutilitza al màxim qualsevol objecte: pots de vidre, caixes de cartró, bosses (...) procura utilitzar els envasos de vidre retornables perquè són els més adequats ambientalment, separa del fems tot allò que es pugui reciclar, especialment el paper i el vidre, que s'han de dipositar en els contenidors específics per a aquests productes".

Reciclar, un objectiu.

MÉS DEL CINQUANTA PER CENT DELS RESIDUS SÓN ORGÀNICS

De fet el tipus de residus urbans que es produeixen a Mallorca, on hi ha molt poca activitat industrial i sí, en canvi, una forta incidència turística, permeten un reciclatge pràcticament total del fems. Les matèries orgàniques, que suposen del cinquanta al seixanta per cent podrien ser emprades per fer compost. D'altra banda els contenidors de fems de les nostres ciutats tenen més d'un quinze per cent de paper i cartró, un vuit per cent de plàstics i un altre vuit per cent de vidre. Tot això fa que el reciclatge no sigui impensable, ans al contrari una possibilitat que tecnològicament és a l'abast. El mateix president del Consell Insular de Mallorca, Joan Verger, confessa que és un neoconvers al reciclatge, encara que avisa sobre la dificultat que suposaria un excés de compostatge per a una agricultura en declivi. Creu possible avançar en una recollida selectiva de residus (ja s'han iniciat campanyes per a recollida de piles, de vidre i paper) i en el posterior aprofitament dels materials obtinguts. Verger no confia en un èxit total del reciclatge com ho demostra aquest text que s'inclou a un estudi presentat pel Consell de Mallorca sobre el problema dels residus i el seu tractament: "Un paradís ecològic dins un desert econòmic és una cosa indesitjable; tant la indústria com Greenpeace són culpables de confondre els seus somnis amb la realitat. En nom del medi ambient succeeixen moltes estupideses".

A favor d'aquesta tesi juga l'experiència d'altres països on la pràctica del reciclatge és prou més extensa, perquè no hi ha casos, en el món, de societats on es recicli el cent per cent, si més no no n'hi ha de poblacions de similars característiques de Mallorca. En els països més desenvolupats, com pot ser el cas d'Alemanya, el reciclatge no sobrepassa quasi mai el cinquanta per cent. No obstant, tampoc no es pot dir que els ecologistes falsegin la realitat. El reciclatge és possible i el seu impediment només és una qüestió de mercat, la qual cosa significa una vegada més que ens trobam immersos dins de les múltiples contradiccions del model econòmic en què vivim.

LA COMBUSTIÓ ÉS NEGATIVA

D'altra banda, pel que fa a la incineració i a pesar de les garanties que ens ofereixen els tècnics, els mateixos avanços tecnològics i els descobriments científics avalen la creença que qualsevol combustió és negativa, molt més si suposa una utilització massiva de tres-centes mil tones de residus a l'any, per molts de filtres i mesures preventives que s'adoptin. Pot ser que la darrera generació d'incineradora doni majors garanties, però ningú no assegurarà que siguin innòcues o que, en qualsevol cas, com a conseqüència de la incineració s'emeti una quantitat enorme de diòxid de carboni que contribuirà a l'efecte hivernacle, és a dir, al canvi climàtic, que és uns dels problemes ambientals més greus que provoca la humanitat i que no es resoldrà sense la solidaritat de tot el món. Sigui com sigui la campanya ecologista contra la incineradora ha resultat ja un èxit a pesar de no haver impedit el projecte d'incineradora. El Consell de Mallorca, amb el suport de totes les forces polítiques, ha acceptat que el reciclatge sigui una realitat i, fins i tot, que arribi a ser prioritari. S'ha creat una comissió especial per desenvolupar la recollida selectiva de

residus i el seu posterior tractament. Segons les dades que maneja el Consell seria possible, ja ara mateix, reciclar el trenta per cent dels residus sòlids, és a dir, prop de cent mil tones, la qual cosa significa impedir la incineració de gairebé una tercera part dels fems.

CAMPANYA DE CONSCIENCIACIÓ

Avançar més enllà, tal com exigeixen els ecologistes, requereix una forta campanya de conscienciació. Els mallorquins s'hauran d'acostumar a fer una triadissa prèvia dels seus residus abans de depositar-los als contenidors. Ja hi ha molts de municipis que tenen dipòsits especials per a vidre i per a cartró, de la mateixa manera que s'ha iniciat una campanya insular per evitar que les piles de botó -altament contaminants- es llancin al poal del fems. Algunes ciutats centroeuropees tenen ja una bateria de contenidors que obligen els ciutadans a fer aquesta selecció que és bàsica per a un posterior reciclatge. Emaya, l'empresa municipal de Palma, disposa d'unes instal·lacions experimentals al polígon industrial de Son Castelló, però la realitat és que, malgrat els esforços, els ciutadans encara són reacis i que les experiències no han estat un èxit. A més, la mateixa empresa ha anunciat una pujada de tarifes per poder fer la selecció de fems, la qual cosa pot ser un entrebanc per a l'acceptació per part d'uns ciutadans que rebutgen un augment de la pressió fiscal.

Manca, per tant, aquest esforç de conscienciació, un procés que permeti un canvi radical dels costums per facilitar un comportament cívic en relació al medi ambient. Els ecologistes són conscients que no n'hi ha prou amb les campanyes propagandístiques sinó que la tasca a fer comença des de la mateixa escola. En definitiva el problema dels residus sòlids és el mateix que es planteja amb les aigües residuals i la necessitat d'aprofitar tots els recursos hídrics existents. La millor solució per als problemes de l'aigua és l'estalvi. És el mateix que passa amb els residus: la millor solució per al seu tractament o eliminació també és l'estalvi, és a dir, la reducció dels residus mitjançant el rebuig de tot allò que és innecessari o superflu (sobretot embalatges i envasos) i la reutilització dels productes. Vivim una cultura de la deixalla que cal superar per garantir el futur, tant si és per solidaritat amb la resta del món com per nosaltres mateixos, perquè al cap i a la fi aquesta incineradora o aquests abocadors que ningú no vol a ca seva responen a la necessitat de donar resposta a l'increment dels residus. A l'entrevista que ONA ha fet al president del Consell Insular de Mallorca, Joan Verger es mostra preocupat pel futur. Defensa el projecte d'incineradora, però diu que als mallorquins no els queda més remei que posar límits al seu creixement i es refereix sobretot a l'ordenament territorial en funció dels recursos naturals i d'un entorn que és fonamental per al mateix desenvolupament turístic. El problema és saber si els responsables polítics de la societat illenca, en aquest cas el president del Consell, però també cal estendre aquesta responsabilitat a totes les institucions i a totes les forces polítiques i socials, sabran donar resposta al repte d'harmonitzar el medi ambient amb el desenvolupament econòmic i amb els costums dels ciutadans. De la resposta dependrà, en definitiva, la possibilitat d'incrementar la qualitat de vida dels illencs i, de rebot, garantir un futur de prosperitat econòmica.

Les deixalles del consum.

Una muntanya de problemes.

Reciclar el futur

Entrevista a Joan Verger

per Sebastià Verd

Com a polític Joan Verger trenca motllos per la manera de parlar. S'expressa de manera planera i no rebutja el diàleg, encara que de vegades pot ser molt irritable. Des de fa alguns anys té un greu problema que, segons confessa, l'obsessiona. Duu els fems de Mallorca entre cella i cella: què fer amb les tres-centes mil tones de residus sòlids que es produeixen cada any? La decisió d'incinerar els fems ha causat una forta polèmica i Verger, com a president del Consell de Mallorca, ha hagut de fer front a les crítiques dels ecologistes amb els quals sembla mantenir allò que en diuen "una relació d'amor i odi". Els ha insultat públicament i públicament els ha obsequiat amb rams de flors. Al capdavant diu que ell també defensa el medi ambient i que les crítiques l'han fet reflexionar i evolucionar. Si més no, ara està decidit a reciclar una part dels fems i qui sap si també vol reciclar el seu propi futur polític. Em rep al seu despatx del Consell. Em convida a seure i mentre engeg el "cassette" ja ha començat a parlar.

- M'agrada que em deixin expressar la meua opinió, m'agraden les entrevistes -diu sense esperar que li faci cap pregunta- perquè jo som molt pererós per escriure i mai no he fet un article, però ara pens que n'hauria d'escriure un parell. Hi ha dos temes que em preocupen molt i que són fonamentals per al futur de Mallorca: l'aigua i l'energia. Sobre aquesta guerra de l'aigua que entre tots s'ha armat, que si Marineta sí o Marineta no, quan, al cap i a la fi, de Sa Marineta només en podem treure tres hectòmetres cúbics i això no resoldrà el problema de Palma, perquè hi ha molts d'altres municipis que pateixen una manca d'aigua. Llavors, què feim... potabilitzadores? I si feim potabilitzadores hi ha consum

d'energia elèctrica. I si això és així, hi ha d'haver cable o no hi ha d'haver cable?, que consti que jo no som gens amic del cable, més aviat enemic, fins a cert punt... no sé si m'entens? M'agradaria aprofundir en aquests temes, perquè no és fàcil definir-se, perquè hi ha moltes qüestions enmig, hi ha qüestions econòmiques i d'altres ecològiques que no es poden separar. Aquesta és la qüestió. A Mallorca tenim la central de Sant Joan de Déu que s'ha de llevar, que és vella, que sobra. Però: què feim? perquè si no resollem el tema de l'aigua, si no solucionam el tema energètic... no podrem créixer. La nostra economia no pot créixer més sense posar remei a aquests temes, perquè no podem permetre que aquesta aigua amb tretze o catorze grams de sal, surti per les aixetes. Això és una "burrada". Mig gram ja és molt... De manera que crec que sí, que m'atreviré a escriure, a fer un o un parell d'articles sobre tot això... perquè si no podem créixer, això vol dir moltes coses, eh!... Clar que sí. Vol dir, per exemple, no construir, no és cap punyeta això...! L'administració pública d'aquestes illes ha de definir d'una vegada cap on anam, o cap on podem anar...

DIOXINES, FURANS I CENDRES

- Això li vull demanar, però vostè contesta sense que li hagi fet cap pregunta. Miri, jo duia un guió amb algunes preguntes que m'agradaria fer-li... per seguir un cert ordre, sap?

- Sí, sí... venga... endavant... té raó.

- Voldria començar amb un petit examen.

- Ja, ja... molt bé: un qüestionari. Estic a punt.

- Aquesta és la primera pregunta: Què es una dioxina?

- Començam bé! vaja, una cosa complicada que em demana. Les dioxines són un component cluor-carbonatat o no sé què punyetes: un component químic que surt de la incineració, del foc de llenya, de la combustió que es fa en els cotxes, que evidentment també surt de la incineració del fems. Sembla que n'hi ha milers de dioxines i de furans diferents, algunes perilloses i altres no tant o gens. Del que es tracta, per tant, és d'evitar la producció de les

Joan Verger Pocoví va néixer el 1944, a Montuïri (Mallorca). És enginyer industrial per l'Escola Tècnica Superior d'Enginyers Industrials de Barcelona. Diplomant en Enginyeria Ambiental per l'Escola d'Enginyers Industrials de València. Des de gener de 1981 a desembre de 1985 fou degà del Col·legi d'Enginyers Industrials de Balears.

Com a militant d'Aliança Popular va ser membre del Parlament de les Illes Balears durant la legislatura de 1983 a 1987. En aquest període presidí la Comissió d'Ordenació del Territori i fou secretari de la Comissió d'Hisenda.

Va ser president d'Aliança Popular de Mallorca des de 1985 a 1986.

A l'anterior legislatura fou reelegit com a parlamentari i nomenat president del CIM en la Sessió plenària del dia 27 de juliol de 1987, càrrec pel qual va ser reelegit el juliol de 1991.

És membre del Banc de Crèdit Local des de l'any 1989. És membre del Comitè Federal de la FEMP des de 1991.

En el terreny de les aficions personals li agrada la pesca i la caça, i també el tennis, la lectura i la música clàssica.

perilloses o que, si això és inevitable, que almanco les quantitats siguin tan petites, tan insignificants que, tal com estableix la normativa comunitària, no suposin cap perill per a la salut de les persones.

- *I un furà?*

- És pràcticament el mateix, els furans són components químics que es produeixen amb la combustió: només que en lloc de tenir tres C o tres CL en tendran quatre o més. No som especia-
lista jo.

- *I les cendres tòxiques?*

- Uep!, això ja és una altra cosa. Les cendres són molt més mesurables i molt més fàcils d'explicar. Les cendres, que és allò que retenen els filtres d'una incineradora, són tòxiques perquè tenen una determinada concentració dels metalls que apareixen en els residus sòlids urbans perquè la gent els tira al fems. Així de senzill. Pot ser coure, ferro... La toxicitat d'aquestes cendres es deu a la possibilitat que aquests metalls puguin ser filtrats per l'aigua si es llancen a un abocador. Però es tracta d'una toxicitat que desapareix si les cendres són tractades adequadament. I això és molt fàcil de fer. La solució ens la dona la mateixa naturalesa, on hi ha mines de coure, mines de ferro i, fins i tot, de mercuri sense que siguin perilloses. Per què?, perquè els metalls apareixen en forma de silicats. Idò això és el que s'ha de fer: les cendres tòxiques es tracten amb pórland i se'n fa un silicat i així deixen de ser tòxiques. Altra cosa són les escòries, que són inertes, que es poden aprofitar com a material de construcció i que no són perilloses.

FLORS PER ALS "VERDS"

- *Bé, una altra cosa que li volia demanar és què va passar amb els ecologistes, que dels insults ha passat a fer-los obsequi de rams de flors.*

- No fitem! No hi ha per tant. Això del ram de flors va ser la resposta educada d'una persona, jo mateix, a qui havien regalat el dia de Reis deu quilos de compost. Em va semblar una bona forma de correspondre, per demostrar que els enfrontaments no són bons i que sí, en canvi, es poden mantenir postures i opinions diferents sense haver d'arribar a les mans. Varen ser "els verds" els que em feren aquest obsequi com a forma de dir-me que és possible fer compost en lloc de cremar els fems a una incineradora. Sé que és possible i fins i tot, que seria millor poder fer compost, però: què en fariem?, la nostra agricultura seria incapaç d'absorbir-ne la producció i, d'altra banda, crec que és millor que el compost es faci amb el fang de les depuradores. Ens sobraria compost. Tot això em preocupa, cregui'm. Precisament és el que vaig voler dir amb les flors: jo també defens el medi ambient, almanco tant com ells i pens que és bo que tothom expressi la seva opinió, el que passa és que s'ha de dir la veritat. I això és el que no feren ni el GOB ni Greenpeace quan varen utilitzar un vídeo amb imatges d'una incineradora de l'Est, sense filtres ni cap de les mesures de control que exigeix la Comunitat Europea per demostrar les calamitats que comportaria una incineradora a Mallorca i aquesta és una manera de dir mentides. Per això els vaig dir mentidors, perquè la incineradora que es farà a Mallorca no té res a veure amb les imatges que oferiren. Això, però, no vol dir que no reconegui que tant el GOB com Greenpeace fan una important feina conscienciadora.

EL RECICLATGE, UNA SOLUCIÓ PARCIAL

- *Una feina conscienciadora que ha arribat a vostè perquè sembla evident que ha evolucionat cap a postures més ecologistes. Abans només parlava d'incinerar el fems i ara ja defensa el reciclatge.*

- És cert, però no s'han de dir mentides. Inicialment és veritat que estava obsessionat per complir amb allò que m'havia manat el Parlament, és a dir, posar en marxa el Pla de residus sòlids, cosa que m'ha causat molts de problemes i no només amb els ecologistes, perquè aquest Pla s'havia d'adjudicar a qualcú i en el concurs hi va participar l'ajuntament de Palma, cosa que em va causar un dels problemes més seriosos dels que he tengut a la meua vida política, amb el meu propi partit. No ho vull negar. Però finalment ens vàrem decidir per l'oferta que semblava més raonable, que no era la d'Emaya... Vull dir que el tema era prou complicat i que llavors només es parlava d'incinerar els residus sòlids perquè el compost, per les raons que li he exposat, no pareixia aconsellable. Ara bé, és cert que de reciclatge no se'n va parlar i que, a mesura que s'ha debatut el tema, i que jo mateix m'he anat informant, he arribat a la conclusió que sí, que se n'havia d'haver parlat. En això som ara. Els ecologistes m'han ajudat a pensar en el reciclatge com a alternativa. Però ells defensen que es recicli el cent per cent dels residus i jo no crec que això sigui possible perquè, al capdavant, una part sempre s'haurà d'incinerar.

- *Perdoni que torni una mica enrera, però sent curiositat per saber què va fer amb els deu quilos de compost amb què l'obsequiaren "els verds"... no els degué cremar?*

- No!, ja, ja... els vàrem repartir per les plantes que tenim al pati del Consell que segurament ens ho varen agrair molt. El compost és molt bo, no en tenc cap dubte. Aquest no és el problema.

ABOCADORS INCONTROLATS

- *En definitiva, Mallorca produeix anualment devers tres-centes mil tones de fems...*

- És molt de fems! Són moltes "tonelades"

- *Que en molts de casos van a parar a abocadors, autèntics femers, totalment descontrolats...*

- Bé, és cert. Per això sempre he estat tan obsessionat amb la forma de resoldre el problema dels residus urbans. En aquests moments més o manco el cinquanta per cent se'n va a abocadors incontrolats. Només n'hi ha dos de bons a tota Mallorca, el de Son Reus i el de Calvià, que estan legalitzats i un altre, que és per devers Santa Margalida que podria ser considerat mig controlat però que en qualsevol cas no està legalitzat. Però els abocadors, per molt controlats que siguin, tampoc no són la panacea universal i la veritat és que si em donen a triar com a veïnat entre un abocador o una incineradora m'estim més la incineradora. Un abocador té molts de problemes, de manera que la Unió Europea darrerament ha endurit les normatives. A més a més els abocadors contribueixen a l'efecte hivernacle, si és que es produeix, perquè són uns grans productors de metà. Els abocadors són una mala solució de cara al medi ambient i més a Mallorca, on el territori és escàs. Si tenguéssim un desert, com a molts d'estats de Nord-amèrica, llavors... pot ser sí que fossin preferibles... però evidentment no és el cas. A Mallorca

és pràcticament impossible que hi hagi un ajuntament que vulgui fer-se càrrec dels seus fems i dels de tots els municipis del costat. El Pla director de residus sòlids va néixer, precisament, per la manca d'acords entre els ajuntaments, per donar una solució d'obligat compliment.

UN PLA QUE ARRIBA TARD

- Ja fa molt que en sentim parlar d'aquest Pla director, però els problemes continuen. Quan s'aplicarà?

- De moment s'ha retardat un any, perquè el Pla s'hauria d'haver posat en marxa el 31 de desembre de 1993. Però tots, l'ajuntament, nosaltres mateixos, vàrem voler posar entrebancs i exigir moltes prescripcions tècniques per mor del medi ambient, de manera que Tirme no tengué les autoritzacions fins el passat novembre i encara falta el vist-i-plau per a l'abocador de cendres. Finalment crec que el Pla podrà començar el 1995. L'any que ve ja hi haurà les estacions de transferències i la incineradora de Son Reus. De totes maneres, baldament el Pla continuï endavant voldria parlar també del reciclatge... no sé si pensava demanar alguna cosa sobre això...

- Sí que ho pensava, clar que sí.

- Idò esperaré que ho faci.

L'ABOCADOR DE SON NUVIET

- Abans del reciclatge m'agradaria que m'aclarís l'assumpte de les cendres, de l'abocador de Son Nuviet.

- Miri, jo no vull imposar res a ningú per nassos, no vull que Petra s'hagi de menjar a la força les cendres si és que es decideix que l'abocador de Son Nuviet és el lloc més adequat. Però tampoc no vull que es pensin els de Petra, de Vilafranca, de Sant Joan o de Manacor que un abocador de cendres és un perill. Quan hem viatjat per aquest món, per Alemanya, per Suècia o pels Estats Units, països amb molta més sensibilitat mediambiental que nosaltres i hem demanat a la gent sobre les cendres, la nostra preocupació els causava sorpresa. No és que el problema sigui irreal, no... que va! però passa com amb les dioxines o els furans, que també són reals, però no tenen ni prop fer-hi la importància que aquí els volen donar. Fins i tot hem vist incineradores dins de les ciutats i abocadors molt a prop. El problema és fer bé les coses, aplicar les tècniques que correspongui per evitar qualsevol perill. Amb això jo no vull minimitzar la qüestió, però sí centrar-la en els justs termes, perquè si ho miram bé, la nostra vida de cada dia està envoltada de coses que contaminen. Hi ha coses del nostre entorn que sense que ens adonem compte són infinitament més contaminants que un abocador de cendres i, en canvi, ningú no els dóna importància. Abans de prendre una decisió definitiva vull intentar convèncer els petters de la bondat de Son Nuviet, si és que ha de ser Son Nuviet. Sé que qualcú m'enviarà a fregir ous de lloca, però també sé que altres m'entendran.

FEMS A BALQUENA

- Hem parlat dels residus sòlids urbans, però hi ha altres tipus de deixalles que no tenen una solució clara...

- Sí, els residus hospitalaris, els del nostre Hospital General, els de Son Dureta, que tanta polèmica han creat, els de les clíniques privades. És un problema que té solució, baldament encara no s'hagi donada. També tenim els olis industrials i els olis no industrials, els de cuina dels hotels, que no poden ser tractats a la incineradora. Hi ha els cotxes vells, els electrodomèstics, els pneumàtics, el material d'obra...

- Precisament podem dir, s'ha denunciat en el Parlament, que la major part de les carreteres, sobretot les de segon ordre, les del Consell, són plenes de deixalles...

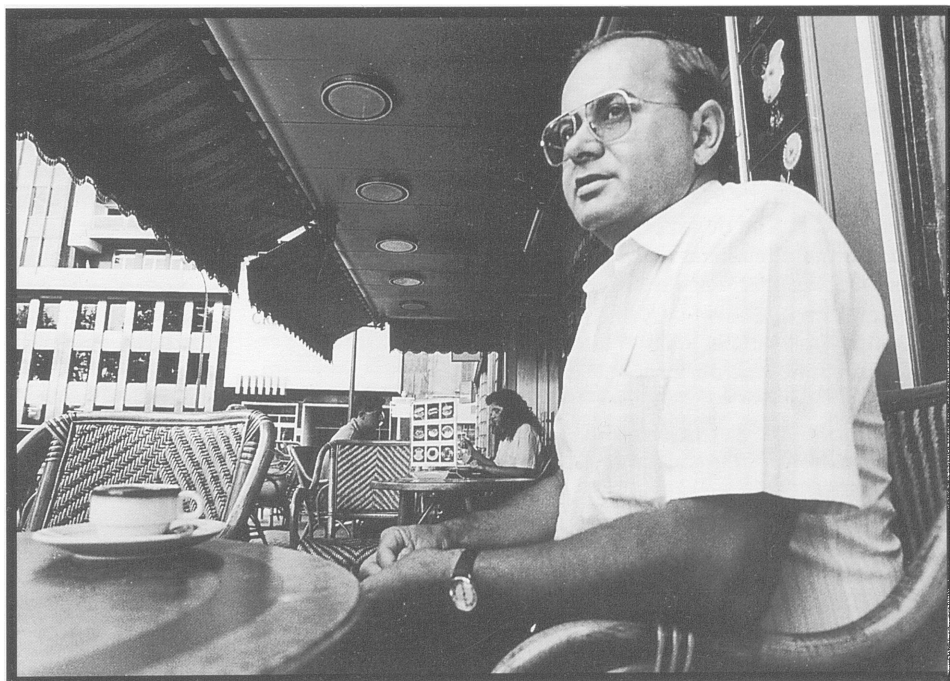
- Sí, totes són plenes d'abocadors de fems, de runes, de geleres i rentadores, de ferro vell... És una pena. És un problema molt seriós, que exigeix un esforç de conscienciació dels ciutadans. Ara ja hi ha molts d'ajuntaments, començant pel de Palma, que n'és pioner, que tenen un servei de recollida d'electrodomèstics, de mobles vells i d'altres objectes voluminosos que no poden anar al fems. Aquests serveis s'han d'estendre perquè ningú no pugui justificar abocar res a les cunetes. El problema vendrà llavors amb totes aquestes deixalles, moltes de les quals no tendran sortida, fins el punt que haurem de pagar perquè se'ls enduguin fora de l'illa, com és el cas dels cotxes.

- Ara, si li sembla, ja podem parlar de reciclatge.

- És que quasi ja el tocam. El reciclatge està molt de moda, sens dubte, però és alguna cosa més. Estic convençut que hem de fer reciclatge, tot el que puguem. Durant aquests anys, tal com he reconegut i a mesura que estudiava el problema el meu pensament ha evolucionat cap al reciclatge. I el vull implantar.

RECICLAR TOT EL QUE ES PUGUI

- Si?

participa el Consell, Emaya i els ajuntaments, perquè li he de dir una cosa: no n'hi ha prou que jo vulgui fer reciclatge, els ajuntaments han de voler fer una recollida selectiva. Sense els ajuntaments no serà possible el reciclatge perquè la recollida de fems és una competència municipal. Però anam per bon camí. Hi ha ajuntaments, com el d'Alcúdia i el de Ses Salines, que s'han definit com ecològics i això vol dir fer recollida selectiva, però també altres coses com tenir esment de l'aigua.

DEFENSA DEL MEDI AMBIENT I PARTIT POPU- LAR

- Hem començat parlant d'aigua i hem continuat amb altres qüestions mediambientals. Moltes de les coses que vostè ha dit les pot assumir qualsevol ecologista...

- Implantar, sí, però amb una sèrie de matisos. Hem de reciclar tot allò que la indústria i el comerç pugui admetre. He tocat amb les mans que la ciutat alemanya que més recicla, prop de Frankfurt, no passa d'un trenta o un quaranta per cent. Costa un ronyó, això és veritat. Una part d'allò que reciclen ho consumeixen allà mateix i una altra part l'envien a fora: a Espanya, a Bulgària... jo què sé on. A més a més, però, una altra part del fems en lloc de reciclar-lo simplement el trien, encara que també l'exporten amb el segell de material reciclat. I això no és seriós. Tampoc no podem pretendre nosaltres enviar el fems cap a nord d'Àfrica. Per tant, hem de reciclar allò que el nostre mercat pugui consumir: el vidre, el paper. Però desgraciadament sempre haurem d'incinerar la resta, perquè els mallorquins no som ni més vius ni més beneïts que els altres. No podem reciclar més que els altres. No hi ha volta de fulla.

- Ni amb campanyes de conscienciació?

- No podem reciclar més del quaranta per cent. Com tampoc no hem de pensar que fer-ho serà barat. Protegir el medi ambient és car. S'ha de saber, perquè algú ho haurà de pagar. Ja es diu que qui contamina ha de pagar. El mallorquí ens haurem d'acostumar a pagar la factura de la conservació de la naturalesa. En qualsevol cas, miri, cregui'm si li dic que em donaria per ben satisfet si en el termini de cinc anys arribam a reciclar el vint-i-cinc per cent del fems de Mallorca.

- Aquesta comissió per al reciclatge que s'ha creat en el Consell de Mallorca què és: una comissió cara a la galeria... o serà efectiva?

- Res de la galeria, és una comissió per estudiar el tema en profunditat i fer-ne el seguiment. De moment dins dels pressuposts del Consell hi assignarem una partida de cent cinquanta o dos-cents milions de pessetes, perquè per desgràcia no hi podem posar més doblers. És una comissió en la qual hi

- Crec que sí...

- Però el que no sé és si aquests punts de vista són compatibles amb la militància en el Partit Popular.

- Al Partit Popular li donen moltes culpes que no té. L'altre dia vaig llegir que el portaveu d'un altre partit, Pere Sampol, ens havia dit que érem monstres, uns depredadors... je, je... No ho som ni ho volem ser. El problema que se'ns presenta és saber com podem créixer econòmicament sense fer malbé el nostre entorn. No basta que vulguem créixer, que d'això n'estam segurs que la societat ho vol, sinó de si podem continuar creixent i de quina manera ho podem fer. Mallorca ha tengut uns anys de progrés extraordinari gràcies a la construcció i al turisme. Hi ha hagut un desenvolupament de conya marinera, però ara ens hem de plantejar el tema dels recursos i el problema principal que tenim és, sens dubte, el de l'aigua. I d'aigua, a Mallorca hi ha la que hi ha i ni una gota més, no és poca, però la destinam majoritàriament a l'agricultura. Hem de decidir, per tant, si part d'aquesta aigua l'hem de transvasar al consum humà. Hem de decidir, també, si volem potabilitzadores i, en aquest cas, com li deia abans, si estam disposats a pagar-ne el cost. Haurem de decidir si feim una nova central tèrmica. Aquest és el gran dilema. Tot això suposa conflictes i el Partit Popular ha de saber optar per les fórmules que més convinguin a la societat, ha de fer allò que la societat demana.

- Com?

- Seré molt franc. Crec que el nostre partit, el Govern balear i la resta de les nostres institucions s'han de seure per primera vegada per fer un seguiment d'aquest tema, perquè jo mateix com a president del Consell de Mallorca tendré una responsabilitat seriosa, començ a tenir una responsabilitat, quan a la Comissió insular d'urbanisme hem d'aprovar una urbanització que pot ser massa expansiva i no hi ha aigua.

- Darrerament ja n'han aprovada una...

- Quina?

- Es Pujol, a Santanyí.

- Pot ser sí que aquest sigui un cas, però li he de dir que nosaltres varem reduir un quinze per cent la capacitat d'aquesta urbanització que ens va presentar l'ajuntament de Santanyí. Hi havia un informe negatiu de la Comissió del medi ambient, però la Junta d'Aigües la va informar positivament. Per què?, perquè els promotors varen justificar l'aigua d'un pou que és suficient per subministrar aquesta urbanització. En canvi a la mateixa reunió de la Comissió d'urbanisme varem denegar una altra urbanització, S'Atalaia, també a Santanyí. Aquest és el dilema. Quins són els criteris?, quins són els límits? Intentam posar ordre a la costa però ja ens començam a trobar amb moltes pressions urbanístiques a l'interior. Per tant serà necessari que el Partit prengui una decisió. I el Govern. I totes les institucions. És un debat de la societat que s'ha de resoldre.

- Però si no es pot construir més, si s'ha de limitar l'oferta turística, com pot créixer l'economia? Quines altres alternatives tenim?

- Aquesta és la pregunta. No n'hi ha. L'agricultura només aporta el dos i busques per cent al PIB balear i, a més a més, la política comunitària subvenciona la retirada de moltes produccions. El comerç no pot anar més enllà i la indústria... què podem fer amb la indústria quan les nostres fàbriques de sabates han de competir amb les dels països asiàtics, on la mà d'obra és molt més barata. Que no em facin riure, tot això que diuen ara de l'objectiu dos és perdre el temps, una presa de pèl i ho dic així de clar, perquè ho publiqui. Això de l'objectiu dos és una animalada, un altre doi de la Comunitat Europea. No podem incrementar l'oferta hotelera però sí millorar-la, podem afavorir un increment de la qualitat de vida per atreure les segones residències dels europeus i les segones residències d'empreses. I quan dic empreses no vull dir fàbriques sinó les seues socials d'aquelles empreses amb interessos en el Mediterrani o en el sud d'Europa, que cerquen qualitat de vida i bones comunicacions. Necessitam, per tant, millorar les infraestructures públiques: aeroport, carreteres, sanitat, potser un parc telemàtic com el que ens anuncia el Govern i, sobretot, un entorn natural agradable.

LIDERATGE SOCIAL

Per aconseguir aquests canvis creu que la societat balear es troba ben liderada?

- No ho sé, però hi ha bons empresaris. N'hi ha que han fet aquí els seus beneficis i que ara els inverteixen a fora, tots els coneixem. Idò bé, a aquests senyors els hem de demanar que mantinguin les inversions d'aquí i que si s'expandeixen cap a fora que, almanco, deixin a Mallorca la seu de les seves empreses. Mantenir aquest poder és molt important. Tenim gent preparada per fer negocis aquí i onsevulla, la qual cosa ha de significar una forta activitat econòmica i un futur confortable. D'altra banda les noves tecnologies ens imposaran un canvi substancial dels hàbits de vida i de la forma de fer negocis. En qualsevol cas pens que sí, que hi ha capacitat suficient per fer front a tots els canvis: el clima i la geografia són al nostre favor.

- Sí és clar, però jo em referia a si la societat està ben liderada políticament. Em referia a la persona que presideix el Govern balear, perquè de vostè s'ha dit que podria ser una alternativa al president Cañellas.

- Miri, jo crec que la nostra societat no està avui per avui per a bregues internes de partit. Un partit que es mostra dividit té la batalla perduda. En aquest país hi ha dos partits forts: un de centre-dreta: el Partit Popular i un altre de centre-esquerra: el PSOE i pot ser, en alguns altres llocs d'Espanya, perquè aquí no tenen una implantació forta, Esquerra Unida. També hi pot haver els nacionalismes, amb un partit de dreta i un altre d'esquerra que aquí poden ser Unió Mallorquina i el PSM. No hi ha altres possibilitats. Jo som un home de centre-dreta i aquest espai és del Partit Popular. Per tant jo defensaré que el meu partit no presenti fisures. La gent no vol sentir parlar de si en Joan Verger és més que en Biel o en Biel més que en Joan. Ara li ha tocat a en Biel i si les coses van bé... i les coses van bé perquè les urnes ho diuen, idò hem de seguir en aquesta línia. És possible que jo no combregui totalment amb la direcció del PP, però combregar en un cent per cent amb un partit és impossible. Vull dir que mentre la societat balear digui que vol Gabriel Cañellas com a líder jo seré al seu costat.

- En qualsevol cas té un protagonisme polític important en el PP i com a president del Consell de Mallorca. Vostè ha dit, a més a més, que 1994 havia de ser l'any de la definició dels consells insulars si no volien desaparèixer: per què? Creu que el paper dels consells no és prou important?

- Sí, que ho és important i de cada vegada ho serà més, tal com diu l'Estatut d'Autonomia. No negaré que vaig dir més o manco això que m'ha demanat, però m'agradaria que se m'entengués bé. Em referia a les diputacions, no als consells. Vaig manifestar que les diputacions provincials estaven sentenciades i és cert perquè la batalla política entre les comunitats autònomes i l'administració local l'han guanyada les comunitats. Això, però, en el conjunt de la política espanyola. Les diputacions tenien abans un doble paper, la beneficiència, que teòricament ja no existeix, i el suport als ajuntaments. Els ajuntaments no tenien enlloc més on anar a demanar ajudes. Ara, en canvi, es poden dirigir a les comunitats autònomes. Per això dic que les diputacions han perdut la guerra i que han de desaparèixer o s'ha de redefinir el seu paper. Però no passa el mateix amb els consells insulars o els "cabildos" canaris o les diputacions basques, que són una altra història. El nostre estatut d'autonomia potencia el paper dels consells insulars i, en conseqüència, malgrat hi hagi problemes amb la Comunitat Autònoma, ningú no negarà la seva relevància. En aquest sentit 1994 pot ser un any decisiu, perquè es podrà dur a terme el traspàs d'un paquet important de competències des de la Comunitat Autònoma, com és el cas de cultura i d'altres matèries, que donaran una nova força als consells, mentre que el CIM també traspasarà cap a la Comunitat els centres sanitaris. Hem iniciat un procés lent i delicat en la línia d'acostar l'administració als ciutadans. Els consells tenen un futur garantit, però hem d'anar amb esment, perquè el que no podem fer és encarrir més l'administració. No ens ho perdonarien.

Taula rodona entre **Francesc Triay** diputat del PSOE, enginyer de camins, **Àngel Fernandez** gerent de l'empresa Tirme concessionària de la incineradora de Son Reus, **Mateu Picornell**, militant del PSM, professor de la UIB, **Magdalena Mayol**, en representació de la Coordinadora de Son Nuviet, i **Ignaci Rotger**, de l'empresa de reciclatge d'olis Eco-Oil

Salvem el fems!

per Magdalena F. Mulet

Els fems de la opulència, d'una societat en la qual gairebé té més importància el contingent que el contingut, on tot es pot vendre si està ben embolicat, s'han convertit en un problema i el cavall de batalla d'institucions i associacions ecologistes. El grau de desenvolupament i de benestar es mesura pel nombre de quilos de fems que produïm, emperò com més tones de deixalles tenim, més disminueix la qualitat del nostre entorn, dels nostres paratges, convertits en abocadors, clars exponents de la paradoxa d'una societat que ha de canviar els seus hàbits de consum per retornar a un equilibri necessari.

ONA: La primera pregunta és ampla però necessària per començar, què hem de cremar?

Fernández: Des del meu punt de vista crec que s'ha d'incinerar tot allò que diu la CEE, la política que preconitza la Comunitat és: reducció en origen, reciclar tot el que es pugui i eliminar de la manera més segura possible la resta.

Picornell: No m'agrada com es planteja la pregunta: què s'ha d'incinerar? Jo, complint fins i tot amb allò que diu la directiva

de la comunitat europea, diria: què és el que s'ha d'eliminar, perquè la CEE diu que allò que no pot tenir cap utilització ni reciclatge s'ha d'eliminar de la manera més convenient per respectar el medi ambient i incinerar ha d'esser un darrer recurs.

INCINERACIÓ AMB VALORACIÓ ENERGÈTICA

Triay: El Parlament va donar uns plantejaments generals del Pla de residus sòlids de les Balears que varen aprovar-se per

unanimitat i que havien estat elaborats pels partits representats i en aquests criteris s'estableix el tractament que a cada illa s'ha de donar al fems.

En aquest Pla es defineix què s'ha de tractar: el que s'entén com a "residus sòlids urbans" i per tant hi ha una sèrie de residus que ja no entren dins aquest sistema, ara bé, tractar vol dir incinerar?, els criteris que aprovà el Parlament fan una menció molt especial al reciclatge i a la normativa que ha d'acompanyar qualsevol procés d'aquest tipus.

Després al Pla que el Govern va aprovar de residus sòlids de Mallorca, pràcticament va desaparèixer l'aspecte de reciclatge i com a conseqüència el tractament que es proposa és la incineració que s'ha de matisar sempre, perquè s'ha de dir que es tracta d'una incineració amb recuperació d'energia, amb un component d'aprofitament.

Rotger: A mi m'han contestat la pregunta un poc per hom jo represent una empresa de reciclatge d'oli i aquest és un producte que s'ha de reciclar i no cremar.

ONA: Com a part afectada pel procés d'incineració, què creu la representant de la Coordinadora de Son Nuviet que s'ha d'incinerar.

NO FER FEMS

Mayol: Nosaltres tenim la idea que no s'ha de cremar res, el que s'ha de fer és no produir fems. Proposam que es redueixi al màxim la producció de fems; això és difícil però pensam que de l'única manera que es pot aconseguir és tot fent pagar més als que fan més fems i com que això és difícil, proposam gravar les empreses d'embalatges no reutilitzables. Evitentment això faria que els productes d'aquestes empreses fossin més cars i la gent s'ho pensaria abans de comprar-los, tornariem a guardar els embalatges, els vidres, etc... i a reutilitzar-los. No som tècnics però creiem que amb això es reduirien a la meitat els fems encara que no sabem en quin percentatge.

Si només tenguéssim la meitat del fems, amb la reutilització donariem una segona passa i a més, reciclaríem els embalatges que no quedàs mes remei.

EL QUE TIRAM EN DADES

Picornell: Puc afegir unes dades quant al que s'ha d'incinerar o eliminar:

Sense arribar al punt que explica Mayol de la conscienciació dels ciutadans respecte a la reducció i evitació, que és un camí a recórrer molt efectiu pels seus resultats, la composició dels fems urbans actuals és en un 11% de vidre, un 11% de plàstic, un 17% de tèxtil i 38% de matèria orgànica. És a dir, que sense comptar l'aspecte de metalls que no hi són inclosos en aquestes dades, d'un 67% del total se'n pot fer reutilització i reciclatge. I del 38% de matèria orgànica, també se'n podria reciclar una part, se'n podrien fer 72 mil tones de compost, això vol dir que parlem d'una diferència d'un 33% d'allò que seria eliminat. En canvi sabem que és previst al Pla, i aprovat, cremar un 100 per 100. Tot. Això és el que hi ha aprovat.

En comparació amb aquestes dades surt que en haver-ho incinerat tot produïm aproximadament un 49'70% de residus, és a dir, que hi ha gairebé un 50% d'obtenció de nous residus, per tant són molt més efectius tots els processos de conversió.

ONA: Es refereix a les cendres?

Picornell: Bé, cendres, escòries, cendres fixades etc..

Fernández: Jo puc contestar, estic totalment d'acord amb la postura de Magdalena Mayol. Jo ja he parlat de reducció en origen, crec que planteja un canvi de societat, per poder arribar al 100 per 100 de reutilització. Però a aquests moments aquests plantejaments són més a nivell de filosofia que de realitat a tota Europa, a tot el món i no només aquí; de fet si parlem de països com Alemanya, Dinamarca o Holanda dels quals supòs que no posarem en dubte el seu interès en temes mediambientals, hem de dir que a Alemanya les cotes de reciclatge a aquests moments són del 20% i fa deu o dotze anys que han començat. El problema del fems el tenim avui, i l'hem de resoldre, això en primer lloc. Quant a dir que es pot reciclar el 50% perquè la composició de fems és en un 50% de matèria orgànica, paper, vidre i altres...bé, jo he de dir que té més d'un 50%

Picornell: Sobre un 67%

Fernández: O fins i tot més, en les anàlisis de les quals disposam que són de 1991, fetes pel MOPU s'hi assenyalava que a Mallorca el fems té un 47% i no un 38 de matèria orgànica, però això és igual, no té relevància.

El que volia dir és que fins i tot als països més avançats en la matèria la recollida selectiva no és tant grossa com es diu perquè no tot es pot aficar al mateix paquet.

Quant a 75 mil tones de compost, molt bé, ja el tenim fet, però tenim estudis que assenyalen que a Mallorca en el millor dels casos se'n podrien consumir 15 mil tones a no ser que cremem, com a altres bandes, la resta. A part que aquestes tones que hem de menester al seu dia les autoritats varen decidir que podrien treure's de les depuradores.

Quant al 49'7% de residus, home, si es vol fer una lectura gaiada de l'Estudi d'impacte, que per cert és públic d'una manera incomprensible, perquè no ha estat a exposició pública fins a aquests moments, però veig que la senyora Mayol el duu també, per tant és públic, hem de dir una cosa...

SON NUVIET

Picornell: L'Avaluació d'impacte ambiental és pública.

Fernández: Només va sortir l'Avaluació d'impacte ambiental de la incineradora.

M. Mayol: Aquest estudi que jo duc és el de Son Nuviet.

Fernández: Exactament i aquest no ha estat a informació pública

Francesc Triay (foto: Tolo Aguilar)

Triay: Jo no el conec, i som el portaveu de la oposició.

Fernández: Això és un esborrany.

Picornell: Ja hi hauria d'haver estat a exposició.

Fernández: Jo volia aclarir una cosa: quan cremam fems, i precisament els pagesos ho han fet molt, no en queda la meitat. El que passa és que els estudis es fan pressuposant les pitjors condicions de funcionament de la incineradora que té el doble de capacitat teòrica que la de la màxima producció. Una cosa és la capacitat i l'altra és la realitat. Quant a cendres si volen les dades reals en pes és el 3% i les escòries en pes suposen el 28% i en volum són més de la quarta part de les xifres que he donat.

LES DEIXALLES DEL FUTUR

Triay: Jo voldria anar al model de futur de producció de residus perquè crec que és molt important. Efectivament crec que tots els països són conscients, la unió europea també n'és conscient i fa feina en el sentit d'anar a una reducció dels embalatges, perquè són la part fonamental del creixement dels residus i per tant es preparen, jo duia aquí el programa europeu de medi ambient on hi ha la directiva europea sobre embalatges de l'any 95. Els fabricants hauran de recupear els embalatges dels seus articles. Aquesta reducció en origen serà important, és un procés d'una banda, però de l'altra això no reduirà a zero els fems, en contendrà el creixement en tot cas, perquè a Espanya encara no estam als nivells de fems dels països més desenvolupats, que tenen un nivell de renda més alt. Si no s'aturà i es continuà amb el model històric, encara creixeriem més en fems. S'han de prendre mesures d'estructura industrial i d'actitud davant del consum. Estic d'acord amb la idea de reducció en origen però en el futur significarà que la progressió no serà geomètrica, podrem moderar la producció de fems, però tanmateix en farem.

La possibilitat de reciclar?, bé, endemés dels alemanys podem parlar dels anglesos que tenen fixat per a l'any 2.000 l'objectiu, jo crec que no podran complir-lo, de reciclar el 25% de residus reciclables, és a dir la meitat d'allò que en els seus càlculs consideren reciclable, que és el 50% dels fems. Per tant hi ha molts de residus que necessiten un tractament d'eliminació sia pel sistema d'abocament, per molt controlat que es faci, o de cremar i tirar a l'atmosfera l'energia possible o de cremar i recuperar energia o també es pot fer compots però hi ha una limitació perquè l'agricultura ha de poder absorbir-lo o sinó també és un producte residual. A tota la normativa europea i als països més restrictius la incineració amb recuperació d'energia és admesa perfectament i és un sistema en el qual els controls ambientals són cada vegada més estrictes. Sense que això vulgui dir desarmar els processos de reciclatge.

M.Mayol: Jo tenc moltes coses a dir, parlen d'Alemanya...

Triay: Bé, per esgotar el tema, acabaré, nosaltres hem visitat amb el Consell Insular de Mallorca una ciutat que presumeix d'esser la més capdavantera en temes mediambientals, capital de la baixa Francònia i realment allà fan una selecció de paper, plàstic, vidre... fins i tot de runes, del reciclatge de les quals ja n'he parlat al Parlament, i que per a Mallorca és molt interessant per reciclar el material de construcció. Però també tenen una planta incineradora importantíssima i rep moltes subvencions.

"NO VOLEM EL FEMS AL PLA"

M.Mayol: Jo no he visitat res, nosaltres no som tècnics però puc parlar de la nostra reacció com a gent del poble, en representació de la qual he vingut a parlar aquí.

Tothom ens diu que si comencen a dur abocadors podem tancar i partir. I encara no he acabat! Hi ha una altra cosa, parlem de la incineració, que estarà molt controlada... qui la controlarà?, l'empresa la controlarà, es farà una comissió de control en la qual no hi hagi ningú interessat econòmicament?, i quan dic ningú vull dir empresa, polítics, perquè si no hi estan interessats econòmicament sí que ho estan políticament.. i és el mateix cas. No ens fiam: No volem abocadors, al Pla no, ni al Pla ni enlloc.

Fernández: Jo crec que per al·lusions em toca respondre. I vull dir que a Europa, a Munic, a Copenhagen, a moltes ciutats les incineradores són enmig de la ciutat, això ens fa suposar que no són perjudicials ni molestes.

Quant a qui la controlarà, jo ja he proposat al Consell Insular que hi hagi una comissió integrada per tots els municipis, també els partits polítics, etc.. i he de dir que hi ha una Administració que a aquests moments té la responsabilitat de la inspecció, la Conselleria d'Indústria, quant a emissions i el CIM quant a qualitat del servei. Per tant hi ha els òrgans legals d'inspecció.

Magdalena Mayol (foto: Tolo Aguilar)

RECICLAR NO ÉS NOMÉS UNA FILOSOFIA

Picornell: Jo vull matisar un parell de coses que s'han mencionat, heu dit que algunes de les mesures que proposa Mayol són molt teòriques i més de filosofia que de realitat. De fet la realitat són els fems, no hi ha dubte, però també hem de dir que si haguéssim començat abans amb aquestes "filosofies" ara el problema no seria tan teòric com diu el senyor Fdez si no començam ja en aquest moment, més ens torbarem encara. Hem de fer l'esforç d'anunciar públicament aquesta filosofia.

Fernández: Jo he dit que és una irrealitat el residu zero.

Picornell: Ja, però el residu zero ningú no l'ha predicat ni l'ha posat com a possible.

Fernández: M'ha semblat entendre-ho

ESTUDIS D'IMPACTE AMBIENTAL

Picornell: Un altre argument que s'ha posat damunt la taula és el dels costos que pot significar això, no hi ha dubte que de cada dia vulguem o no pagam més impostos ecològics, des de l'aigua, etc... que la qualitat ambiental ens costarà molts de doblers i com més abusem i manco protegim més ens costarà. Això és un cost i també ho serà fer tota la incineradora amb 11.000 milions de pessetes d'execució que podrien repartir-se per minvar aquest altre cost.

Quant a compost, vostè diu que ens en sobraria però ara se subvencionen adobs químics, productes per als agricultors. Com a qualitat de vida encara seria més beneficiós que regalassin aquest compost o que el repartissin com a matèria orgànica en benefici del nostre medi natural. Per tant, jo sí que aprofitaria al màxim les possibilitats de fer compost i evitar així els adobs químics que produeixen per filtracions la contaminació dels recursos hídrics.

Deia que l'Estudi d'avaluació d'impacte ambiental no parla de Son Nuviet, i és veritat, precisament una de les seves grans mancances és que no és ni integrat ni englobat, és minso i coix, no val com a avaluació de l'impacte. Si analitzam totes les directives que ha de tenir una avaluació d'impacte en primer lloc no ha d'esser un mitjà per decidir per ell mateix, sinó un mitjà sobre el qual s'han de poder prendre decisions respecte de les possibles alternatives i aquesta avaluació d'impacte ambiental només es referia i valorava a partir del que hi ha actualment i la incineració, és clar, si comparem amb el que hi ha actualment és bona perquè qualsevol solució és bona: qualsevol cosa dona un impacte positiu respecte del que hi ha, i això no val com avaluació perquè també hauria de presentar totes les altres alternatives i sobre elles decidir no només una institució, sinó que donada la seva repercussió també la població hauria de dir la seva.

ONA: Donarem un torn als convidats però després hauríem de tancar aquest tema de la incineradora per parlar de reciclatge.

Triay: Jo no puc fer cap comentari sobre el tema de Son Nuviet, perquè el desconec totalment, no hi ha cap decisió presa formalment al CIM del qual form part. No vull dir que no se'n vulguin prendre, però desconec els documents ... Però el que vull assenyalar és que les escòries no haurien d'anar a cap abocador perquè són un material claríssimament reciclable i utilitzable. Seria un error del sistema quan, d'altra banda s'han de fer pedreres que també lesionen el medi i el paisatge, per treure material que ja tenim a les escòries.

D'altra part vull insistir en un tema que per a mi és bàsic: al Parlament per unanimitat també amb el vot del PSM vàrem aprovar que a Mallorca hi havia dues alternatives, però ambdues incloïen una planta d'incineració, generació d'energia o altre sistema que no fos fer compost o abocament a Son Reus, i per tant sobre aquest tema hi havia una coincidència total i jo em

mantenc en aquesta filosofia que crec que era correcta i que realment la desviació que hi havia hagut respecte del Pla és que s'havia perdut de vista la part de reciclatge que jo crec que el Consell de Mallorca ara ha recuperat.

Quant es valora el cost de la planta de Son Reus s'ha de tenir en compte que no sols és una planta eliminadora de residus, sinó una central elèctrica.

ONA: Acabem amb el tema de la incineradora.

Fernández: Bé, però quant a la no-validesa de l'estudi d'impacte, Tirme, ha complert amb les tramitacions pertinents. El que no pot fer és inventar-les.

Al seu dia presentàrem el projecte global al Consell Insular. Però la tramitació fa que es desglosi perquè una part ha d'anar a Indústria, l'altra als ajuntaments que han d'aprovar la ubicació, etc.

QUÈ PODEM APROFITAR

ONA: Parlar d'incineradora és parlar d'allò que no es recicla.

Parlem de reciclatge, què podem aprofitar?

Picornell: La incineració és el darrer extrem i només quan hi ha un aprofitament d'energia. El criteri que va aprovar el Parlament era no només d'alternatives, sinó que també es referia a reciclatge, a aprofitament, a mesures de separació domèstica, o sigui hi havia una sèrie de temes que ja no hi són dins el Pla, perquè el Pla incompleix les directives aprovades pel Parlament.

I en un darrer apunt he de dir que s'ha fet una comissió tècnica i ara pareix que vol tornar enrera i fer tot això altre, però hauria d'anul·lar allò anterior i veure si en lloc de tres cremadors basta fer-ne un. Si hi hagués la voluntat...

M. Mayol: La nostra argumentació no és científica ni tècnica, endemés els tècnics i els científics no són omnipotents. Miri el cas de Chernobil. Ens basam en altres argumentacions

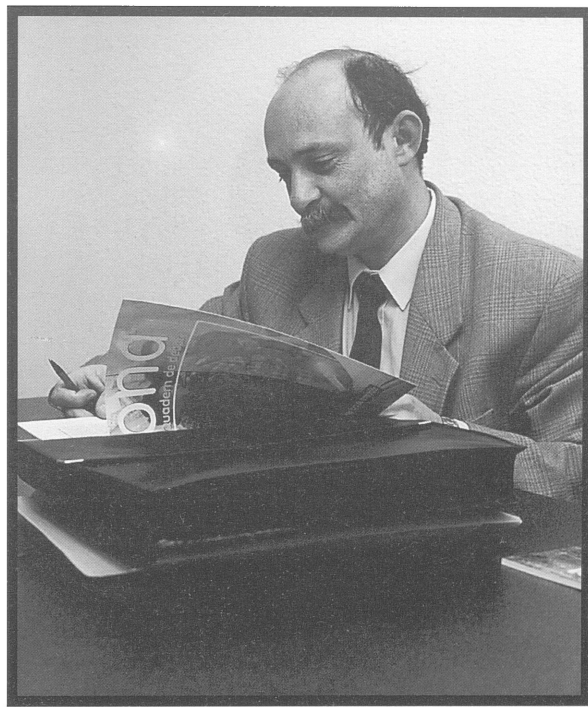
que venc a defensar. El Pla de Mallorca no és el tercer món, uns hi duen el fons, els altres se'n volen dur l'aigua.

ONA: Crec que ja ha quedat clara aquesta postura en defensa del Pla de Mallorca, hem de parlar del reciclatge.

Triay: Si realment es posa en marxa la recollida selectiva i el reciclatge amb la col·laboració de tots els municipis i que estigui clar quines són les regles del joc, jo crec que s'ha tornat a l'esperit del 89 en matèria de residus sòlids per a Mallorca. Uns plantejaments que foren aprovats després de 10 anys de discussions, per unanimitat.

EMPRESSES DE RECICLATGE

ONA: I es pot reciclar a Mallorca? Sabem que el reciclatge és car i endemés la situació es veu agreujada per la insularitat. Si a Alemanya no són capaços de consumir els productes que

Àngel Fernández (foto: Tolo Aguilar)

reciclen i ens envien paper, per exemple, quines possibilitats hi ha a Mallorca de crear empreses de reciclatge? Reciclar és un negoci?

Voldríem que el Sr. Rotger ens explicàs com sorgí la idea de crear una empresa del tipus que ell dirigeix.

Rotger: L'oli no és reutilitzable, no hi ha solucions i una vegada que s'ha emprat i ha fet la seva funció, es replega, es neteja i llavors després dels filtratges ve el reciclatge el que feim nosaltres, és emprar l'oli de motor per fer asfalt, vostès també parlaven de les runes, l'asfalt que produïm és exactament igual de l'altre i l'oli també pot cremar-se una vegada filtrat, en lloc de dur-lo als abocadors, la qual cosa és molt més contaminant.

Fernández: Cremar-lo als abocadors està ben prohibit.

Triay: Que quedi clara la normativa.

Rotger: Però va sortir pels diaris qualche cosa en aquest sentit i jo vull assenyalar que una vegada refinat i netejat si es crema no envia pol·lució a l'atmosfera. No contamina ni la tercera part.

L'oli vegetal, el que empram per cuinar també s'ha de reciclar, sobretot el dels hotels que són quantitats més grosses.

Una vegada reciclat pot servir com a greix vegetal per a pinsos o per fer sabó, la qual cosa evita que vagi a les depuradores on embruta els filtres i fa que la depuració sigui més costosa des del punt de vista de despesa d'energia.

SELECCIONAR AMB REGLES SENZILLES

ONA: La recollida de les indústries és més o manco possible. Però com aconseguirem que els particulars facin aquesta recollida selectiva?

Rotger: Hi ha contenidors.

Triay: A més dels particulars el que interessa és la recollida a restaurants i hotels on les quantitats són molt grosses.

Rotger: És molt fàcil.

ONA: És un problema de consciència, perquè en realitat és incòmode, la mestressa de casa que ha de tragar el paper, el vidre, l'oli, al contenidor afegeix una incomoditat a la seva vida...

Fernández: L'experiència que hi ha ens diu que la recollida selectiva funciona sempre que hi hagi unes regles de joc senzilles.

La cosa es complica quan es comencen a posar tants de poals de fems que sembla que s'ha de fer un curset. A les poblacions grans és més difícil la selecció. Als països on funciona bé és on hi ha fins a quatre, per entendre'ns, poals de fems. A partir d'aquí comença a haver-hi problemes.

RESIDUS NO DOMÈSTICS

Triay: En el tema dels olis la situació actual és molt dolenta perquè endemés dels que van a les depuradores hi ha els que van directament als carrers i als abocadors, encara que està prohibit.

Jo vull donar una visió general de tots aquells residus que no han d'anar a Son Reus. Quantitat de residus que no entren al Pla de residus sòlids. És un conjunt de matèries que s'abandonen, els frigorífics, per exemple, que tenen circuits de gas molt perillosos, els fabricants haurien de tenir l'obligació de fer-se'n càrrec dels vells quan en venen de nous.

El mercuri de les làmpares fluorescents i públiques, s'han de separar i dur a plantes, que no seran a Mallorca, però a Catalunya per exemple n'hi ha.

Ferralles, residus d'obres que tenen impacte no quant a salut, però sí ambiental. A Mallorca hi ha un pràctic descontrol d'abocaments de materials de construcció i un tema del qual no se'n parla gens és el dels escorxadors, els detritus dels quals ningú no sap on van. Són 1.500 tones cada any que es tiren a Mallorca sense cap control, ossos, butzes, etc. No hi ha inspecció.

ONA: Endemés del tema de l'oli que sembla rendible, hi ha possibilitats d'instal·lar altres empreses; perquè el reciclable per esser viable haurà d'esser rendible.

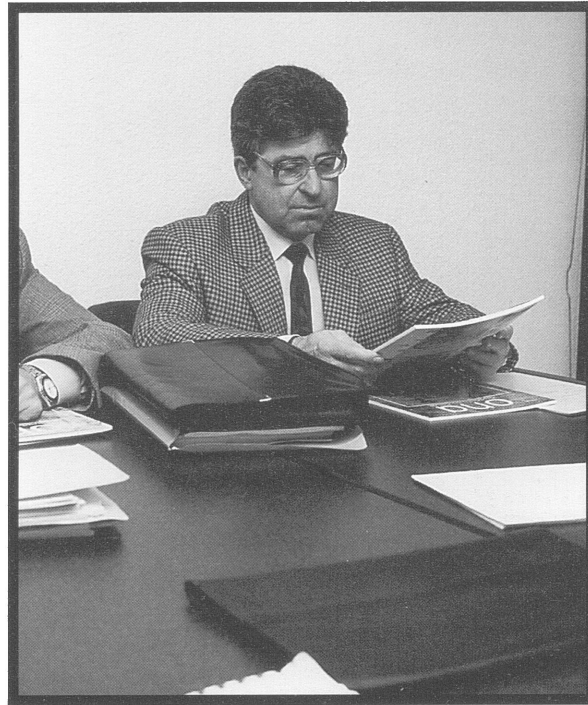
Triay: Jo vaig demanar al Parlament un estudi de viabilitat d'aquestes empreses per donar-los una empemta i que després puguin caminar totes soles.

Les empreses que no siguin viables econòmicament i la insularitat és una trapa, també són possibles, però ho hem de saber què costaran.

FEMS EUROPEU

ONA: El paper reciclat que utilitzam en moltes ocasions és el dels alemanys, aprofitam el fems dels altres i no sabem què fer amb el nostre?

Ignaci Rotger (foto: Tolo Aguilar)

Triay: La Unió Europea haurà d'harmonitzar i fer unes normes. Perquè la cosa més greu no és que vengui paper reciclat, sinó paper sense reciclar a tirar als abocadors espanyols. I també reciclam a les nostres fàbriques paper alemany.

Fernández: Sembla que reciclar paper és viable: a Mallorca ja es fa paper de wáter i de torcabagues, l'altre és més complicat

Picornell: Tots aquests elements són aprofitables, però es tracta de fer avaluacions no només de la incineració sinó també d'estudiar les possibilitats de reciclar per saber si són viables. Unes seran més rendibles que les altres. La rendibilitat existeix en paper, en vidre, a la comissió es va tractar i tothom va quedar content de saber la quantitat de possibilitats que té el vidre, per exemple, per tornar-lo fondre i utilitzar-lo per fer rajoles. El plàstic és més problemàtic.

CANVI DE MENTALITAT

Triay: A Mallorca segons quin reciclatge no serà possible i moltes coses s'hauran de transportar. A Catalunya són deu vegades més que nosaltres, i endemés hi ha molta indústria i es plantegen una planta per a cada tipus de reciclatge. Així que haurem de tenir en compte l'escala en què ens movem sense renunciar a cap tipus d'actuació.

ONA: *Hi ha la possibilitat que exportem els nostres fems?*

Triay: Bé, els alemanys ho fan clandestinament i nosaltres ho hauríem de fer obertament i pagar la taxa per entrar a la planta corresponent.

Per tornar al començament, crec que el canvi haurà de venir de la mà de la conscienciació. Hi ha coses que no ha de reciclar l'administració, les institucions, sinó els propis fabricants, ja he parlat dels frigorífics.

Quant a reciclatge les idees s'hauran de fer efectives mitjançant un canvi de mentalitat i en això un paper molt important el tenen els ensenyants, perquè a les escoles es pot fer una tasca molt importat, els infants tenen molta incidència sobre les famílies i els al·lots motivats per l'ensenyament són una consciència activa.

IMPLICAR ELS CONSUMIDORS

Picornell: Jo com a conclusió vull incidir en la necessitat de reduir fems en el seu origen. És una tasca de conscienciació, de posar fil a l'agulla i els consumidors han d'estar molt implicats.

ONA: *Però a un canvi d'actitud en els individus s'ha de correspondre una actuació institucional, i ara no hi és, perquè les recollides que s'han fet fins ara no s'han materialitzat...*

Picornell: A la Universitat tothom estava conscienciat que havíem de seleccionar el paper, però ara ja ha passat perquè la gent se sent defraudada. Tanmateix... diuen.

ONA: *Si l'esforç que es demana a la gent es converteix en resultats, és relativament bo de fer canviar els costums? Però, i si resulta que després la gent sap que aquella selecció que ha fet no ha servit per a res, que tot ha estat propaganda d'uns o d'altres?*

sempre, ha passat a molts de pobles.

Picornell: Però tot això és missió de la institució corresponent, no de l'empresa privada.

ONA: *S'haurà de crear un marc.*

Picornell: Per això es fan els Plans, tot allò que és gestió, valorarització, etc... ha de correspondre a l'Administració. Però no hi ha cap administració que se'n faci responsable i això és un problema que tenim de moment.

És veritat que hi ha una Llei de residus que actualment s'estudia i que normalitzarà tot això però no està traspassada.

MERCAT PER ALS PRODUCTES RECICLATS?

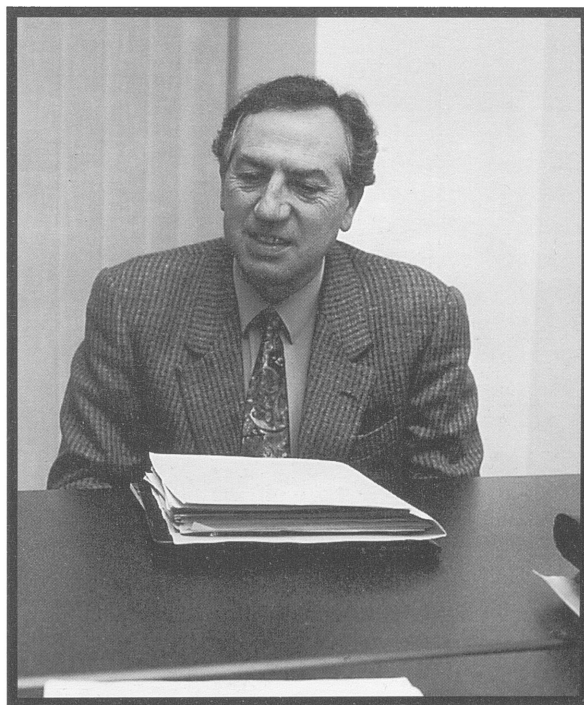
Fernández: Hem de seguir les directives europees, i jo crec en la gent, crec que és fàcil aconseguir que la gent col·labori perquè ja està conscienciada. Però falten mesures polítiques que ajudin a anar per aquest camí i que ajudin sobretot a crear la infraestructura suficient per poder aprofitar aquests materials i

crec que el que és més difícil ara és aconseguir que es consumeixin aquests productes. És a dir, ja tenim el paper reciclat, però ara l'hem d'emprar, però les seves característiques no són atractives per al consumidor i no el compra, no val de res fabricar-lo si no hi ha un mercat que el consumeixi. La gent no està mentalitzada per al consum.

Rotger: La nostra impressió és que empreses del tipus d'Eco-Recycling que volem dur endavant ara tenen molta acceptació, nosaltres hem estat molt ben rebuts per tot, a la majoria dels pobles, no a tots i ho he de dir, hem estat escoltats i és veritat que s'han de fer campanyes de conscienciació que ajudaran a altres com nosaltres a anar endavant.

Fernández: És una llàstima que no hi hagi més temps perquè no hem parlat dels costos del reciclatge. Per reciclar paper per exemple s'empra molta, però molta d'aigua. I l'aigua també és un recurs escàs i aquí el tema es

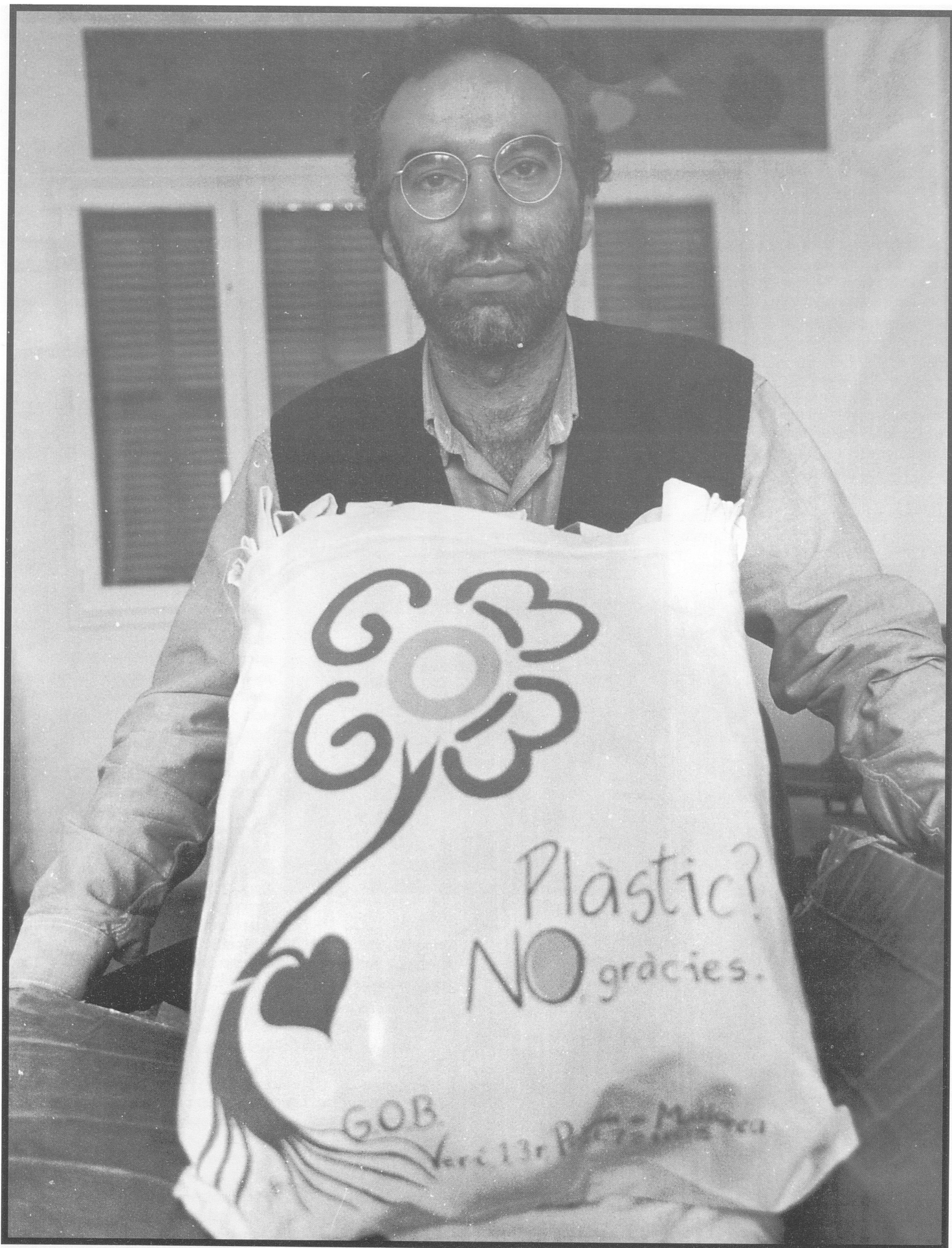
complica una vegada més a un altre nivell. Reciclar costa doblers, i pot subvencionar-se però si costa recursos que ens manquen com ho farem?

Mateu Picornell (foto: Tolo Aguilar)

RECICLAR: RESPONSABILITAT PÚBLICA/NEGOCI PRIVAT?

Triay: Però el reciclatge no ha d'esser una tasca de les administracions públiques. Hi ha d'haver una suma d'esforços i d'iniciativa privada i empresarial, sense això és impossible. Aquesta estructura empresarial no existeix o és molt petita, s'ha de fomentar i efectivament no es poden defraudar les expectatives perquè l'esforç que s'ha de fer per a la recollida és important i ha d'anar seguit d'una resposta. I això que després de recollir el vidre, per exemple, ha anat a l'abocador de

D'un verd perseverant

Entrevista a Miquel Àngel March

per Gina Garcías

Miquel Àngel March no dona per perduda la batalla per impedir que l'administració converteixi en fum i cendres tòxiques les tres-centes tones de fums que diàriament produïm a Mallorca. Sap que és una batalla dura, perquè no es dirigeix només contra una decisió política, sinó que necessita també que canviïn els hàbits de la població: el gust pels embalatges tan inútils com sofisticats, la inèrcia de comprar i tirar, la peresa de ser més conseqüents, el temor a l'austeritat. Però la fe ecologista es basa en l'estudi comparat d'altres comunitats més civilitzades, en el sentit comú i en una perspectiva de futur que deixa en evidència els irresponsables. Qualque cosa queda també d'un cert panteïsmes i d'una concepció roussoniana de la humanitat. Perquè en qualsevol cas es tracta de combatre els impulsos més mesquins que ara són presents a les formes de vida de tots. La pedagogia, la persuasió, la serena paciència dels orientals i, alhora, el convenciment actiu que, més prest o més tard, la raó s'imposarà, alimenten la feina d'aquest ecologista mallorquí. En el llenguatge, l'estructuració d'un estil moderat, d'un discurs positiu, han aconseguit que fins i tot els detractors més viscerals del GOB, copiïn les seves paraules i es vulguin confondre amb els seus objectius. Finalment, fins ara, quasi sempre, ha sortit amb la seva.

- Quines són ara les prioritats del GOB?

- No és que n'hagem abandonat cap, sinó que n'hem assumides de noves. Els temes d'ordenació territorial no han perdut importància, però el cert és que la recessió econòmica ha tengut conseqüències. Ha returat de qualque manera l'ocupació del territori en base a urbanitzacions o a l'augment d'oferta turística. Això ha fet que la nostra dedicació a temes territorials també hagi davallat, des del punt de vista quantitatiu, perquè hi

ha noves formes d'ocupació del territori: parl dels camps de golf o de l'ocupació de sòl rústic. Els temes d'ordenació del territori continuen tenint importància, però aquests tres darrers anys s'han introduït altres qüestions, com són ara els problemes derivats de la utilització dels recursos: de l'aigua, i de l'energia,

Miquel Àngel March va néixer a Pollença. Té trenta-cinc anys. Des dels 20 està afiliat al Grup d'Ornitologia Balear, on fa feina des dels 27 anys, ara com a secretari general i portaveu. És llicenciat en Geografia. Els temes urbanístics i territorials han estat els assumptes als quals, fins ara, ha hagut de concentrar més atenció. Ara són els temes mediambientals i de preservació dels recursos els més polèmics. Entre d'ells l'etern problema de què fer amb els residus urbans.

i també què fer amb els residus urbans.

- Són la conseqüència de la política de creixement urbanístic.

- Sí. Es parla ara d'augmentar la potència elèctrica a Mallorca, construint una nova central tèrmica, o d'explotar nous aqüífers. Els recursos hídrics estan ara en una situació molt delicada. Nosaltres estam a favor d'una política hídrica diferent, que no sigui explotar nous recursos sinó dur a terme una política d'estalvi, de no tудар els darrers aqüífers que ens queden... Quant als residus urbans, el Govern balear ha afrontat el problema amb la solució més simple, que és la incineració de tots els residus. Nosaltres pensam que és el sistema més dolent, des del punt de vista econòmic i mediambiental. En base a això hem fet una campanya en la qual explicam a l'opinió pública els problemes que genera aquest tipus de tractament i on explicam les alternatives que hi ha actualment a tot el món en relació a aquest problema.

PERILLÓS PER A LA SALUT

- A un fulletó editat pel GOB dieu que els fums que resulten de la incineració dels fums són un perill greu per a la salut dels

ciutadans. No pensau que això és una mica exagerat?

- No. No ho és. Això no ho diem nosaltres. Això són afirmacions d'una acadèmia mèdica alemanya i que també es fan als Estats Units, on des de fa anys es denuncia el problema. Se sap perfectament que els residus que genera una planta incineradora, concretament els gasos derivats de la incineració contenen substàncies tòxiques, com són els metalls pesats, les dioxines, els furans i moltes més que, està demostrat, plantegen problemes greus per a la salut humana, augmenten d'una forma considerable les possibilitats de contreure càncer, i sobretot - això està bastant estudiat - poden afectar greument el sistema immunològic. Les dioxines i els furans són les substàncies més perilloses que es coneixen en aquests moments. Són l'inconvenient més greu que causa una planta incineradora. Un problema que no l'ha pogut resoldre cap organisme responsable.

- Vosaltres estau radicalment en contra de la incineració o acceptau com a inevitable que hi ha una part del fems que no es pot eliminar d'una altra manera? Es diu que els països més avançats en la solució d'aquest problema han aconseguit reciclar o eliminar sense incineració només la meitat dels residus que genera una ciutat.

NO CREMAR RES

- Nosaltres estam radicalment en contra de la incineració. No només per motius de salut pública, sinó també per raons mediambientals. Les plantes incineradores emeten a l'atmosfera diòxid de sofre, òxid de nitrogen... que són alguns dels causants de l'efecte hivernacle de l'atmosfera. El diòxid de carboni, o el diòxid de sofre, també causen la pluja àcida, i altres problemes mediambientals. Perquè s'ha de dir, d'entrada, que el que fa una planta incineradora és transformar els residus urbans, és a dir, recursos reciclables, en energia elèctrica, en fums, en gasos, en cendres, legalment qualificats com a residus tòxics. És curiós que una planta que es fa, en teoria, per eliminar residus urbans, generi nous residus impossibles d'eliminar, com són les escòries i les cendres. La gran contradicció d'aquest sistema és que genera nous residus més contaminants que els que tracta d'eliminar. Nosaltres hem calculat que la planta de Son Reus, quan funcioni a ple rendiment, emetrà devers 400 tones a l'any de gasos tòxics, carregats de dioxines i de furans. Endemés, això, de forma inevitable. Però és que a més, generarà de l'ordre de 150 mil o 200 mil tones anuals d'escòries i de cendres. Que evidentment s'han de dur a una altra banda. Tenim un problema d'acumulació de fems i en causarem un altre d'acumulació d'escòries, que són molt més perilloses que els residus sòlids.

- Vostè pensa que per resoldre un problema se n'ha creat un altre molt pitjor.

- Sí. Ens hem trobat que el Govern balear, o més concretament el Consell Insular de Mallorca, ha adjudicat la construcció d'una planta incineradora sense saber encara què faran de les cendres i on les duran. Hi ha un avantprojecte per dur-les a la finca de Son Nuviat, a Petra, que evidentment encara no s'ha aprovat... Tot això demostra que el tema s'ha encarat amb una

certa improvisació i que s'ha resolt, en principi, una part del problema, només la primera.

- A més, si tot es crema, vol dir que res no es pot reciclar.

- A Mallorca, i en terme mitjà, la bossa de fems està integrada per: un quaranta per cent per residus orgànics, un 20 per cent de paper i cartró, un 10 per cent de vidre, un 7 per cent de roba, un 5 per cent de metall... etc. És a dir, té una composició que demostra que gran part d'aquests residus serien perfectament aprofitables si en comptes de haver triat la incineració s'hagués triat un sistema d'eliminació diferent. Una planta incineradora impedeix que es puguin reutilitzar molts de materials. Impedeix fer el que totes les instàncies europees demanen: reaprofitar els recursos en la mesura del que és possible. La reducció en origen coincideix amb el que ha plantejat la Unió Europea a una de les darreres directives que ha fet sobre residus. L'alternativa és la reducció en origen. És perfectament possible reduir la producció de fems com a primera passa. Una part important del fems és evitable. Són els envasos, els embalatges. Alguns es poden evitar, altres es poden reutilitzar. Fent una reducció de fems en origen es pot reduir el problema. El Govern espanyol prepara una llei bàsica sobre residus que ha de concretar les directives europees i que supòs que plantejarà la reducció en origen, és a dir, que les empreses redueixin embalatges, el retorn dels envasos... crec que és un tema fonamental. En segon lloc nosaltres plantejam la reutilització. El reciclatge. Tothom sap que és perfectament possible retornar el paper, el cartró i el vidre, el plàstic, la roba, al cicle de producció, sempre i quan hi hagi una indústria preparada per fer-ho, campanyes de conscienciació ciutadana, i es prenguin les mesures necessàries per separar els residus en origen. En tercer lloc, hi ha la possibilitat del compostatge. La matèria orgànica ocupa, ara per ara, més d'una tercera part de la bossa de fems. Hem de tornar a la terra allò que la terra produeix. Les solucions que plantejam són de sentit comú. I tot això es pot aconseguir amb unes campanyes d'informació, a través de la separació en origen, de la recollida selectiva en contenidors separats, o, en els casos d'electrodomèstics i de mobles, a través de la recollida domiciliària. A Mallorca ja hi ha experiències tímides en aquest sentit. I està comprovat que allà on s'ha provat ha estat un èxit. La resposta de la gent és total. El que falla després és l'administració, que no sap què ha de fer amb tot això. O, en el cas de Palma, el problema és que hi ha una insuficiència clara de contenidors per fer la recollida selectiva dels fems. És a dir, la nostra alternativa és fàcil de fer.

- Però les institucions no els fan cas.

- Nosaltres vàrem plantejar a la Conselleria d'Indústria un programa amb una sèrie de punts molt clars. Primer, que es potenciïn les indústries dedicades al reciclatge, tot establint línies d'ajudes preferencials: ajudes a fons perduts o crèdits a baix interès. És evident que a Mallorca, a causa de la insularitat, les indústries tenen problemes per establir-se, se'ls ha d'ajudar. També proposàrem a la Conselleria d'Indústria que ajudàs els ajuntaments perquè instal·lassin contenidors per a la recollida selectiva mancomunada, i també que impulsàs un programa pilot a pobles o a barriades perquè servís com a exemple de com pot funcionar a un nucli urbà no massa gran,

per després aplicar-lo a tota l'illa. Del que vàrem plantejar, només hem obtingut bones paraules del conseller. No sabem que hagi fet res. No se'l creuen, aquest Pla, i només han pres iniciatives com a maquillatge de la seva actuació.

LA COL·LABORACIÓ CIUTADANA

- Vostè creu que els ciutadans, en general, tenen suficient lloc a ca seva per tenir un poal de fems per a paper i cartró, un altre per a vidre, un altre per a metalls, un altre per a matèria orgànica, un altre per a material no reciclable, i a més guardar a part les piles i altres coses? I que tenen suficient temps com per dur després cada bossa al respectiu contenidor.

- Bona part dels fems són embalatges. Tothom quan ve de comprar explica que ha d'omplir una bossa de fems només amb ells. És una part considerable de les deixalles quotidianes i és una part que es pot evitar. Després, a efectes pràctics, no hi ha perquè posar els recipients per a cartró i vidre, per exemple, a la cuina. Poden estar a un altre lloc. A la cuina s'han de tenir dos poals. Un per a matèria orgànica i d'altre per a altre tipus de materials inorgànics. És un sistema més incòmode que la mescla indiscriminada de fems. Però es pot fer, i s'ha de complementar amb la presència de contenidors a prop dels domicilis. A Palma succeeix que per poder abocar a un contenidor especial una botella de vidre, s'ha de caminar 10 minuts, i en canvi, a cada carrer d'una illeta hi ha tres o quatre contenidors de fems. Combinant reducció en origen amb recollida selectiva i presència de contenidors específics a prop de cada domicili, es pot millorar notablement la qüestió. Falla la conscienciació, però és que jo no he vist cap campanya decidida en favor de la recollida selectiva.

- Una vegada que semblen fracassades les seves peticions a la Conselleria d'Indústria, què pensa fer el GOB?

- Hem traslladat les mateixes reivindicacions als ajuntaments. Els hem demanat que prenguin una decisió clara sobre el tema, i que demanin una moratòria a la construcció de la planta incineradora i la redacció urgent d'un nou Pla d'eliminació de residus urbans. És que és un Pla obsolet, que ni compleix les directrius que el Parlament li va marcar al seu dia, ni compleix directrius de la Comunitat Europea. És lògic que el Govern balear rectifiqui i redacti un nou Pla, d'acord amb aquestes directrius.

- Perquè creu que tant el PP com el PSOE li donaren suport?

- Jo crec que ara són conscients del seu error, i que molts el voldrien revisar.

EL COMPOST

- Una altra de les qüestions que el GOB també proposa és que el 40 per cent del fems, que és matèria orgànica, es transformi en compost. Què en farem? L'agricultura representa menys d'un 2 per cent del nostre producte interior i a més ben segur que la majoria de pagesos rebutjarien el compost com a adob per als seus cultius.

- I què en farem, de les cendres? També són un subproducte de la planta incineradora i no es reutilitzen, s'abocaran sense cap tipus de reaprofitament econòmic i amb un impacte ambiental gran. A vegades el nivell d'exigència sobre els sistemes alternatius és molt més gran que el que s'aplica als sistemes tradicionals. És cert que és un problema, què fer amb el compost. L'agricultura té poca importància des del punt de vista econòmic, però territorialment té un gran protagonisme. Hi ha la possibilitat d'utilitzar el compost en jardineria, que a Mallorca té una importància major per mor del caràcter turístic i residencial de l'illa. Jo crec que es pot plantejar perfectament la millora de la imatge del compost davant els pagesos, perquè no sigui negativa com ara, que es considera simplement un derivat del fems, i finalment, com a cas extrem, es pot acumular. Jo

crec que és molt millor acumular compost que acumular cendres i escòries tòxiques.

- Vostè ha comprovat què fa Emaya amb el material que es recull de forma selectiva?

- Li vàrem demanar aquest estiu passat i ens va contestar, no sé si de forma correcta. Hi ha molta desconfiança a Mallorca, guanyada a pols, sobre allò que es fa amb el fems recollit de forma selectiva. Hi ha la idea que moltes vegades s'ha recollit vidre de forma selectiva i que després s'ha abocat amb la resta del fems. Si s'aboca a un lloc separat això no és problema, perquè sempre s'és a temps de recuperar-lo. Però concretament, l'Ajuntament de Palma ens va contestar que el vidre es trasllada a Son Reus i s'envia per vaixell al Prat de Llobregat. El paper i el cartró s'envien a una empresa que els recicla, els metalls són remesos a l'empresa Beltrán, les piles de botó són emmagatzemades a Son Reus i en teoria s'han d'enviar a la Universitat de Barcelona. L'oli el recull una empresa especialitzada que es diu "ECO-OIL", ara, la resta de materials, electrodomèstics, roba, es tiren a l'abocador de Son Reus, tot i que part d'aquest material el recull la cooperativa Deixalles per reutilitzar-lo. És a dir, en aquest moment, l'Ajuntament de Palma, recull selectivament una part del fems, i d'ella, només una part encara més petita es recicla. Jo crec que l'Ajuntament de Palma l'únic que fa és instal·lar una sèrie de contenidors de recollida selectiva perquè hi ha gent que ho ha demanat, però després falla a l'hora de recollir puntualment el material i fer-lo reutilitzable. Falla Emaya, però el problema de fons és que s'ha aprovat un Pla d'eliminació de residus urbans basat en la incineració total, i que aquest Pla ha estat un cop mortal per a qualsevol iniciativa existent o futura de reciclar i reaprofitar les deixalles que produïm.

LA TAXA ECOLÒGICA

- És correcte que Emaya faci pagar als ciutadans de Palma una sobretaxa per fer recollida selectiva de fems?

- El GOB creu que això va ser una fórmula posada amb la clara intenció de recordar als ciutadans que la recollida selectiva té un cost, quan jo crec que aquest cost és molt inferior al d'incinerar. S'hauria de fer saber, en canvi, que la incineració és el sistema d'eliminació més car. Jo crec que cobrar la recollida selectiva va ser una iniciativa per alertar i desanimar els ciutadans, fent-los saber que l'ecologisme té un cost i que se'ls traslladarà la despesa. Jo crec, en canvi, que el plantejament hauria de ser just a la inversa. S'hauria de fomentar la recollida selectiva i s'hauria de gravar l'abocament indiscriminat de fems. L'Ajuntament hauria d'incentivar la recollida selectiva, -a altres llocs ja es parla de primar el retorn d'envasos- i gravar fiscalment tot allò que signifiqui tirar d'una forma desordenada. En lloc de posar una sobretaxa per recollida selectiva, Emaya n'hauria d'haver posat una altra per incinerar. I fer saber que gran part de la taxa de recollida de fems serà per mantenir la incineradora. És curiós que això no s'especifiqui, i en canvi es faci constar el que costa tenir contenidors selectius.

- De totes formes, és evident que en moltes ocasions la

recollida selectiva i el reciclatge és car i que aquest cost l'acaba pagant el ciutadà.

- És que hi ha la idea equivocada que el reciclatge ens ha de sortir de franc i que, en canvi, és normal haver de pagar per la incineració. No sé si va ser Deixalles, que va redactar un Pla alternatiu de tractament de residus urbans, i el va valorar en devers cinc mil milions de pessetes. Idò bé. És menys de la meitat del cost de la incineradora, que ens costarà onze mil milions. Amb el seu pressupost Deixalles pagava recollida selectiva, campanyes de conscienciació i incentivava o creava indústries per al reciclatge de totes les deixalles. I a més, Deixalles, creava molts més llocs de treball que els que pot tenir la planta incineradora. A això s'ha d'afegir que el cost mediambiental de la incineradora és incomparablement superior. Però és que hi ha un altre tema, que ja bastaria per si mateix. L'estalvi de matèries primeres que s'aconsegueix amb el reciclatge no té preu. Que s'hagi de treure al·lumi, acer, que s'hagin de tallar arbres, que s'hagi d'extreure arena per fer vidre... És tan brutal el que suposa el reciclatge quant a estalvi de matèria primera, i per tant, d'estalvi d'aigua i d'energia, que encara que només sigui per això, s'hauria de reciclar tot. Aquest és l'argument més important. Perquè algun dia qualcú dirà que ha trobat un sistema d'incineració que no genera gasos, que no genera fums, que no genera cendres... però continuarà essent molt necessari el reciclatge per poder estalviar les matèries primeres que són finites. Jo crec que el reciclatge és el sistema amb més visió de futur.

LA BATALLA MÉS LLARGA

- És, de totes formes, la batalla més difícil que té ara el GOB, quant als objectius i també a la conscienciació ciutadana?

- Jo crec que els temes d'ordenació del territori són més fàcils d'explicar. L'opinió pública ha conegut la transformació radical del litoral, sobretot. Ha vist com els espais naturals s'han destruït en base a un millor futur. Hem vist que això no ha estat així. Que hi ha hagut molta destrucció a canvi d'unes millores que no han estat tals, i de qualque manera, quan hem demanat a la població que es manifestàs, la resposta ha estat bona, perquè tots hem estat testimonis d'aquests canvis. El tema del tractament dels residus és més difícil, evidentment. En part perquè fa més poc temps que es tracta. I qualcú pot pensar que és el sistema més net, això de cremar totes les deixalles a un forn i ja està. Hem de fer un esforç per demostrar que no és així. Que hi ha uns efectes difícils de veure i que uns altres es notaran a mitjan termini. De totes formes, jo crec que estam en una fase d'informar, de conscienciar sobre aquests aspectes. Sobre la necessitat de canviar el sistema de tractament de residus. Tot això és lent, però jo crec que el grau de sensibilització ha augmentat d'una forma accelerada els darrers anys. Fins i tot, una demostració d'això és el canvi de llenguatge dels nostres polítics. Fa tres anys se'n fotien del reciclatge i de les nostres propostes. Ara ja no se'n foten. Fins i tot en parlen. Encara que només en parlin i no donin passes reals, pressupostàries, etc., per canviar aquesta qüestió.

- I quan vostè sent Gabriel Cañellas o Joan Verger parlar d'ecologisme, què en pensa?

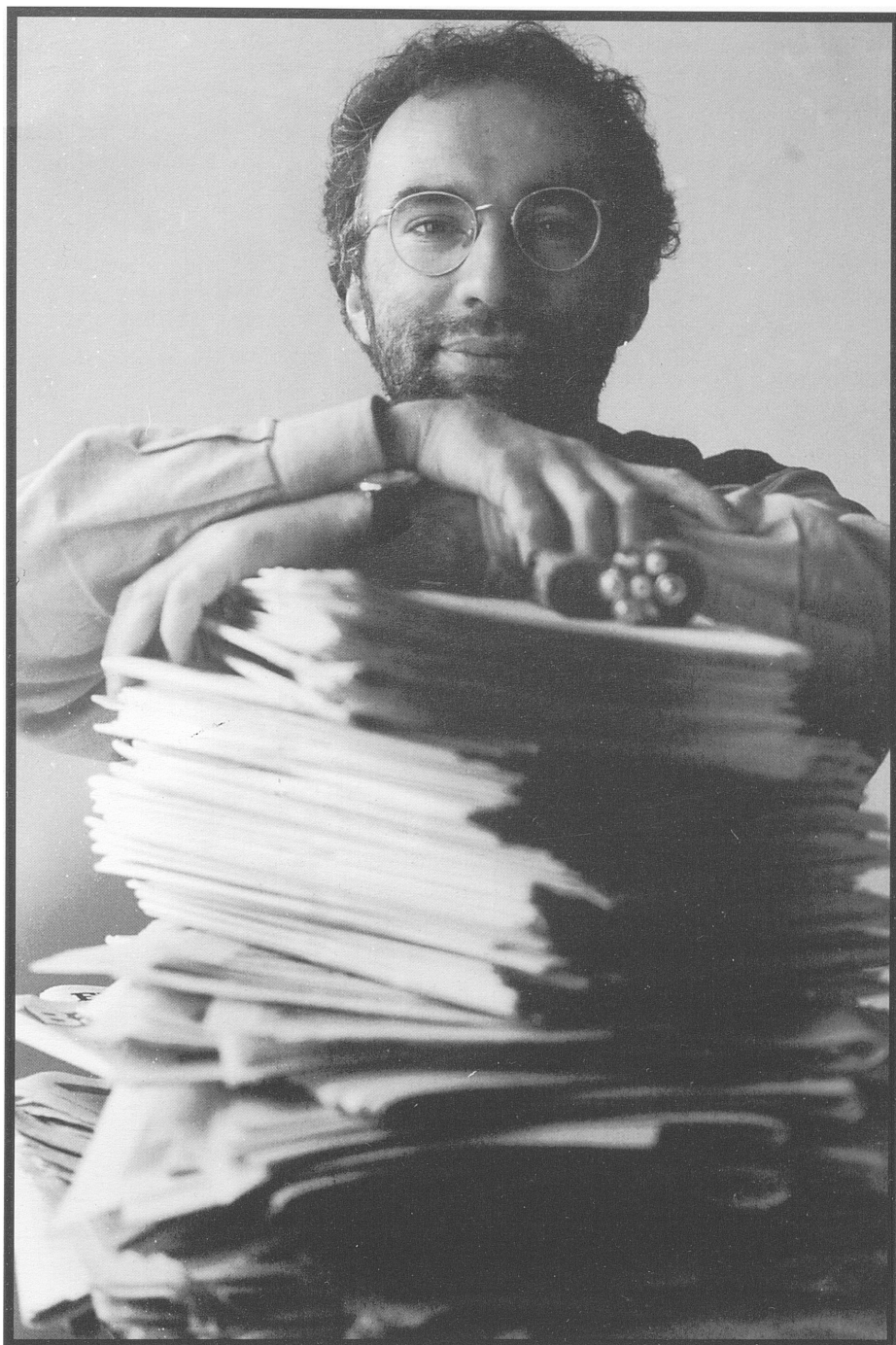
-Pens que és el dia dels Innocents. És clar que ara esser verd ven. Una enquesta recent mostra que la preocupació més gran dels joves és el mediambient, i que amb allò que més s'identifiquen és amb l'ecologisme. Supòs que això és un reflex de la societat, que cada dia té més preocupació ambiental, en part per l'augment del nivell de vida... I supòs que els polítics sempre s'apunten al carro del guanyador, tot el que sigui aconseguir un vot ja els va bé... fins i tot fan autèntica professió de fe ecologista, quan tots sabem que en la seva actuació quotidiana fan tot el contrari, no només el senyor Cañellas o el senyor Verger, sinó altres polítics de colors molt diferents. A mi m'espanta veure que l'alternativa al PP és el Partit Socialista Obrer Espanyol que, per exemple, a Calvià, planteja un creixement urbanístic i turístic important que posa en perill tots els recursos hídrics de l'illa. I tots fan manifestacions d'ecologisme i defensa del mediambient. A vegades la gent juga amb paraules, i és tasca dels grups ecologistes denunciar que darrera aquestes paraules no hi ha res i que la pràctica diària d'aquests polítics és just la contrària.

- Però així com les denúncies ecologistes en matèria d'ordenació del territori xoquen amb els interessos dels promotors i dels que, políticament, els sustenten, en el cas del tractament dels residus urbans sembla que la dreta clàssica es podria apuntar, sense problemes, a la solució més raonable. No ha de tenir un interès objectiu a cremar en lloc de reciclar.

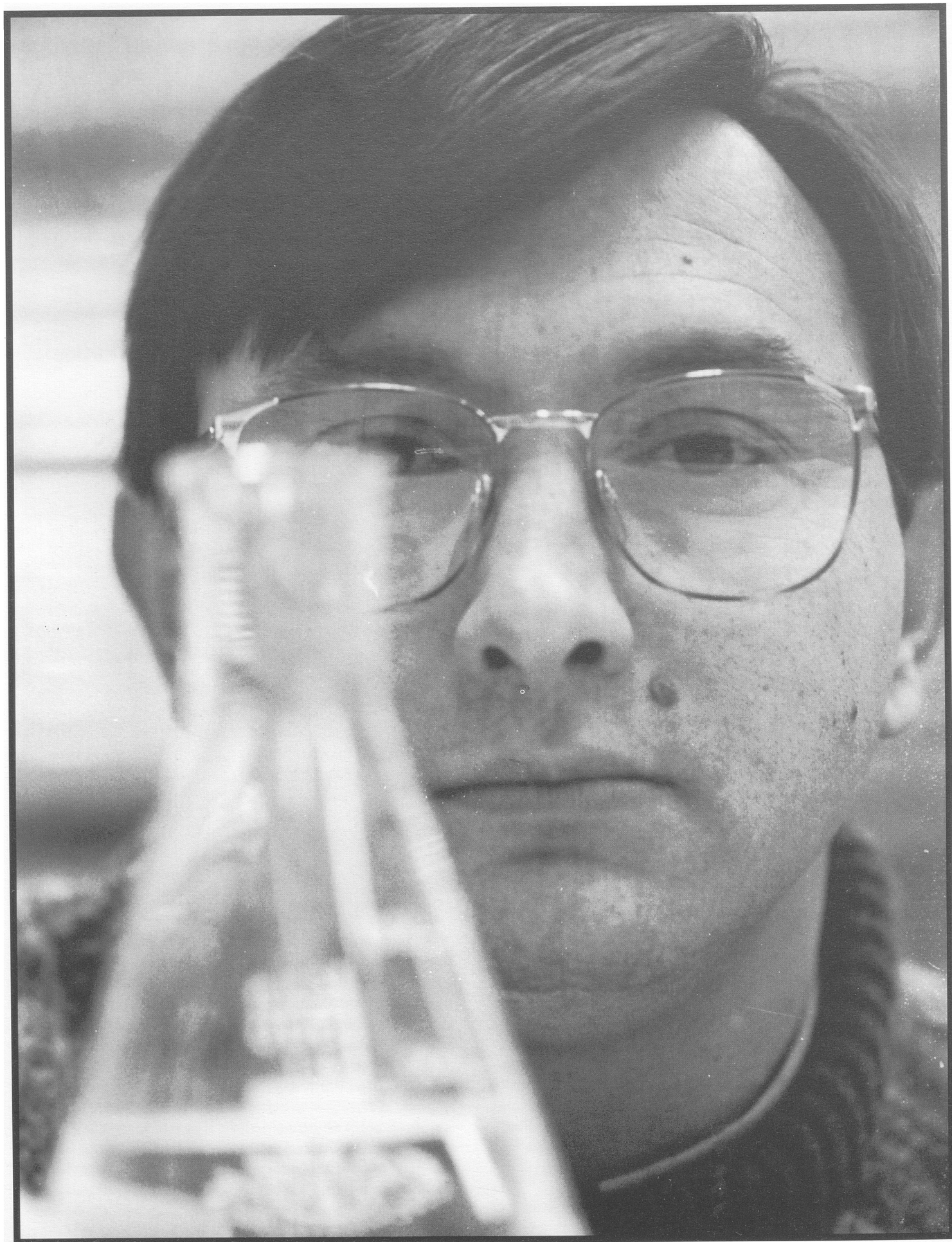
- Efectivament la dreta no té per què tenir uns interessos objectius a cremar el fems. Tal vegada té interessos personals. Per això hi ha hagut coincidència entre el PP i PSOE. No sempre l'actuació d'un partit respon a interessos d'un sector social o econòmic. A vegades respon a interessos molt més directes.

De fet tenim exemples clars que els nostres governants han pres decisions que afectaven negativament els interessos de tot un grup social, com poden ser els empresaris turístics, però que, en canvi, beneficiaven algunes persones. Tot i així s'ha fet. Jo crec que els empresaris mallorquins, en general, no saben bé els seus interessos, i que, en aquest cas, haurien d'haver apostat, clarament, per un sistema de tractament diferent del que s'ha triat, que és de tecnologia estrangera i perjudicial per a Mallorca. El reciclatge i el compostatge haguessin donat més camp d'actuació als empresaris mallorquins. Però han intervengut molt poc en aquest tema. Jo crec que per falta de consciència empresarial clara no han sabut defensar els seus interessos.

- No donau per perduda aquesta batalla.

- No la donam per perduda en cap sentit. Fa poc que ha començat una feina de conscienciació que anirà avançant. Possiblement farem prest una passa important, que és la de convocar els mallorquins perquè es mobilitzin en aquest sentit i jo estic convençut que prest o tard, aquest sistema d'incineració quedarà obsolet. De fet les directrius europees ja van en sentit totalment contrari. El Parlament espanyol és a punt d'aprovar una llei de tractament de residus sòlids que va en sentit contrari... El sentit comú m'indica que cremar uns residus que són aprofitables és una animalada i per tant jo pens que costarà un poquet més, s'hauran tudat unes inversions, s'haurà començat a fer malbé el mediambient... però jo crec que a mig termini aquesta batalla està guanyada. Altres països europeus ja fa anys que han passat per això que ara es fa aquí i ja ho han revisat.

L'aigua: un recurs escàs però reciclable

Entrevista a Antoni Ginard

per Caterina Ortega

Tímid i reflexiu, Antoni Ginard es considera una persona crítica però es defineix, en general, com a l'escèptic. Li agrada parlar sobretot del tema que més coneix, l'abastiment d'aigua, i ho fa amb tot luxe de dades i de precisions i matisacions que de vegades el fan passar ràpidament d'un concepte a un altre fins aconseguir un discurs molt complet però també dispers. Exerceix la crítica quan la considera convenient i també com a exercici per delimitar fins a quin punt li afecten les coses però és conscient que no pot decidir sobre algunes situacions que l'afecten. Amb un cert aire de professor despistat, Antoni Ginard manté un discurs acurat, profund i de vegades apassionat sobre les possibilitats de gestió d'un recurs lligat a un territori determinat: l'aigua.

- En primer lloc m'agradaria que m'explicàs quin és el paper d'un geògraf en la societat actual?

- Per definir el que és un geògraf primer hem de definir la geografia. Jo crec que la geografia és una disciplina que té tota una sèrie d'aspectes i un dels fonamentals és el seu caràcter espacial, territorial. La geografia permet capir la realitat més aviat d'una manera sintètica i global.

- Però en quins camps pot actuar un geògraf?

- Fins fa pocs anys es pensava que la sortida immediata del geògraf era la docència. Darrerament el geògraf actua i participa en diverses qüestions: avaluacions d'impacte ambiental, ordenació del territori... Jo crec que un geògraf és un especialista més que pot actuar en molts de camps i aportar la seva visió, perquè la majoria d'aquests camps o d'aquestes àrees són interdisciplinars.

- Que hi fa un geògraf com vostè estudiant una problemàtica com la de l'aigua a Mallorca?

- L'aigua és un recurs natural vinculat a un territori. En aquest sentit, crec que és també un problema geogràfic i un camp en el qual podem participar d'una manera positiva, això ho tenc molt clar. És un camp on es manifesten d'una manera evident les conseqüències de l'activitat humana i, a més a més, el problema de l'aigua afecta un determinat territori i de forma global. Per tant, hem de tenir en compte les característiques de tot aquest territori per donar possibles solucions.

PLANIFICAR ABANS D'ACTUAR

- I quina és la funció del geògraf dins els conceptes de reciclatge i d'incineració?

Antoni Ginard Bujosa va néixer a Palma l'any 1956. Després d'estudiar a La Porciúncula va decidir seguir estudis universitaris quan encara s'utilitzaven les instal·lacions de Son Malferit i es va matricular en Geografia i Història. Més tard es decantà per l'especialitat de Geografia perquè considerà que era una disciplina que ofería un ventall més ample de coneixements. Una vegada llicenciat passà a ser becari del departament de la Universitat durant 4 anys, temps que dedicà a preparar la tesi doctoral. Per circumstàncies personals abandona temporalment la docència i treballà a l'empresa privada. Antoni Ginard fa 4 anys va tornar al departament de Ciències de la Terra de la Universitat com a professor associat i actualment és professor ajudant.

Li interessa la cartografia històrica, però per damunt de tot la problemàtica de l'abastiment d'aigua per interès en l'ús d'un recurs natural vinculat a un territori, tema central de la seva tesi doctoral. Darrerament ha participat en la Coordinadora de Llubí com a interlocutor davant la Junta d'Aigües del Govern balear per tractar el tema de transvasament de l'aigua de l'aqüífer de Sa Marineta.

- Home, jo crec que qualsevol actuació que vulguem fer haurà de tenir en compte on es fa i quines característiques i conseqüències pot tenir. En aquest cas, un geògraf tindrà molt clar la variable territorial i seran molt importants els aspectes demogràfics, de consum, etc... Aquestes variables prèvies s'han de tenir en compte per començar a planificar aquestes actuacions i, per altra banda, després haurem d'estudiar els possibles efectes que tindrà l'actuació tant en reciclatge com en incineració. Per exemple, el reciclatge de l'aigua és una de les darreres passes de tot el que se suposa que és un cicle de l'aigua afectat per l'ús humà. Si reciclam aigua és perquè l'ús urbà té una conseqüència immediata que és la contaminació i si no la contaminàssim no l'hauríem de reciclar o de depurar. Per això si no sabem quina base demogràfica, de consum o de producció de deixalles tenim no podrem planificar com ha d'esser la incineració o el reciclatge.

CONVIVÈNCIA DE CONCEPTES: AIGUA I RECICLATGE

- Quan parlem de reciclatge sempre pensam en el reciclatge de paper, de vidre, de residus sòlids... però com es pot adaptar el concepte de reciclatge a l'aigua?

- Jo vull dir una cosa molt simple i molt clara. Actualment el reciclatge de l'aigua és una de les activitats que, en un termini curt, pot tenir una presència molt important. És a dir, en aquesta terra es parla de reciclatge d'aigua com a mínim des de fa una vintena d'anys, encara que aquesta discussió no hagi estat a nivell públic o popular. Actualment i en el cas de Palma, les depuradores existeixen i funcionen... però crec que no podem parlar de la funcionalitat normal i global de les depuradores fins fa, aproximadament, cinc anys. D'altra banda, crec recordar que el Consell Insular de Mallorca va projectar que l'any 1995 tota l'aigua de Mallorca s'havia de depurar... Això en teoria són coses que s'han de fer i per tant el reciclatge de l'aigua és un tema que es posa cada vegada més sobre la taula. Crec que el reciclatge d'aigua pot tenir en un futur una presència major i més important que el reciclatge de paper perquè és un fet vinculat a tot encara que no arribi al gran públic.

NO TENIM MÉS AIGUA QUE LA QUE PLOU

- Tothom parla del problema de l'aigua, de l'escassetat però quines són les dades d'aigua disponible a Mallorca?

- Aquí hi ha una primera premissa bàsica. Jo sempre dic el mateix, la nostra disponibilitat d'aigua és en funció de les nostres característiques climàtiques, això d'entrada. No tenim més aigua que la que plou. Aleshores, tenim un clima que es caracteritza per un dèficit hídric durant l'estiu. Possiblement per moltes planificacions i actuacions que es facin, en l'estiu, i tard o d'hora apareixerà el problema de l'aigua, això és una qüestió que hem de tenir clara... A Mallorca climàticament és normal tenir més anys secs que anys humits. Aquesta característica ens afectarà sempre... i a partir d'aquí ja podem parlar de xifres.

- I quines són aquestes xifres?

- Segons algunes dades, consumim entre 250 i 280 hectòmetres cúbics a l'any. La distribució tradicional d'aquesta xifra és la següent: devers 50 hectòmetres cúbics es destinen a consum urbà, devers 30 hectòmetres cúbics anuals a consum turístic i devers 200 hectòmetres cúbics a l'agricultura. Però si vols que et digui la veritat, crec que aquestes xifres que tothom utilitza s'haurien de revisar perquè crec que estan ja desfasades. I aquest és un tema que s'hauria d'aclarir en un desitjable Pla hidrològic.

- Supòs que es refereix al desequilibri existent entre els 30 hectòmetres cúbics anuals d'aigua que es dediquen al consum turístic i els 200 hectòmetres cúbics anuals que es dediquen a l'agricultura...

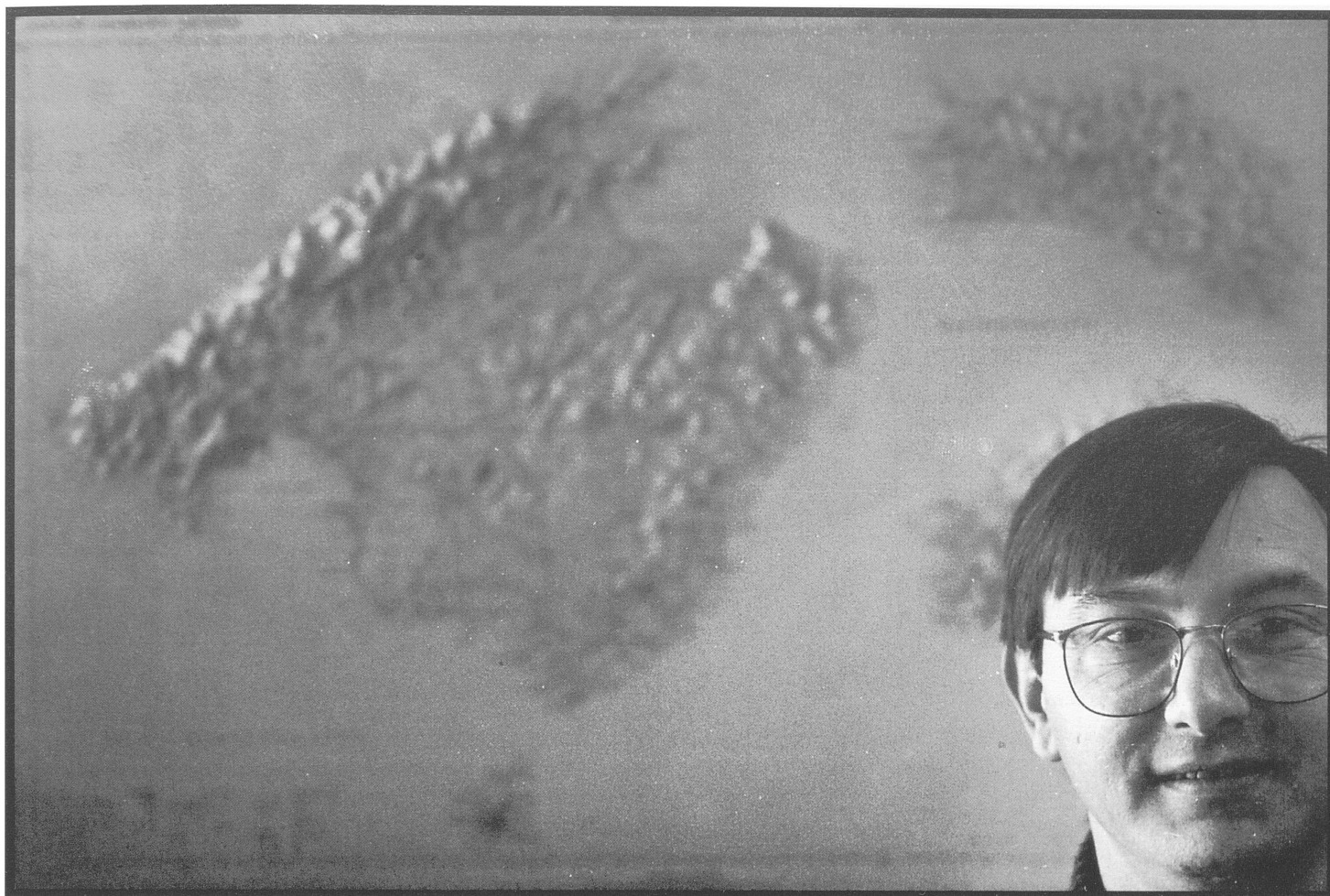
- Evidentment. Aquí hi ha una qüestió important: el turisme és una activitat responsable de la transformació econòmica i territorial que s'ha produït des dels anys seixanta. Per tant, el turisme ha incrementat el nivell de vida però també el consum de l'aigua. Des d'aquest punt de vista, les xifres que es dediquen a turisme s'haurien d'aclarir, atès que, si bé indirectament, el turisme pot ser responsable de l'augment del consum, també han augmentat els regadius des dels anys seixanta. Jo crec que s'haurien d'aclarir els usos, i les xifres que he vist no m'acaben de convèncer perquè n'hi ha que són contradictòries.

Per altra banda, amb la qüestió del turisme crec que les lleis dictades pel Parlament balear relacionades amb l'aigua no són precisament restrictives i que només interessa que el turista arribi a l'illa, obri l'aixeta i trobi aigua... després ja veurem si l'aigua és salada o no.

El que jo faria és actualitzar aquestes xifres de consum de l'aigua i de la seva distribució i després establir prioritats perquè el gran debat es pot plantejar entre l'espai urbà i l'espai rural o l'ús urbà o rural de l'aigua... Si això no es clarifica és mal d'abordar i d'arreglar.

- De tota manera sempre s'ha comentat que hi ha pèrdues considerables d'aigua en la xarxa de distribució. Té remei aquesta situació?

- Aquesta és una preocupació permanent dels organismes que tenen responsabilitats en matèria d'aigües. De tota manera, dins un sistema de pressió hi ha un nivell de pèrdues que és pràcticament inevitable però el que sí s'ha de fer és intentar reduir fins al màxim aquestes pèrdues. D'altra banda hem de pensar que hi ha una part d'allò que anomenem "pèrdues" que també s'infiltra i que passen a formar part del cicle natural de l'aigua. En el cas de Palma, com a mínim, s'ha de dir que des dels anys vuitanta, en els darrers deu anys, s'ha fet un esforç important i positiu de reducció de pèrdues. Per les dades que jo tenc, cap a l'any 1976 es reconeixen unes pèrdues en la xarxa de distribució de Palma d'un 50 per cent mentre que actualment les pèrdues poden situar-se al voltant del 23 per cent. Cal destacar que en els darrers anys les xifres de pèrdues a Palma s'han estabilitzat; així mateix, en un sistema de pressions, les pèrdues no es reduiran mai a zero, però s'ha de treballar perquè siguin inferiors.

TOT ESPERANT L'AUTORITAT HÍDRICA

- Quina ha estat fins ara la política hídrica del Govern balear?

- Fins ara quan s'ha hagut de menester aigua s'ha cercat allà on n'hi hagués: hem foradat, hem fet extraccions i hem construït pantans que també varien en funció de la pluviometria i que, en el cas de Palma, poden suposar, aproximadament, fins a un 25 per cent del consum total en els anys bons i humits, mentre que els anys secs no suposen més d'un 5 o 6 per cent. Bé, jo no m'atrevesc a dir quina política hídrica s'ha dut a terme, però només s'ha donat resposta a les necessitats de la manera que s'ha pogut i sense una planificació.

- I davant aquesta situació d'escassetat d'aigua, què s'hauria de fer, o què hauria de fer el Govern balear?

- Fer una política hídrica i per això és necessari i imprescindible que existeixi i es constitueixi una "autoritat hídrica" i si alguns consideren que ja existeix idò que actuï. Això ho ha de fer l'Administració però davant la manca d'actuacions el que no podem fer és justificar-los o excusar-los o jo personalment no estic disposat a fer-ho... o bé hi ha d'haver una autoritat hídrica que actuï o bé l'autoritat hídrica existent ha d'actuar en conseqüència perquè la responsabilitat és seva.

SA MARINETA I SA COSTERA: SOLUCIONS PARCIAIS

PERÒ NO DEFINITIVES

- De tota manera recentment s'ha constituït la Junta d'Aigües del Govern balear, s'ha posat en marxa el projecte de transvasament de Sa Marineta i es comencen a fer estudis sobre el transvasament de l'aigua de Sa Costera. Quina opinió té d'aquestes actuacions i d'aquests projectes que al cap i a la fi semblen ser els primers intents de posar en marxa una política hídrica?

- Jo pens que la Junta d'Aigües és un organisme que recull, d'alguna manera el que era el Servei hídric i que es constitueix a mitjans del 91. La Junta d'Aigües, a hores d'ara, pot ser un petit organisme embrionari que assumirà més pes una vegada que el Govern estatal faci el traspàs de competències. Ara bé, jo pens que no es pot arreglar res si no s'actua amb una visió global del territori i de la problemàtica de l'aigua.

- I què me'n diu de Sa Marineta i de Sa Costera?

- El transvasament de l'aigua de Sa Marineta pot ser una solució però només serà una solució parcial perquè, a hores d'ara, la ciutat de Palma té una sèrie de punts de captació que són més o menys deu i s'han d'explotar diferents punts i captar l'aigua que es necessita. Aquesta explotació es pot donar de forma coordinada però... ja et dic, l'aigua de l'aquífer de Sa Marineta no és una solució absoluta. Quant a Sa Costera hem de destacar una qüestió important: és una font i el seu gran

problema és que l'aigua que doni estarà sempre en funció de l'any pluviomètric, per tant, no és un aqüífer subterrani com el de Sa Marineta on el perill més gros és que se sali o la possible sobreexplotació i per desgràcia a Mallorca depenem d'una manera pràcticament absoluta dels aqüífers subterranis, quasi en un 95 per cent. Bé, sembla que en el projecte inicial de fa un parell d'anys es contemplava el fet que Sa Costera podia arribar a donar devers 12 hectòmetres cúbics anuals, el que representa un 25 per cent del consum anual de Palma. Ara bé, els anys secs, Sa Costera ens pot donar només 1 o 2 hectòmetres cúbics.

- Això significa que també Sa Costera és una solució parcial al problema de la manca d'aigua...

- Així és. Palma desgraciadament té petites solucions parcials i cap solució absoluta. Paradoxalment, tenim un aqüífer molt salat als pous de la zona d'Es Pont d'Inca... Si es miren les estadístiques d'explotació de Palma, determinats anys humits han "possibilitat" reduir les extraccions als pous d'Es Pont d'Inca però els anys secs, de forma necessària, s'ha incrementat l'explotació. A més a més l'empresa Emaya reconeix que des de 1968 els pous d'Es Pont d'Inca són salats i per això es va fer un pla d'ampliació d'abastiment d'aigua que es va concretar en la construcció dels pantans i en les extraccions de l'aigua de s'Extremera, que és un aqüífer important que no està salinitzat. Si vols dades sobre l'aportació que fan els pantans a s'Extremera et puc dir que l'any 92 Palma va consumir un total de 41 hectòmetres cúbics i d'aquests un 20 per cent eren dels pous del Pont d'Inca, entre el 10 i el 15 per cent provenien dels pantans i entre un 15 i un 15 per cent de l'aigua de s'Extremera.

EL CONTROL NECESSARI DE L'AQUÍFER DE SA MARINETA

- Hem parlat del transvasament de l'aigua de Sa Marineta, quin paper va tenir vostè en la Coordinadora de Llubí?

- Mira, jo vaig participar al principi com a interlocutor de la Coordinadora de Llubí amb la Junta d'Aigües i en aquestes reunions ens vàrem centrar bàsicament o exclusivament en el tema de les possibles extraccions i el control d'aquestes extraccions. Un control que ha d'anar lligat a l'establiment d'una xarxa de control físic per comprovar el nivell de l'aigua, el grau de sal i si avança o no la cunya salina... El problema geològic de Sa Marineta és que l'aqüífer subterrani circula ràpidament des de terra cap a mar però, evidentment, si començam les extraccions aquesta circulació també pot ser molt ràpida en sentit invers i el perill és salar l'aqüífer per la sobreexplotació. Per tant, jo, com a membre de la Coordinadora de Llubí, vaig parlar amb la Junta d'Aigües d'aquests mecanismes de control i també del control de l'aqüífer, una qüestió lligada a la constitució d'una "Comunitat d'usuaris", una figura que encara no existeix a la nostra comunitat autònoma i que la Llei contempla dins el marc del que és l'explotació d'un aqüífer subterrani. La comunitat d'usuaris també seria un mecanisme de control.

- I per què creu que un segment de la població de Llubí i de municipis veïnats s'han oposat a les obres de transvasament de l'aigua de Sa Marineta?

- Bé, jo crec que hi pot haver molts de motius. Si hi ha una extracció molt forta i incontrolada de l'aigua de l'aqüífer, hi pot haver pagesos de la zona que es poden veure afectats o bé perquè se salin els pous o bé per la sequera d'aquests pous. La interconnexió que suposa l'aqüífer per als municipis voltaners és un element que, com a mínim, ens ha de fer reflexionar per arribar a establir un pla d'acció comú que és el que crec que s'ha de fer. El tema de Sa Marineta és difícil. L'agricultura és un sector amb una aportació molt petita en el conjunt econòmic de la comunitat i la ciutat i el sector turístic cada vegada necessiten més aigua... Com ho feim? Com ens podem oposar?... De tota manera la primera passa que hem de fer és estudiar quines necessitats i quins drets tenen aquestes dues parts. Cal destacar que la Llei d'aigües defineix l'aigua com a "bé de domini públic" i en teoria un propietari d'un pou difícilment pot reclamar uns drets absoluts de propietat sobre aquella aigua. Pens que s'ha d'analitzar a fons la problemàtica de l'aigua i establir prioritats.

LES POSSIBILITATS RECICLADORES DE L'AIGUA

- Sembla que una de les alternatives que hi ha a la manca d'aigua és el reciclatge. Com es pot reciclar l'aigua?

- El reciclatge és una alternativa. El primer que s'ha de fer és depurar tota l'aigua, és a dir, que una vegada consumida o utilitzada, l'aigua surt per la xarxa de clavegueram i arriba a una depuradora que li lleva precisament les impureses. A Mallorca funciona, des de fa molts d'anys, la depuradora de Sant Jordi mentre que la depuradora de Palma té capacitat per a depurar tota l'aigua que consumeix la ciutat ara que no sé fins a quin punt la depura. Però a hores d'ara, no tota l'aigua de Mallorca es depura perquè hi ha pobles que encara no tenen ni aigua corrent ni clavegueram... Bé, el primer que hem de fer és depurar l'aigua i després hem de veure quin nivell de depuració aplicam en funció de la tecnologia que utilitzem i de les característiques de les instal·lacions, una vegada decidit tot això, hem de veure si la reutilitzam i com. Per exemple: des de fa anys hi ha gent que utilitza l'aigua de la depuradora de Sant Jordi per regar com és el cas de la Societat Agrícola de Transformació de Sant Jordi... També hem de veure si per exemple l'aigua depuradora també serveix per regar camps de golf perquè en teoria la Llei que els regula aconsella regar-los o bé amb aigua bona que es perd o que no es destina a cap ús, o bé amb aigua depurada i jo deman... s'hi reguen tots amb aigua depurada?

- És bona pregunta...

- Jo també ho crec. De tota manera, hi ha un decret del Govern balear que declara d'utilitat pública l'ús d'aigües residuals per al regadiu. Això de moment es fa, com ja t'he dit abans, al Pla de Sant Jordi i en el cas de l'aigua que s'utilitza per regar camps de golf ha de procedir de la depuració, del procés de dessalar l'aigua de la mar o de les fonts o torrents que vessen a la mar. També hi ha un altre aspecte: hauríem de veure si clarificam la nostra oferta esportiva... A Escòcia o altres països la climatologia permet fer camps de golf sense regar i aquí, malauradament els hem de regar.

POTABILITZADORES I DESSALADORES: DECISIONS POLÍTIQUES

- *De vegades parlem de plantes potabilitzadores sense saber exactament a què ens referim. Podria explicar què és i quina utilitat té una potabilitzadora?*

- En poques paraules, una planta potabilitzadora agafa aigua de la mar, i la tracta de manera que arribi a ser potable. Aquesta aigua es pot utilitzar per beure, per regar o per als usos que li donem perquè això no té límits. Si vols la meua opinió crec que el tema de les potabilitzadores depèn de la tecnologia i de les inversions econòmiques que estiguem disposats a realitzar. Ara bé, jo crec que hi ha una contradicció absoluta quan parlem de projectes per instal·lar potabilitzadores: si construïm plantes potabilitzadores és contradictori continuar mantenint un nivell d'extraccions que salinitza els aqüífers. Abans d'establir grans projectes de potabilitzadores potser seria prudent i convenient intentar primer adequar-se als recursos disponibles i usar els recursos que tenim. Una planta potabilitzadora implica una inversió econòmica molt important i per tant tot això s'ha de planificar molt bé. De moment només hi ha una planta potabilitzadora a Eivissa encara que també hi ha un projecte per instal·lar-ne una al terme municipal de Calvià.

- *Podria ara explicar-me què és una dessaladora i com es pot aprofitar?*

- Es una planta que permet llevar la sal a l'aigua i retornar-la a la xarxa de distribució. Sembla que hi ha un projecte d'instal·lar una planta dessaladora a Son Tugores que permetria llevar la sal a l'aigua que s'extreu dels pous del Pont d'Inca. És un concepte en bona part equivalent a una planta potabilitzadora encara que requereix infraestructures diferents.

- *Depuració, potabilitzadores, dessaladores...: decisió política o decisió econòmica?*

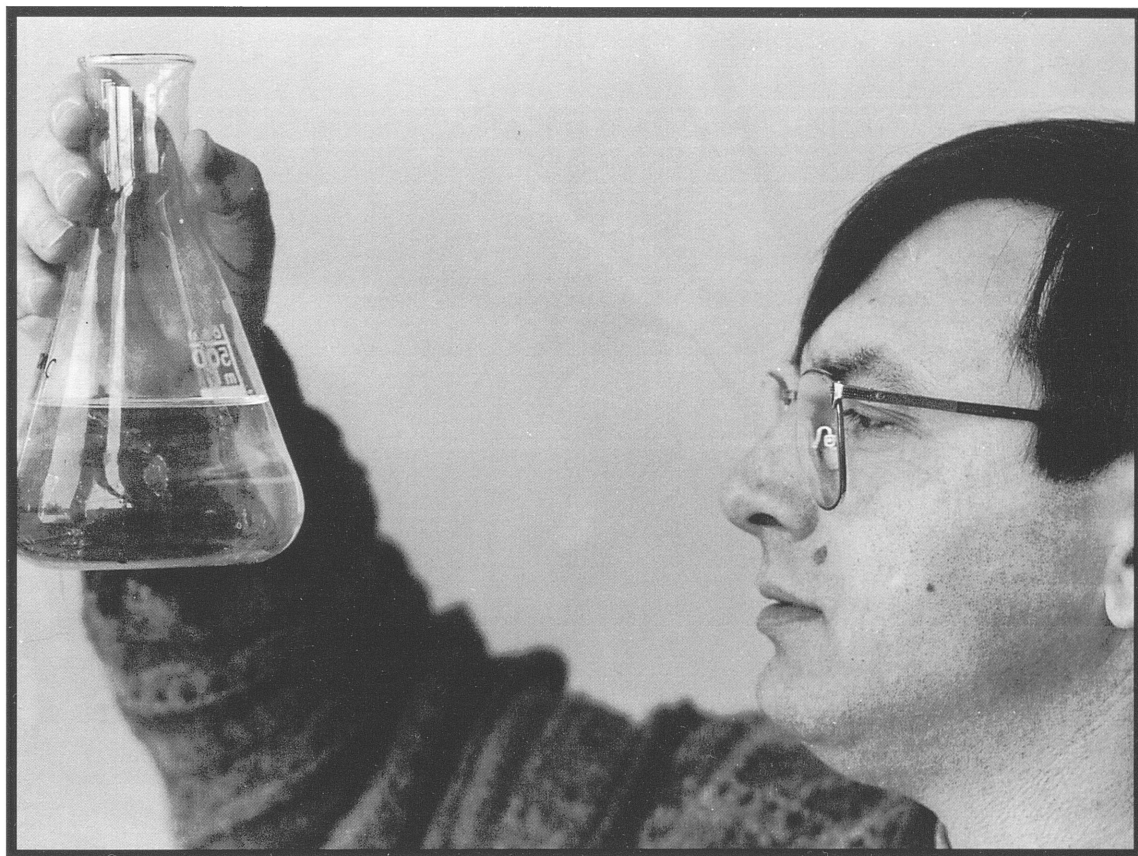
- Jo crec que és una decisió política perquè els polítics són els que prenen les decisions i els que manegen els pressuposts. És a dir, els polítics hauran d'actuar en funció de la disponibilitat pressupostària però el reciclatge de l'aigua no és un problema econòmic sinó polític. Ells han de distribuir els recursos que

tenen assignats: si donen prioritat al reciclatge de l'aigua o si subvencionen altres coses. El que passa és que jo pens que els polítics han de tenir unes posicions de partida determinades i han d'actuar en conseqüència. Aquesta qüestió de planificació i d'ús d'un recurs que afecta tota una comunitat i tot un territori implica un primer nivell de decisió que és polític... i després ja decidiran com distribueixen els pressuposts.

- *Hem parlat de reciclatge de l'aigua però m'agradaria saber la seva opinió sobre altres tipus de reciclatge com el del paper, el vidre...*

- Jo crec que s'ha de potenciar i de dur a terme sempre i quan impliqui haver d'explotar productes que ja estan elaborats. Això vol dir que el reciclatge de qualsevol producte és necessari mentre tenguim efectes positius sobre el consum de matèries primeres.

- *Ja per acabar, què en pensa de l'eliminació dels residus*

sòlids urbans mitjançant una planta d'incineració?

- Des d'un punt de vista general l'eliminació de residus sòlids urbans és un mal necessari però sobre la planta incineradora vull dir que és preocupant el nivell d'impacte ambiental que pugui tenir. Per tant s'ha d'estudiar la localització i un sistema de tractament que minvi de qualche manera aquest impacte ambiental.

Deixalles, allò que no s'ha de perdre

Entrevista a Antoni Pons

per Joana Mª Roque

A Deixalles tot sembla nou de trinca. I és una empresa dedicada a la recollida i reciclatge del que no vol la gent. Reben, sobretot, mobles, electrodomèstics, roba vella, vidre i paper. Hi treballen persones de centres de desintoxicació o rehabilitació que cobren una beca corresponent al salari mínim interprofessional i que aprenen a fer útils algunes coses que la gent ha tirat perquè està cansada de veure sempre el mateix mobiliari o per mor dels elevats preus d'algunes reparacions d'electrodomèstics.

Costa creure que tot és tan fàcil: fer possible la reutilització de mobles i trastos vells, dur el vidre i el paper on pertoca per al seu corresponent "reciclatge" i, a més a més, o com a cosa poc important, reinserir gent que ha passat per inferns de droga, marginació o alcohol. Antoni Pons creu en la empresa o fundació que dirigeix o de la qual n'és capdavanter i jo, em limito a fer-li algunes preguntes.

- Com va néixer aquesta iniciativa?, quines mancances considerava que hi havia?

- Nosaltres vàrem néixer fa set anys. Va ser una iniciativa d'Acció Social de Càritas Diocesana i, al cap d'un temps, de cinc o sis mesos, s'hi va incorporar la PIMEM. El principal objectiu aleshores, era que la gent que d'una forma o una altra, havia fet processos de desintoxicació o rehabilitació en centres de drogaaddicció, alcoholisme, etcètera i que, quan havia acabat el seu procés es trobava amb moltes dificultats per trobar una feina normalitzada, entre altres coses perquè ell mateix no estava en condicions físiques o psíquiques, es pogués integrar a la societat. I a partir d'això es va pensar que Deixalles podria ser un pont entre la rehabilitació i la feina normalitzada. Aquí la gent hi està un període més llarg o més curt segons la seva

situació i ningú no surt fins que compleix amb les normes de la Fundació i per poder anar a una altra feina diguem-ne normalitzada.

REHABILITACIÓ I REINSERCIÓ

- Darrerament s'han criticat molt els criteris que segueixen algunes fundacions o suposats centres de rehabilitació per deixar o no deixar sortir la gent. A Deixalles, com es decideix?

- Primer vull aclarir que aquí la gent sols hi passa les hores laborals, o sigui les vuit hores de feina i no tothom hi és durant les vuit hores. Hi ha persones que per diferents circumstàncies no poden passar vuit hores al centre i sols n'hi estan quatre o dues. La decisió es pren entre l'equip de Deixalles i el centre que ha enviat les persones en procés de rehabilitació.

- Però, quines són les institucions que els envien gent per rehabilitar-se?

- Nosaltres no agafam mai les persones directament. Sempre ho fem a través dels centres de rehabilitació o curació, que es comprometen al seguiment d'aquella persona. Vénen del Puig

Antoni Pons Cañellas és de Lloseta on va néixer l'any 1944. Va fer feina de sabater des dels 14 anys, va fer formació professional i estudià Econòmiques. Fou dirigent lliberat de les JOC (Juventuts Obreres Catòliques) durant els darrers temps del franquisme. Estigué a Andalusia fent feina a un gabinet laboral i fou coordinador a Còrdova del congrés de Cultura Andalusia. Promogué una experiència de reciclatge a Còrdova. És casat, viu a Palma i té una nina. És membre de la Comissió de Residus del CIM. Va passar un any a Alemanya i fou un dels pioners del moviment obrer.

dels Bous, de Càritas, dels centres de rehabilitació de l'Ajuntament, de la Creu Roja, del Refugi... Els centres ens fan les peticions, quan ells entenen que aquella persona en concret té possibilitats de desenvolupar un procés de tipus laboral. I si pels motius que siguin la mateixa persona que ens han enviat, romp les relacions amb el centre de rehabilitació, automàticament les romp amb nosaltres. O sigui, nosaltres no comandam en el que són els processos de desintoxicació. Voldria afegir que també rebem persones de la presó, que normalment estan en el tercer grau i tenen tot el dia lliure, sols hi han d'anar a dormir. I si vol xifres li diré que l'any 93 vàrem rebre una persona de PRO-SUT, que és una institució de solidaritat amb el tercer món, 4 de Càritas, 2 del Puig dels Bous, 2 de la presó, 4 de la Creu Roja, 6 de la Unitat de Tractament de Toxicomanies de l'Hospital de Nit, 2 de la Conselleria de Sanitat, 2 del Servei Municipal de Droga, 1 dels Serveis Socials de l'Ajuntament i 5 del Refugi.

- Com s'organitza el tema de les remuneracions o salaris? Qui el cobra?, els centres?, els que vénen a treballar...?

- Com que som un centre de tipus terapèutic, quan una persona entra aquí, rep una beca que és igual al salari mínim interprofessional, tot depenent de les hores que fa. Si fa quatre hores, lògicament, cobra la proporció. Aquests doblers els genera l'activitat de Deixalles i normalment cobra la beca la mateixa persona que treballa, menys quan el centre, per una raó o altra, considera oportú que en lloc de pagar-li directament paguem al mateix centre. Un altre tema que tenim en marxa i fins ara ens ha donat bastant bon resultat és els cursos de reciclatge de residus sòlids urbans que feim a través del Fons Social Europeu i a través de la Conselleria d'Indústria del Govern balear. Aquests cursos tenen un objectiu molt concret que és la formació de gent en el tema del reciclatge, del qual tant s'ha parlat darrerament.

RECICLATGE DE RESIDUS

- Així que podríem començar a parlar del reciclatge. Comencem per la recollida. Pensa que s'haurien de separar els residus en diferents bosses de fems...

- Evidentment no hi ha possibilitats de reciclatge sense recollida selectiva i separació domiciliària. I a Mallorca això s'hauria de fer d'una forma progressiva ja que estam molt condicionats per la manca d'una indústria que assumeixi tot el material que ara per ara, podem seleccionar. És a dir, de poc ens servirà fer selecció de plàstic, si no sabem què n'hem de fer a Mallorca. I és molt difícil enviar-lo a Barcelona o a València on els mercats estan totalment saturats. Hem d'avançar en el tema del reciclatge i s'ha de fer de la forma més racional possible. Crec que hem de vincular el tema del reciclatge a processos que possibilitin també industrialització.

- Però, de moment, vostès estan en condicions de separar els materials que recullen per al seu reciclatge o reutilització?

- Nosaltres ens dediquem bàsicament a mobles, electrodomèstics, botelles, vidre, roba i paper. I tenim dues formes de recollir-ho: a través de les cases particulars que ens criden per telèfon per anar a recollir mobles o electrodomèstics i també a través dels centres de grups d'Acció Social que solen esser grups de persones que s'hi dediquen per raons socials o ecològiques i que col·loquen en un sol lloc els materials que nosaltres recollim com roba o botelles i quan tenen ple ens criden i nosaltres passam a recollir. També treballam en contacte amb ajuntaments de pobles que fan campanyes de paper o vidre i duen el producte cap aquí. Després nosaltres feim la selecció i enviam el producte a les empreses de reciclatge.

- Quines són aquestes empreses de reciclatge a Mallorca?

- Hi ha empreses de paper -ISMA, dedicada al paper higiènic-, una altra fàbrica de paper i cartró que està devers s'Esgleieta i també hi ha una empresa molt petita al Polígon que fa cartró per a capses de sabates. També treballam en contacte amb Menestralia, on enviam sobretot vidre blanc. La resta del vidre s'ha d'enviar a Barcelona o València i això ho feim a través d'una persona que fa molt de temps que s'hi dedica que és l'empresa de Pablo Asenjo. Així mateix ens encarregam de la recollida de les botelles. En síntesi, tenim dos tipus de recollides: la del material que ens duen els ajuntaments, a través dels seus propis contenidors o campanyes, i la que fan els grups dels quals he parlat abans que, normalment, recullen les botelles senceres. Després nosaltres feim la corresponent selecció.

ALGUNS AJUNTAMENTS

- Vostè parla dels ajuntaments en general, amb quins col·laboren en concret?

- Hi ha, entre d'altres, Santa Maria, Consell, Pollença, Alcúdia, Manacor, Felanitx, Porreres, només amb les botelles, etcètera.

- I Ciutat?

- No, funciona Emaya. Aquí sols recollim botelles dels centres que han fet la primera selecció.

- Com es fan aquestes negociacions, què dóna i què demana Deixalles quan ofereix la seva col·laboració?

- No tenim un conveni establert. Normalment quan es fan aquestes negociacions són els ajuntament els que ens criden. I fa devers un any o un any i mig que vàrem tenir unes reunions amb una vintena d'ajuntaments per intentar racionalitzar una mica el tema de la recollida: procurar comprar entre tots un camió i fer nosaltres la recollida, però al final el resultat és que normalment les empreses que recullen el fems, fan una tria prèvia del vidre i el duen cap aquí.

- Fa poc temps, un responsable de la cooperativa Menestralia deia a la revista ONA que aquí no es pot aprofitar tot el vidre que es recull.

- Segurament és cert, però pels costs del transport a nosaltres ens convé més vendre aquí que enviar el vidre a fora. No ho sé. Potser em convendria parlar directament amb ells.

- Bé, però si vostès recullen més vidre del que poden reciclar, què fan amb el que sobra?

- L'enviam a fora. És el que fa Pablo Asenjo. És a dir, intentam no aparèixer com els que comercialitzen els grans temes, nosaltres venem el vidre a Pablo i ell l'envia a Barcelona.

- Aquest és un món bastant complicat. També hi ha ferro i plom... El tornen vendre quan l'han recollit?

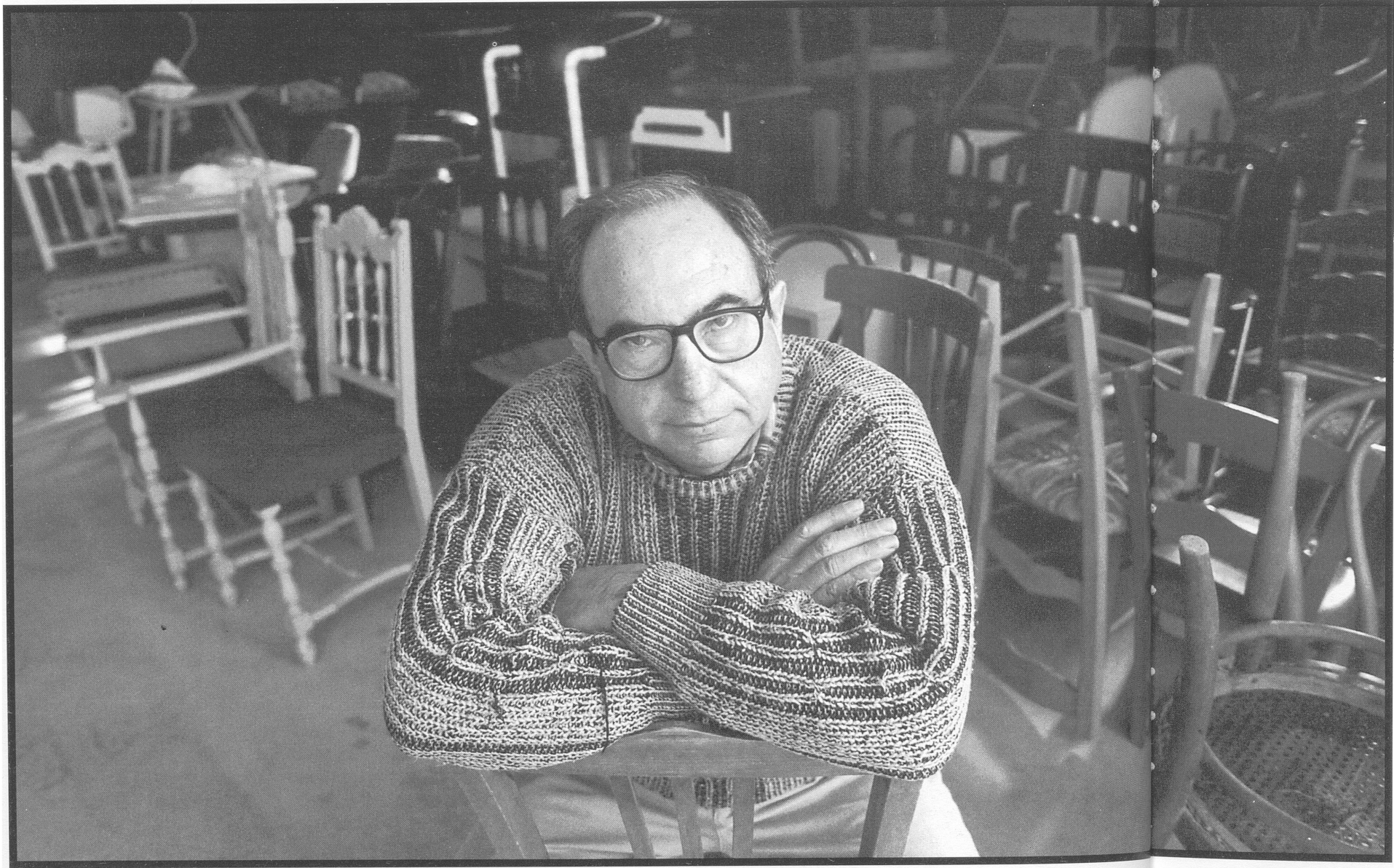
- Això ho feim després de la desfeta dels electrodomèstics, però, en principi, intentam reparar aquests electrodomèstics i posar-los a la venda, arreglats. Després es fa la segona operació que és la de trossejar-los i després la tercera que és la de ferralla que s'envia directament a Barcelona.

- I tenen res a veure amb la recollida i venda de cotxes vells?

- No, nosaltres no en recollim. Fan pagar per recollir-los i això del metall per mor de la crisi de la metal·lúrgia ha sofert una baixada molt grossa. Ara comença a pujar una mica.

- Encara hi ha persones que van individualment a cercar cartró o altres coses als contenidors dels pobles o de Ciutat o ja no existeix aquest tipus de marginats?

- Potser que alguns vagin a cercar més coses per a la revenda de cartró. Són altres tipus d'objectes. Pensi que el cartró avui en dia es paga sols a una cinquanta. Això ha desaparegut molt. Potser avui en dia se cerquen altres tipus d'objectes.

ELS DRAPAIRES D'ABANS

- *Però tota aquella gent del món de la marginació que fa uns anys anava cercant pels contenidors de Ciutat, ara, d'una manera o altra, poden participar a l'activitat de Deixalles?*

- Bé. Ja ho he dit abans. La gent que arriba a Deixalles ho fa des de les diverses institucions, mai no ens arriba d'una manera individual i volem donar a la Fundació un sentit humà, un sentit social i un sentit ecològic. Amb això ja ens basta. No anam a cercar casos particulars.

- *Ja hem parlat de la gent que treballa a Deixalles, del material que vostès reciclen i...*

- Hi ha un tema important: el dels mobles i de la fusta vella. Normalment procuram recuperar fusta de mobles, somniers o taulons d'obra. Vull dir que feiem una feina molt important en la recuperació de la fusta. I també hi ha el tema dels electrodomèstics, ja que un cinquanta-cinc per cent dels que entren tornen a sortir arreglats.

- *Això vol dir que la gent els rebutja molt fàcilment i d'una manera una mica precipitada?*

- Jo crec que moltes vegades hi va el tècnic i els diu: "aquí fa falta una peça que val deu mil pessetes" i automàticamente la gent decideix comprar un electrodomèstic nou. Però si per aquí han passat deu rentadores de la mateixa marca, podem trobar una peça nova i deixar-la llesta per a la seva utilització. A més a més, a la fusteria també arreglam o feim mobles nous. Un altre factor de recollida molt important és el de la gent que ve aquí amb els seus cotxes i duu el paper, les botelles o la roba, i ho fan de manera gratuïta.

EL QUE TIRA LA GENT

- *Tots hem tirat alguna cosa que, a la llarga, ens hauria pogut tornar a servir de bell nou, què és el que normalment tira la gent que no importaria que hagués tirat?*

- Bé. Jo crec que, normalment els mobles que es tiren són bastant decents. Moltes persones es cansen d'una taula o d'un menjador que té deu anys i decideixen tirar-lo, però no sé si els problemes principals estan en els mobles o en els electrodomèstics que es tiren. Crec que ens hem de replantejar tots els conceptes que tenim de consum. Poques vegades ens demanam d'on vénen els productes que consumim i on van a parar. I sovint es paga un deu o un vint per cent per l'emalatge de les coses, la qual cosa és una autèntica barbaritat. També hi ha el problema del plàstic que ens envolta d'una manera terrible.

- *Vostès també recullen plàstic?*

- No. Així com amb el vidre tenim sortides a l'exterior, amb el plàstic no les tenim, ni en teníem abans i s'hauria de fer un plantejament de reindustrialització ja que no hi ha ningú que el recicli a Mallorca. L'únic que tenen algunes empreses d'aigua

és una maquineta per triturar les botelles que s'espenyen i després les envien a les fàbriques de les botelles.

BENEFICIS?

- *Vostès són una fundació que dóna beques als que segueixen un procés de reinserció i supòs que els que hi treballen cobren un sou. Després, els beneficis, on van?*

- Quins beneficis?

- *No ho sé, els que tenguin.*

- Vostè dóna per suposat que en tenim, però no n'hi ha molts. Pensi que som una Fundació que té una sèrie de serveis que no té una empresa normal, com els cursets de reciclatge dels quals hem parlat abans, o un treballador social dedicat a l'atenció de la gent. Deixalles no genera per a tot això. Un monitor depèn de Càritas, l'altre depèn de PIMEM i una part del dèficit, per

entendre'ns, es cobreix amb ajudes que demanam al Consell Insular, Conselleria de Sanitat etcètera.

- *Tota aquesta recollida de mobles vells, pot donar lloc a una certa especulació de comprar les coses molt barates i que després els antiquaris, quan han passat per Deixalles, les venguin molt cares?*

- Aquí hi ha una persona especialitzada a fixar els preus de les coses i procuram que sigui el més just possible. Un antiquari pot intentar comprar un moble restaurat o sense restaurar. I normalment tenim un preu fixat que es posa a la fusteria, ja que no costarà el mateix un moble que hagi hagut de menester una feina de restauració de sis hores que un altre que sols hagi de menester dues hores.

- *Bé, però un pot ser de depús-ahir i l'altre del segle XVII. No hi ha diferències a l'hora de posar preus?*

- Sí, però sols ens solen arribar mobles d'aquest segle. Avui en dia és molt difícil trobar peces antigues. La gent sap molt bé què tira i ens arriben poques peces excepcionals. A més a més qualsevol pot venir a comprar aquí i ja tenim previst obrir els dissabtes de deu a una per posar a la venda els mobles que puguem recollir durant la setmana per si algú hi està interessat, però, vaja, sobretot seran coses d'hotels o molt actuals.

- *Vostè em parlava abans d'uns cursos de reciclatge de residus. Com són aquests cursos?, què s'ensenya a la gent?*

- Els paga el Fons Social Europeu a través de la Conselleria d'Indústria. Tenen cinc-centes hores de duració i el seu objectiu és l'educació ambiental, la teoria del reciclatge, dels residus sòlids urbans, amb les corresponents pràctiques. La funció bàsica d'aquests cursos és la col·locació en la mesura del possible en empreses de reciclatge, per exemple de paper. També s'ha constituït una botiga de roba, una cooperativa per a una finca ecològica i hi ha en marxa una empresa de distribució de roba i mobles usats. A més a més tenim en projecte una impremta de paper reciclat. En resum, aquests cursos d'educació ambiental són per a gent amb problemàtica social o d'atur i amb l'objectiu que puguin trobar una feina remunerada.

- *La crisi es nota en les coses que la gent tira?*

- I tant. Ara no es llancen els mobles vells tan fàcilment com abans, no ens entren tants de mobles.

- *Quina és la seva principal clientela?*

- Per als mobles, ajuntaments o institucions que han de bastir cases per a marginats, famílies que han de moblar una segona residència al poble o foravila. Per a la roba hi ha parelles que van al "baratillo" a revendre els dissabtes que vénen aquí i es guanyen la setmana. Està bé, mantenim un parell de famílies així.

L'home de ferro

Entrevista a Joan Alba Vidal

per Constanza Forteza

No fa massa anys això de la recollida de ferralla era un treball de marginal, del qual en vivien moltes persones del col·lectiu gitano. Ara, la recollida i transformació del ferro i metalls -en forma de cotxes, electrodomèstics o residus industrials- que la societat no sap on ficar s'ha convertit en una preocupació per a les institucions, els empresaris i, en darrer terme, el ciutadà. Alguns, com Joan Alba Vidal, pretenen convertir aquesta feina en un negoci i, a la vegada, en una activitat ecològicament rendible per a la societat. Teòricament no té perquè haver-hi problemes, llevat dels que duu la crisi econòmica. Però el fet que Mallorca sigui una illa torna a afegir elements específics que fan les coses més difícils: generam molts de residus perquè tenim poder adquisitiu i consumim molt, però l'espai per enmagatzemar-los és molt petit i el transport en vaixell cap a les destinacions on es produirà la conversió final és molt car. Som, per tant, una societat rica que en qualche moment s'haurà de plantejar una solució definitiva per als seus residus. De moment, Joan Alba es prepara per formar part, pel que fa a la ferralla, d'aquesta solució.

- Com va començar a fer feina en una empresa de transformació de ferralla?

- A mi em va venir d'herència, el meu pare ja es dedicava a aquest tema i, aleshores, jo tenia 20 o 21 anys, el meu pare va morir, jo estudiava empresarials i bé, em vaig plantejar la possibilitat de continuar. Em vaig associar amb una altra persona i, bé, en aquests moments feim feina junts.

- És a dir, que vostè, un llicenciat en empresarials, agafa una empresa tradicional i la transforma. Com va ser això?

- Bé, sí. Era sang nova com dic jo. Home, amb 20 o 21 anys, el meu soci també era jove, no tens les mateixes idees que amb 60 anys. Fas les coses d'una altra manera, mires, viatges i veus què fan a altres països, aprens... i bé, intentes fer una indústria puntera. I crec que ho hem aconseguit, creiem que en aquests moments ho podem ser, tant pel que fa a la maquinària com pel servei que donam. De fet treballam en una experiència pilot a través d'un acord amb Emaya. Però vull afegir que jo no vaig acabar la carrera. Quan vaig agafar el negoci vaig pensar que ja l'acabaria més endavant,

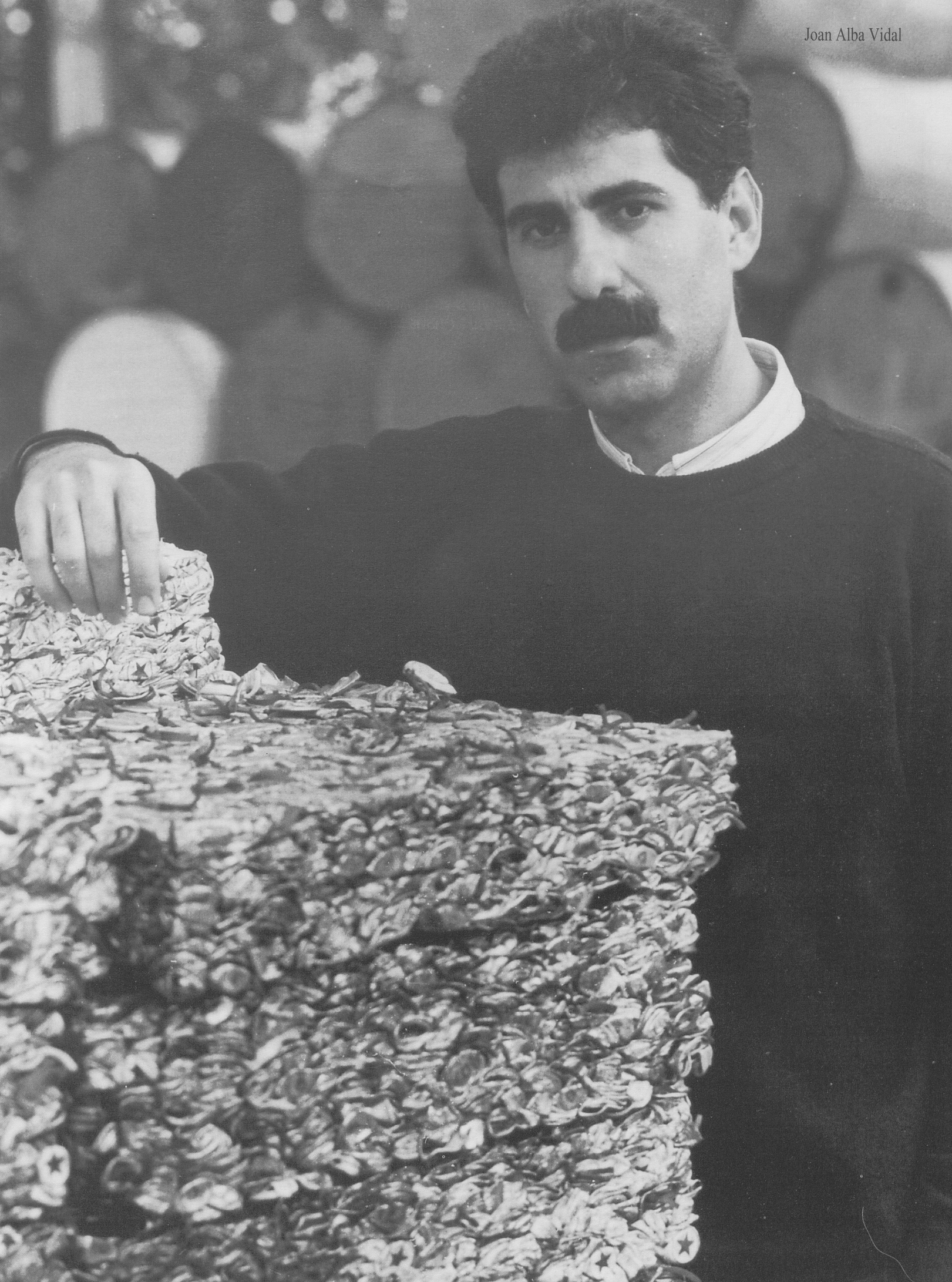
però clar, et cases, tens fills i la vida et supera.

EMPRESARI DE FERRALLA

- Sempre s'ha associat la recollida de ferralla amb la marginalitat, la pobresa, també amb una activitat lligada al col·lectiu gitano...

- Jo crec que ja és hora de parlar d'aquesta activitat com si fos una altra qualsevol. La gent sempre associa, sense que jo vulgui menysprear ningú, ferralla amb gitanos. Les coses han canviat i no només perquè hi hagi una empresa com la nostra. És que fa uns anys hi havia uns preus que permetien que una persona, amb una furgoneta petita, anàs per les carreteres, les cunetes, els solars buits i els abocadors i recollís mil quilos. Clar, amb preus de 5, 6 o 7 pessetes per quilo, aquesta persona es podia fer amb més de 5.000 pessetes per la feina d'un dia, d'un matí o d'unes horetes. Però amb la competència de la Comunitat Europea i els problemes dels preus del transport de la ferralla a la Península hi ha hagut una davallada impressionant dels preus i, aleshores, només quedam les

Joan Alba Vidal tenia 20 anys i feia empresarials quan es va morir el seu pare. Va haver d'agafar l'empresa familiar, un negoci tradicional de recollida i transformació de ferralla, i per dur-lo endavant es va associar amb un amic seu igualment jove. De llavors ençà han passat 10 anys i moltes coses. Els dos propietaris gestionen una empresa moderna, equipada i ben integrada dins el circuit de la recollida, la transformació i el reciclatge dels residus de metall i de ferro. Adalmo, S.A. ocupa una superfície de 25.000 metres quadrats a Son Anglada i dona feina a més de 15 persones. Com totes les empreses relacionades amb la venda de material per reciclar pateix els problemes derivats dels costos del transport però, també com totes, es manté a l'expectativa de temps millors amb el convenciment que el que fan té futur. Joan Alba, nascut a Palma, té ara 30 anys, és casat i té dos fills.

empreses que feim recuperació així com Déu mana i que ja estàvem instal·lades amb una activitat i un lloc. I evidentment, qui genera residus, a qualque lloc els ha de dur. Nosaltres ja ens consideram una empresa de serveis perquè estam donats d'alta a Indústria i d'aquesta manera ens presentam davant de les empreses que generen residus per retirar-los-hi. Que li costa 10, 15 o 20? Que n'hi podem donar 20? Bé, això és el mercat que ho diu.

- Els preus que es paguen per la ferralla a la Península no compensen els preus del transport marítim d'aquest material i sembla que això s'ha traduït en la desaparició dels recollidors espontanis que hi havia abans i, paral·lelament, en l'aparició d'abocadors il·legals i la presència de ferralla per tot arreu.

- Sí, sí, efectivament. N'hi ha per tot. Torna a haver-hi ferralla tirada als solars buits, a les cunetes, cotxes abandonats a qualsevol banda. Tot això és un poc lamentable.

- I com es podria resoldre el problema? Quantes empreses fan feina en aquest sector?

- És que hem de distingir la ferralla de ferro de la de metall. La de metall sempre manté un preu i sempre té mercat i aquí pot haver-n'hi molts que es dediquin a recollir-la. El fuster, el bobinador de coure, qui genera aquest residu sap que té un valor, més petit o més gran, però té un valor i, per tant, pot col·locar aquest residu. Però si parlem de recollidors de ferro en aquests moments només hi ha dues empreses, la nostra, Adalmo, S.A. i una altra que es diu Hierma.

QUINZE MIL TONES CADA ANY

- I quina quantitat de material tracta la seva empresa? Com és el procés de tractament?

- Nosaltres tractam devers 15.000 tones a l'any. Ens arriba tota la ferralla al magatzem, a Son Anglada, tant si ens ve dels proveïdors que tenim com si arriba amb els nostres camions. S'aboca el material i, a continuació, feim una triadella de tots els materials. Normalment ja vénen classificats perquè la gent que duu ja se n'entén del tema, però sempre és necessària una selecció posterior. Aquest material el trossejam amb la maquinària. Si són cotxes els empaquetam. I tot això es trasllada a la Península perquè aquí no hi ha cap fundició de ferro, ni cap possibilitat que n'hi hagi perquè el volum de residus de ferro que es genera no és suficient.

ELS PROBLEMES DEL TRANSPORT

- I aquí ve el problema, perquè tot s'ha de translladar a la Península.

- Sí, i no tenim més remei que passar pel "tubo". Ara ja no hi ha les taxes del transport marítim que fixava Balcon, perquè les companyies navilieres s'han deslligat, i probablement el tema dels preus està un poc millor que abans. Però de totes maneres les coses estan malament per al tema del transport. Nosaltres no tenim més remei que dur el ferro a Barcelona, només tenim un mercat. Mentre, qualsevol empresa com la nostra que

treballa a la Península pot dur el ferro allà on vulgui, a Sevilla, a Barcelona, a Madrid, a Bilbao, on vulgui. Quan es parla de pessetes quilo has de tenir molt en compte el preu del transport i nosaltres no podem pagar el transport a Barcelona i, després, un segon trasllat. No compensa. Nosaltres l'únic que podem fer és repercutir els preus en la recollida, que cadascú pagui el que costa recollir els seus residus. Clar, això ha generat que hi hagi residus per tot, ferralla que no es recull.

- Ens podria donar una referència sobre la quantitat de ferralla que no es recull?

- És molt difícil parlar d'una xifra des que no es recull tant per motius de preu. Però jo calcul que 2.000 tones de ferro no es recullen. I és molt negatiu que tot aquest ferro acabi en abocadors i hi quedi enterrat. Aquest és un altre problema perquè això és una illa i tenim molts pocs abocadors. Per això és molt important l'experiència pilot a la qual hem arribat amb Emaya.

- En què consisteix aquesta experiència?

- Tota la ferralla domèstica, tots els electrodomèstics que ells recullen a través del seu servei a domicili, els deixen en una esplanada especial on nosaltres, un pic per dia, anam amb uns camions, l'agrupam a un lloc determinat i allà, amb una premsa mòbil, l'esclafam. Nosaltres pagam una pesseta per quilo a Emaya. I, de moment, sembla que tots estam contents, mantenim una gran col·laboració. Emaya ha vist clarament que el tema del reciclatge és una qüestió de futur i, de fet, si no fos així no es gastaria tants de doblers en aquest tema com es gasta. Si Emaya fa això és perquè veu que aquí es juga la seva imatge ecològica, no podem oblidar que aquesta és una regió turística. El que no pot ser és que un senyor llogui un cotxe i vagi per la muntanya i la trobi plena de residus i de ferralla abandonada.

- Encara que, amb freqüència, això és el que es veu.

- Sí, clar. I tornam al tema dels preus. No hi ha altra explicació. Tota la gent que fa uns anys tenia un camionet, una furgoneta petita se n'anava a cercar ferralla. Ara ja no treballa. Perquè abans arribaven i nosaltres els donàvem uns doblers. Però ara ja no els podem pagar.

Darrerament ja podem pagar un poc més perquè el tema del transport marítim ha canviat un poc però encara no compensa. El 80% de la gent que transportava ha desaparegut. Nosaltres en aquests moments feim més de transportistes de ferralla que de transformadors perquè no ens bastava la que ens duïen. Si tens una empresa capaç, per posar un exemple, de trossejar 100 tones al dia i només te n'entren 50, has d'anar a cercar la resta. Això si et compensa perquè, de vegades diries: anem a fer mig torn diari i fora problemes.

PAGAR RECICLATGE

- A altres empreses, per exemple a Alemanya, les empreses que duen a terme una funció de reciclatge o amb conseqüències de caire ecològic, tenen ajudes institucionals o, fins i tot, subvencions per al producte final que treuen. Les empreses espanyoles que fan el mateix es queixen perquè diuen que els

seus productes reciclats no poden competir amb els que arriben, més barats, d'Alemanya. Pensa que hi hauria d'haver ajudes per als que compleixen una funció dins la cadena del reciclatge?

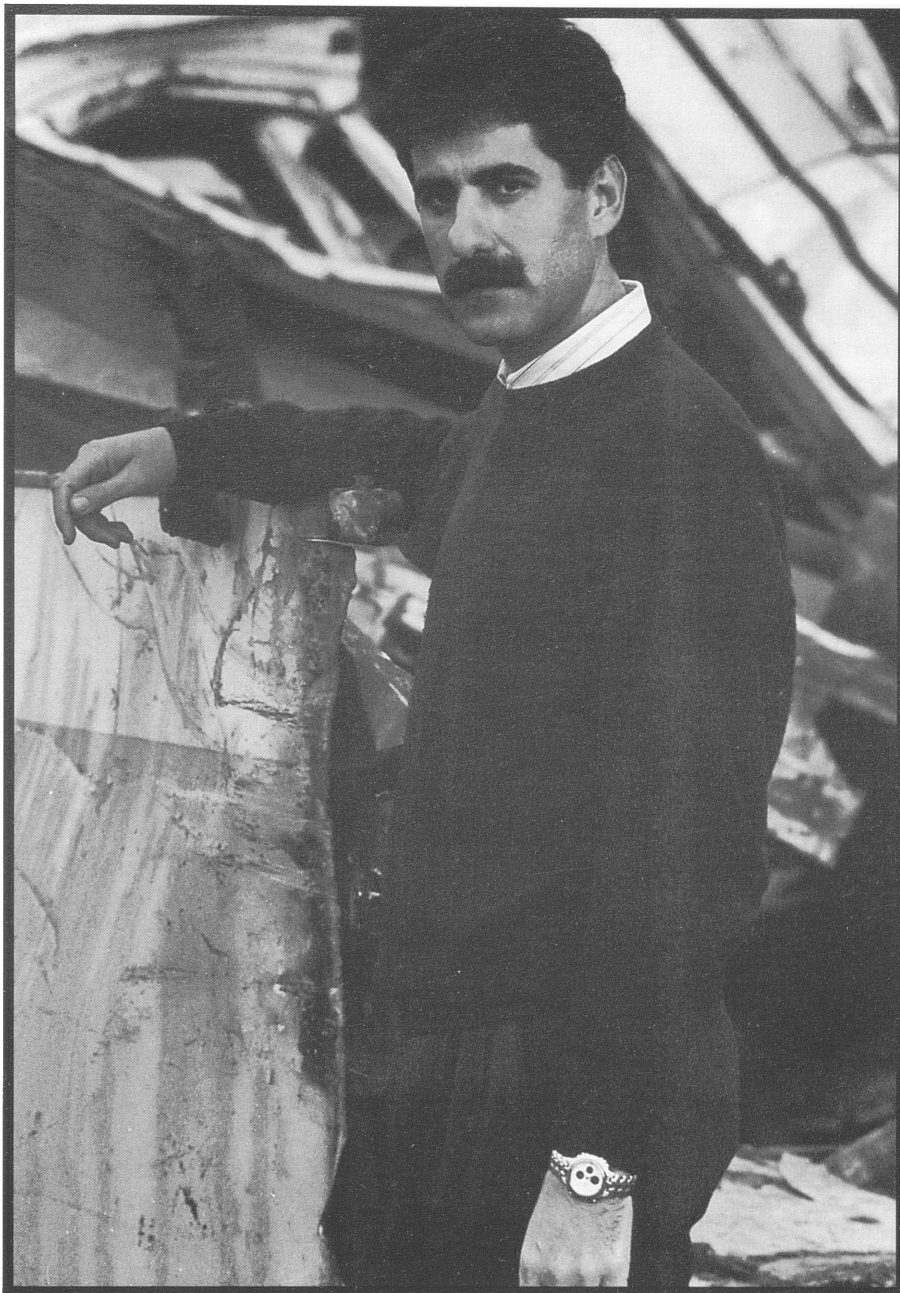
- Home, el que jo pens és que el consumidor hauria de pagar, d'alguna manera, una part del reciclatge. Qui contamina o genera residus ha de pagar per la reconversió i quan més en generis més hauries de pagar. Jo som membre de la Comissió de reciclatge del Consell Insular de Mallorca i, dins la Comissió, tots tenim molt clar que el més important és aconseguir que augmenti la conscienciació de la gent sobre aquests temes. Que tothom s'acostumi a dur els residus a les empreses recicladores o, com en el nostre cas, transformadores. Això ja facilitaria molt les coses. Subvencions? Jo diria que serien molt oportunes en els moments que el mercat no absorbeix els productes que feim, i conseqüentment, ningú no fa una funció que té repercussions ecològiques. Ara, subvencionar la ferralla que genera una indústria? Això no, mai. Subvencionar la ferralla domèstica? Això sí. Perquè així ens podrien pagar quan nosaltres la recollim i transformam. Dins la Comissió de reciclatge estudiam totes aquestes qüestions i analitzam les solucions. També pot ser que es tanqui la crisi, que les coses vagin amb eufòria i que, pel material que tenim, ens ofereixin uns preus fantàstics. Però clar, aquí, per ser una illa, estam contínuament sotmesos a unes variacions imprevisibles. Anem a veure si podem establir unes solucions definitives, estudiar la possibilitat d'un sistema de concessions, en definitiva, plantejar un poc les coses.

- Pel que diu, tot això sembla que acabarà amb un nou impost.

- Pot ser durà a un impost de reciclatge. Jo, moltes vegades, quan estic de tertúlia coment als meus amics: si un cotxe val un milió de pessetes, què passaria si qui el compra paga un milió cinc mil pessetes i que aquestes cinc serveixen per, després, pagar els costos de reciclatge? I qui compra una rentadora que pagui 29.900 i no 29.000 i que aquestes 900 siguin per pagar la retirada i reciclatge posterior. Jo no sé quina pot ser la solució però, més tard o més prest, se n'haurà de trobar alguna.

- Després de tants d'anys a una empresa inclosa dins el circuit del reciclatge podrà dir si hi ha un canvi de mentalitat de la gent pel que fa a aquestes qüestions.

- Jo crec que sí. Emaya, en aquest aspecte, fa una bona tasca. Tothom sap què és reciclar. Jo crec que enguany no hi ha ni una sola persona que no hagi sentit almenys una vegada la paraula reciclar o no l'hagi llegida almenys una vegada en els diaris. Crec que la situació de predisposició de la gent, en els

temes d'aprofitar, no tirar, reciclar, etc... és cada vegada més bona. A més a més, el producte reciclat, almenys en el nostre cas, no té problemes de col·locació. Per a nosaltres el problema és el transport però no la col·locació. Espanya importa ferro reciclat, no ens basta el que tenim. Així que el problema no és la manca d'un mercat per absorbir el producte reciclat.

EL FUTUR

- Quan va començar li agradava aquesta feina relacionada amb la ferralla?, es pensava que aquestes qüestions del reciclatge tendrien tant importància?

- Quan vaig començar el desconecia completament. Ara, de cada vegada m'agrada més. Això d'aprofitar el que els altres tiren té, com aquell que diu, el seu "morbo". És una professió com una altra qualsevol, ets especialista en això, tens els teus contactes i, bé, crec que el que faig és clarament una activitat de futur. Els residus de cada vegada s'aprofitaran més i no me

n'he penedit mai de treballar en això. Llevat dels conflictes i problemes habituals es pot dir que m'ho pas bastant bé.

- *Quin tipus de relacions mantenen amb les altres empreses que treballen, encara que sigui amb altres materials, en el tema del reciclatge?*

- Tots anam en el mateix vaixell. Hi ha orígens i destinacions diverses dels materials que tractam però els problemes de manipulació, de costos i de transports són molts semblants. Normalment si puja el preu del ferro també sol pujar el del paper. I si davalla, també. No sempre, però sí amb molta freqüència.

- *I una empresa com la que gestiona, té possibilitat d'ampliar en un futur la seva activitat amb altres paral·leles?*

- Sí, segurament sí. Encara que, i no es per bravejar, nosaltres, el meu soci i jo, manejam en aquests moments una empresa puntera. Tenim maquinària que permet separar dels residus el coure i el plàstic. Això permet que no es cremi el plàstic i la goma i, per tant, que no hi hagi fums nocius. Abans es cremava. Quan em varen vendre aquesta maquinària ja me

l'oferiren com a una instal·lació cent per cent ecològica. Es poden millorar les coses? Clar que sí, però tot depèn sempre del volum de material que manegis.

- *Qualque vegada s'ha imaginat un món com el de les pel·lícules de "Mad Max", un món sense benzina ni combustibles però ple de ferralla per tot?*

- Ja, ja, ja! Idò per això és tan important conscienciar la gent sobre el reciclatge, l'estalvi i la recuperació. Per ventura, en un futur, amb quatre ferros vells sabrem fer un cotxe, no? Baldament sigui de pedals per no haver d'utilitzar benzina.

- *I no pensa que tots aquests problemes provinents dels residus són, en part, fruit de l'excés consumista?*

- Sí, clar que sí. Supòs que tots anirem ara a aprofitar més les coses, però també pens que es continuarà consumint, i molt. Quan la gent tengui poder adquisitiu per canviar de cotxe o de cuina, canviarà de cotxe i canviarà de cuina. Tampoc no pot ser que tothom es dediqui a recuperar i a no comprar, la gent com jo es quedaria sense feina.

Aigua: bé públic, recurs escàs

L'aigua és un bé públic i un recurs escàs. Des d'aquesta perspectiva, pensem que la seva gestió correspon a l'Administració que, a més de vetllar perquè no se'n faci una utilització indeguda ni objecte d'especulació, ha d'instrumentar plans globals lligats a una concepció del territori com a conca única.

Dins d'aquest context, i en relació amb el trasvasament d'aigua des de Sa Marineta de Llubí cap als municipis de Palma i Calvià, som els primers a voler que es tingui en compte un seguit de prioritats essencials.

Considerem que és imprescindible assegurar el proveïment d'aigua per a l'ús personal i que els agricultors puguin disposar-ne de manera adient. És també cabdal el manteniment dels nivells hídrics necessaris per a l'equilibri ecològic a la zona humida de l'Albufera.

Després de proveir les necessitats de la zona de Sa Marineta de Llubí, creiem que no podem permetre'ns de desapropiar l'excedent d'aigua que fins ara es perdia, sobretot si som conscients que existeix la possibilitat de subministrar essencialment altres zones deficitàries en recursos hídrics.

L'Ajuntament de Calvià no pretèn sostreure els recursos que altres necessiten, i s'oposa francament a tots aquells que promoguin l'enfrontament entre els municipis i les polèmiques exclusivistes.

Tenim present el problema de l'escassetat de recursos hídrics des de fa molt de temps. Calvià és considerat un municipi sec, amb recursos subterranis insuficients en relació a un consum diari que va de 18.000 a 40.000 metres cúbics, segons l'època de l'any. El dèficit anual d'aigua és de 5 hectòmetres, quan el total de l'illa oscil·la entre 11 i 27 hectòmetres, segons la pluviometria. No se'ns passa per alt que cal racionalitzar la distribució i estalviar un bé preciós. És

per això que hem estat el primer municipi a adoptar les tarifes de consum per blocs, hem millorat i optimitzat les xarxes de canalització a fi de reduir al mínim la possibilitat de fugues, amb efectes significatius. Hem participat a la instal·lació d'una planta dessaladora d'aigua de mar al terme, i hem fet i seguim fent prospeccions amb alguns resultats positius. Un cop acabades les obres de modernització de les nostres tres plantes depuradores a començaments de l'any vinent, estarem en condicions de reutilitzar aigües per a regar zones verdes públiques i zones esportives i, en una segona fase, fins i tot agrícoles.

Tanmateix, es pot i s'ha de fer més encara. Pel que fa al trasvasament d'aigua des de Llubí, proposem que es creï una comissió tècnica i una institucional -que aplegaria el Govern de la Comunitat, l'Administració central, i els municipis de la zona de Llubí, Palma i Calvià- per dur a terme les tasques d'estudi, seguiment i compensació.

Tot i això, volem remarcar el fet que els recursos excedents provinents de Sa Marineta representen només una solució parcial al proveïment de Calvià, i clarament insuficient, si no hi ha modificacions de l'actual acord, per a l'època estival.

Com a plantejament general i de cara al futur immediat, creiem que es fa necessària una gestió amb visió globalitzadora, que permeti el tractament de les qüestions relatives a l'aigua de la nostra conca com a un conjunt. Insistim en la unificació, tant dels preus de l'aigua com dels criteris per a abordar feines d'interès general, com ara prospeccions, potabilització, distribució i, en el seu cas, compensacions.

Gerald Coppex Martínez
TINENT DE BATLE
PRESIDENT DE CALVIÀ 2000 SA

ESTRUCTURA DE FUNDESCOOP DELEGACIONS A ESPANYA

D I R E C C I O N S

ANDALUSIA:

C. Carcía Lovera, 7, 1r. Tel. (957) 47 47 06.
14002-CÒRDova

ARAGÓ, LA RIOJA i NAVARRA:

C. de la Ermita, 14, 1r A.
Tel. i Fax (948) 23 79 11. 31 600-BURLADA

ASTÚRIES i CANTÀBRIA

C. Marqués de San Esteban, 65, entresol dreta.
Tel. (98) 534 32 72. Fax (98) 535 03 37
33206-GIJÓN (Astúries)

BALEARS:

C. Sant Miquel, 68-A 5è. Tel. (971) 72 72 58.
Fax (971) 71 40 21
07002-PALMA DE MALLORCA

CANÀRIES:

C. Tomás Morales, 46, 3r izda.
Tel. i Fax (928) 37 30 45. 35003-LAS PALMAS

CASTELLA I LLEÓ:

C. Veinte de Febrero, 7, 1r D.
Tel. i Fax (983) 35 06 11. 47001-VALLADOLID

COMUNITAT VALENCIANA:

C. Convento de Santa Clara, 10, 9è
Tel. (96) 352 92 65. Fax (96) 352 72 23
46001-VALÈNCIA

EXTREMADURA:

C. Zurbarán, 15, 1r esquerra.
Tel i Fax (924) 22 48 01. 06002-BADAJOZ

GALÍCIA:

C. La Rosa, 34, 2n D.
15701-SANTIAGO DE COMPOSTELA
(La Corunya)

MADRID:

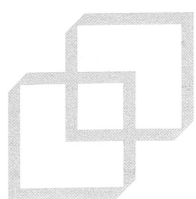
C. San Bernardo, 8, 2n esquerra.
Tel. i Fax (91) 522 31 55. 28015-MADRID

MÚRCIA:

C. Sta. Quiteria, 5.
Tel. i Fax (968) 23 80 54 / 58. 30001-MÚRCIA

SEU CENTRAL:

C. San Bernardo, 20, 5a planta.
Tel. (91) 522 31 55. Fax (91) 532 93 79
28015-MADRID

FUNDESCOOP

Fundación
para el Desarrollo
del Cooperativismo
y la Economía Social

FUNDESCOOP

Jornades sobre formació i noves tecnologies a les empreses d'economia social

Amb el patrocini de l'Institut Nacional de Foment de l'Economia Social, FUNDESCOOP va organitzar a Madrid un fòrum de debat amb la intenció de conscienciar els gestors d'empreses d'economia social de la importància de la seva formació per a la supervivència empresarial. Per superar les dificultats d'accés a la formació, FUNDESCOOP ha llançat el repte de les noves tecnologies com a suport d'una formació continuada en el mateix lloc de treball.

Les empreses d'economia social, malgrat són un recurs freqüent per a la creació d'ocupació, presenten greus mancances de professionalització en la seva gestió. Segons el Llibre blanc de l'economia social, només un 61,5% d'aquestes empreses tenen un gerent o director, percentatge que baixa fins a un 45% quan es tracta de cooperatives agràries. No és estrany, per tant, que el mateix Llibre blanc reconegui que sols el 50% de les entitats associatives registrades el 1988 continuassin en activitat el segon semestre de 1991.

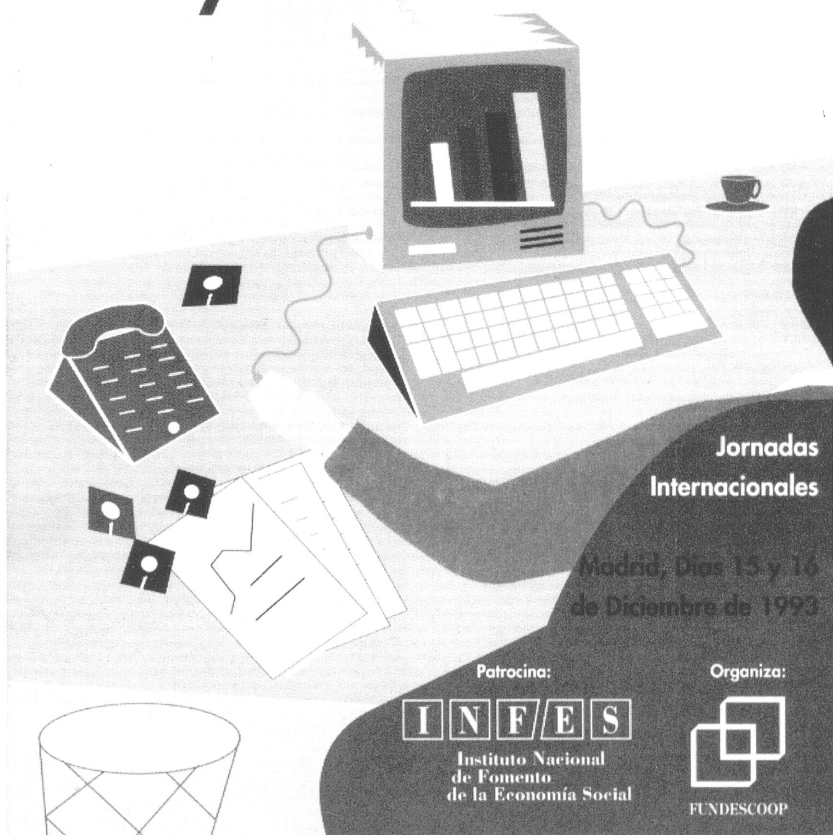
FORMACIÓ A DISTÀNCIA

L'estructura de les empreses d'economia social ve marcada per la seva mateixa gestació: generalment, els treballadors d'una empresa en crisi decideixen assumir els riscos empresarials davant la situació d'atur que els espera. La direcció de l'empresa surt d'entre els treballadors, que no només no tenen els coneixements de gestió adients sinó que també tenen dificultats per seguir una formació adequada perquè no és senzill compaginar estudis i feina.

La formació a distància esdevé, per tant, l'única

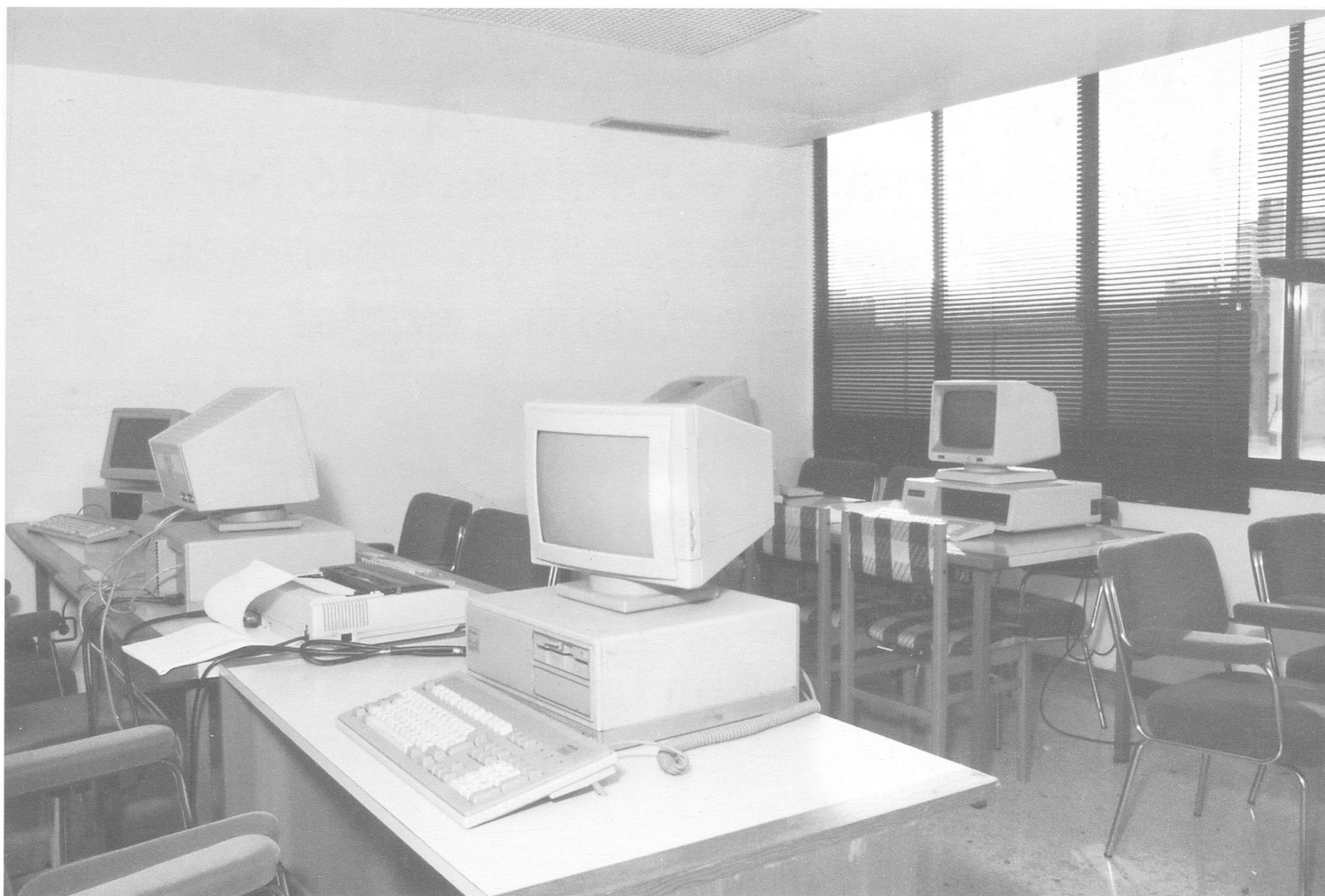
Empresas de Economía Social

Nuevas tecnologías y formación

Poster anunciador de les Jornades.

possibilitat, però també presenta els inconvenients de l'allunyament del centre i de la falta de tutoria personal que difícilment pot ser substituïda per un paper escrit. Aquesta barrera s'ha pogut superar amb l'aplicació de les noves tecnologies de la informació: comunicacions via satèl·lit, informàtica personal, videotex... etcètera.

Aula de Fundescoop a Palma.

Aquestes noves tecnologies són cada vegada més pròximes i decisives per a la formació dels nous empresaris.

DONAR SUPORT A LA REVOLUCIÓ TECNOLÒGICA

Les jornades de "formació i noves tecnologies a les empreses d'economia social" es varen plantejar des d'aquesta perspectiva amb quatre objectius ben clars: determinar les necessitats formatives de les empreses, debatre el model dels centres formatius, analitzar els avantatges i inconvenient de la formació presencial i de la formació a distància, i clarificar el futur de les noves tecnologies com a instruments per a la formació.

Aquestes quatre qüestions es varen desenvolupar a altres tantes sessions que comptaren amb la presència dels agents socials implicats en aquesta matèria, endemés de representats d'institucions franceses i portugueses que aportaren les seves experiències.

ENSENYAMENT PER ORDINADOR I VIDEOTEX

Una cinquena sessió va ser dedicada a mostrar les experiències desenvolupades en el terreny de l'EAO (ensenyament assistit per ordinador) i el Videotex.

FUNDESCOOP, que treballa en la formació de gestors d'empreses socials des de 1985, dedueix de la seva experiència la necessitat de dotar de mitjans tecnològics aquests gestors per permetre compaginar el seu treball amb la formació que requereixen i, a la vegada, per donar a les empreses un instrument de consulta permanent, FUNDESCOOP treballa des de fa dos anys en l'elaboració d'una biblioteca d'ensenyament assistit per ordinador sobre gestió empresarial, els quatre primer volums de la qual es trobem acabats i varen ser presentats a la sessió.

Igualment es varen presentar les experiències que FUNDESCOOP ha desenrotllat en Videotex, en estreta col·laboració amb l'OREP de França. Es tracta de dos cursos centrats en la reparació d'automòbils i en la construcció.